

HOW VISUALLY IMPAIRED PEOPLE PERCEIVE THEIR DISABILITY:
LOSS OR LACK?
AN INTERPRETATIVE PHENOMENOLOGICAL ANALYSIS

A THESIS SUBMITTED TO
THE GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
OF
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

BY

ÖZLEM OKUR

IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR
THE DEGREE OF DOCTOR PHILOSOPHY
IN
THE DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

APRIL 2021

Approval of the thesis:

**HOW VISUALLY IMPAIRED PEOPLE PERCEIVE THEIR DISABILITY:
LOSS OR LACK?
AN INTERPRETATIVE PHENOMENOLOGICAL ANALYSIS**

submitted by **ÖZLEM OKUR** in partial fulfillment of the requirements for the degree
of **Doctor of Philosophy in Psychology, the Graduate School of Social Sciences of
Middle East Technical University** by,

Prof. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Dean
Graduate School of Social Sciences

Prof. Dr. Sibel KAZAK BERUMENT
Head of Department
Psychology

Prof. Dr. Tülin GENÇÖZ
Supervisor
Psychology

Examining Committee Members:

Prof. Dr. Bengi ÖNER ÖZKAN (Head of the Examining Committee)
Middle East Technical University
Psychology

Prof. Dr. Tülin GENÇÖZ (Supervisor)
Middle East Technical University
Psychology

Assoc. Prof. Dr. Bahar ÖZ
Middle East Technical University
Psychology

Assist. Prof. Dr. Sevda SARI DEMİR
İstanbul Medeniyet University
Psychology

Assist. Prof. Dr. Meltem ANAFARTA ŞENDAĞ
Ufuk University
Psychology

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Name, Last Name: Özlem OKUR

Signature:

ABSTRACT

HOW VISUALLY IMPAIRED PEOPLE PERCEIVE THEIR DISABILITY: LOSS OR LACK? AN INTERPRETATIVE PHENOMENOLOGICAL ANALYSIS

OKUR, Özlem

Ph.D., The Department of Psychology

Supervisor: Prof. Dr. Tülin GENÇÖZ

April 2021, 117 pages

Disability has been defined as an interaction between individual with impairments, social and environmental barriers that prevents their inclusion into social life. Impairment of social life can be create a lack for disabled individual's point of view. However, what is the relationship between disability and lack was not examined in clinical psychology. The aim of the current study is to examine how visually impaired people perceive their disability: loss or lack. Due to the subjectivity of disability, generalized formulations may not be useful in understanding the perception of disability related to loss or lack. Hence, the Interpretative Phenomenological Analysis (IPA), which is a qualitative research approach, is utilized in this study. The participants were six females whose ages ranged from 19 to 27. Data was collected through semi-structured, in depth, and one-on-one interviews, and analyzed through IPA. Five themes were constructed after the analysis: the feeling of lack defined by the others; the defective defined by the sighted; the referrals made to define disability and lived experiences; Assigned roles for the blinds and emotional reactions that occur with victimization as a result of

unmet needs and experiences. Considering all themes together, visually impaired individuals perceive their disability as lack with the effects and interpretations of their important others.

Keywords: Disability, Visual Impairment, Loss, Lack, Interpretative Phenomenological Analysis.

ÖZ

GÖRME ENGELLİ BİREYLER ENGELLERİNİ NASIL ALGILIYOR: KAYIP VEYA EKSİK? YORUMLAYICI FENOMENOLOJİK ANALİZ

OKUR, Özlem

Doktora, Psikoloji Bölümü

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Tülin GENÇÖZ

Nisan 2021, 117 sayfa

Engellilik, engelli bireylerin sosyal ve çevresel engeller arasında sosyal hayata dahil olmalarını engelleyen bir etkileşim olarak tanımlanmıştır. Sosyal yaşamın bozulması, engelli bireyin bakış açısından bir eksiklik yaratabilir. Ancak, engellilik ve eksiklik arasındaki ilişkinin ne olduğu klinik psikolojide incelenmemiştir. Bu çalışmanın amacı, görme engelli kişilerin engelliliklerini kayıp veya eksik olarak algılayıp algılamadıklarını incelemektir. Engelliliğin öznelliği nedeniyle, genelleştirilmiş formülasyonlar, kayıp veya yoksunluk ile ilgili engellilik algısını anlamada yararlı olmayabilir. Nitel bir araştırma yaklaşımı olan yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz (IPA) bu çalışmada kullanılmıştır. Yaşları 19 ile 27 arasında değişen altı kadın katılımcı çalışmaya dâhil edilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış, derinlemesine ve bire bir görüşmeler yoluyla toplanmış ve IPA aracılığıyla analiz edilmiştir. Analizden sonra beş tema oluşturulmuştur. Bunlar: Başkası tarafından tanımlanan engel üzerinden hissedilen eksiklik; Görenlerin görmediği eksikli; Tanımlanan engele, yaşanan duruma göre yapılan atıflar; Görme engellilere tanımlanmış roller; ve karşılanamayan ihtiyaçlar neticesinde mağduriyetle ortaya çıkan duygusal

tepkiler. Tüm temalar bir arada ele alındığında görme engelli bireyler, kendileri için önemli olan insanların etkileri ve yorumlarıyla kendi engellerini hayatlarında eksiklik olarak algılamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Görme Engeli, Kayıp, Eksik, Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz

To my dear disability.

ACKNOWLEDGMENTS

At first, I would like to sincerely thank my supervisor, prof. Dr. Tlin Genz. This study cannot be written without valuable guidance and support of my supervisor. She was very supportive, encouraging and she tried to motivate me in every step. In every step, from very beginning of the thesis process to the thesis presentation, I felt her support even in the very hard times she experienced. In addition, my dear thesis advisor has always supported me not only in writing a thesis, but also in the most important milestones in therapy. I still remember her teachings in my therapies with my clients. I am grateful to her for this unique and extraordinary experience and teachings.

I am also grateful to Prof. Dr. Bengi ner Özkan, Assist. Prof. Dr. Sevda Sarı Demir, Assoc. Prof. Meltem Anafarta Şendağ and Assoc. Prof. Bahar z for their valuable and encouraging comments in the Examining committee.

Moreover, I would like to express my thankfulness to Faruk Genz who gave me practice for my therapy sessions with the gorgeous help of Ayna Klinik Psikoloji nitesi. This unity was very motivating place and turning point in my professional life. Moreover, I would like to say my sincerely thankfulness to İncila Grol Işık for her unconditional support in every step of my life. She shared her office with me to follow my clients and also she shared every experience of her occupational life. I would also like to sincerely thank my clients for sharing their sacred stories with me and giving me the chance to work with them. Without them, my professional career and being the therapist makes no sense.

I would like to express my thankfulness to my family, especially my mother Hacer, for her unconditional support in every moment of this process. I could not express my gratitude to my mother with words. I would like to thank her always standing by me, for her understanding and listening, and every kind of support she gave to me. I

am thankful for being her daughter. Moreover, my father also supported me during my whole education process and occupational life. I would like to express my thankfulness to him. You will always be next to me. My dear cousin Ceylan, also never lost faith in me during the thesis process and always encouraged me. I would like to thank her for this unique support.

I am also thankful to my dear friends for their valuable guidance and support. This thesis cannot be written without their supports, especially analyses and writing, and during the times I feel tired, their social support helped me to gain my motivation again. Firstly, Emine was very supportive during this thesis process. She encouraged me in every step. She is very logical person in my life. I would like to say my thankfulness to her for my being very valuable friend. Secondly, Zeynep Zengin was also very supportive and helpful during this process. She checked my writings and gave objective feedbacks about my study. I would like to express my thanks and good wishes to her. I believe that she will be next to me for a long time. Moreover, I could not express my gratitude to my best friend, companion, and problem solver Onur Can Çabuk with words. I would like to thank for his unmatched support and caring approach in every way. I am also thankful that you will continue to exist and stay in your most precious place as life lasts. Moreover, I would also like to say my thankfulness to my valuable friend Selen, for her endless support and listening in this process.

I would also like to thank the 5th dormitory where I stayed for 12 years and the valuable employees of that dormitory. They gave me my second family in this life for 12 years. They were always with me during my university education. I made very good friendships there and I will continue my way with them, with the strong ties I have built throughout my life. All of them, who are Pınar, Burcu, Satı, Ayşe, Songül and Sema will be parts of my life. They are very sincere and valuable people.

At last but not least, I would like to thank my dear participants who helped in interview process for this qualitative study. this study would have been possible without their participation.

I also would like to express special thankfulness to Metu Disability Support Office for their endless support.

TABLE OF CONTENTS

PLAGIARISM	iii
ABSTRACT	iv
ÖZ.....	vi
DEDICATION	viii
ACKNOWLEDGMENTS.....	ix
TABLE OF CONTENTS	xii
LIST OF TABLES	xiv
CHAPTERS	
1. INTRODUCTION.....	1
1.1. Background Information of the Study.....	1
1.2. Literature Review about the Study.....	2
1.2.1. Terminology of Disability	2
1.2.2. History of disability.....	3
1.2.3. Contrasting Individual Model of Disability and Social Model of Disability	6
1.2.4. Beyond Individual and Social Models of Disability: Ableism and Internalization of Ableism.....	7
1.2.5. Disability Studies and Clinical Psychology	13
1.2.6. Psychological Aspects and Perceptions of Disability	15
1.2.7. “What is Lack?” from the Lacanian Perspective	17
1.2.8. Perceived Disability as Lack	19
1.3. The Aim of the Study	21
2. METHOD.....	22
2.1. Methodological Background	22
2.2. Participants and Sampling Method	24
2.3. Procedure.....	25
2.4. Semi-Structured Interviews.....	26
2.5. Data Analysis	26
2.6. The Trustworthiness of the Study	28

3. RESULTS	31
3.1. The Feeling of Lack Defined by the Others	32
3.2. The Defective Defined by the Sighted	37
3.3. The referrals made to define disability and lived experiences	40
3.4. The Assigned Roles of the blind	43
3.5. The Emotional Reactions That Occur with the Victimization as a Result of Unmet Needs.....	47
4. DISCUSSION	52
4.1. The Obstacle Created in the Brain	53
4.1.1. Feeling of Lack Defined by the Others	53
4.1.2. The Defective Defined by the Sighted	56
4.1.3. The Referrals Made to Define Disability and Lived Experiences	58
4.2. Invisible Visual Disability: Absence Felt from Internalized Ableism	60
4.2.1. Assigned Roles For The Blinds.....	60
4.2.2. Emotional Reactions that Occur with Victimization as a Result of Unmet Needs.....	65
4.3. Conclusions and Clinical Implications of the Study	66
4.4. Strengths and Limitations of the Study, and Suggestions for the Future Research	70
REFERENCES.....	72
APPENDICES	
A. INFORMED CONSENT FORM	77
B. ENGLISH VERSION OF THE DETAILED LIST OF QUESTIONS FOR SEMI-STRUCTURED INTERVIEW	78
C. TURKISH VERSION OF THE DETAILED LIST OF QUESTIONS FOR SEMI-STRUCTURED INTERVIEW	79
D. APPROVAL OF THE METU HUMAN SUBJECTS ETHICS COMMITTEE	80
E. CURRICULUM VITAE	81
F. TURKISH SUMMARY / TÜRKÇE ÖZET	82
G. TEZ İZİN FORMU / THESIS PERMISSION FORM.....	117

LIST OF TABLES

Table 1 Superordinate and Subordinate Themes.....	31
---	----

CHAPTER 1

INTRODUCTION

1.1. Background Information of the Study

I have been working as a clinical psychologist for a long time as well as being visually impaired. At this point, I could focus on the meanings of disability and what it is to be a disabled person. I didn't think of the cons of being disabled before because I felt the need to be perfect. Having good grades, going to school, making friends, being socially active, thriving in performing therapy sessions and so on. I am aware that I made these stated accomplishments. However, I never felt the age I see other people as. I have started to analyze my feelings towards adulthood with therapy experience, supervision, and my own therapy process. I started to discover the protective behavior demonstrated upon me by my family, such as my daily routines being done for me, feeling more anxious about my personal decisions than I am, discouraging me about my independent living style. Also, I realized that my family was looking to find a cause for my disability, and they evaluated this issue as a sign and will from God. Furthermore, they had low expectations about my future and disregarded my dreams. My education, professional life, marriage was some of these expectations. When I started to study my bachelor, master and even doctoral degree, they saw these events as an extreme accomplishment because of my visual impairment. I knew this series of unfortunate events held me back and made me insufficient, but I had no idea how to cope with them.

On the other hand, being aware of my condition made me less successful on my goal of becoming an adult. I was hopeless of the involvement of society (especially with family), the difference of my appearance and the obstacle of vision impairment all together. I had a hard time accepting this within myself and others. I could have

perceived my blindness not as a disability or barrier and would have grown up as an able person. I would have ignored my disability and see it as something else. I struggled to find a balance between disability and ability. In conclusion, I started to think of the meaning of impairment in a modern and social family structure point of view designed for majority. Long after this, I have arrived in a point where I can understand that these are extremes, and I am neither able or disabled. So, I am an integrative person with my abilities and disability due to my lack of visual impairment. I had to learn and accept this integration. Moreover, there is a connection between my acceptance and my families' behavior due to my visual impairment. Actually, the current study is related with my journey towards accepting and engaging myself as a disabled person, faced with a variety of barriers which was put by my family's perception. Therefore, the following literature review includes the perception of disability for the visually impaired persons as either a loss or a lack as well as presenting how this perception impacts the acceptance of disability in the visual impaired person.

1.2. Literature Review about the Study

1.2.1. Terminology of Disability

With the changes in the understanding of the concept of disability, the definition of disabled people has also changed throughout history (Adams et al., 2015a). Though impairment and disability have been widely used in an exchanged manner, impairment refers to the limited functionality caused by the physical or biological conditions. That means, rather than a disabling system, impairment has to do with deficiency for the experience of an individual. On the contrary, disability has been defined as an interaction between individual with impairments, social and environmental barriers that prevents their inclusion into social life (Adams et al. 2015a). In other words, it has to do much more about the non-disabled world that non-disabled create rather than their difference which makes them disabled in this type of world. Throughout this study, these two terms will be used interchangeably because both of social and personal meanings and barriers will be important in order to understand the perception of disability for both family and personal perspectives.

1.2.2. History of disability

‘Disabled person’ was preferred over ‘a person with disability’ in people-first language to emphasize the role of the disabling structures within the society on the lives of people with impairments (Ünal, 2018). For many years, people with disabilities all around the world have been fighting together for rights to live an independent life, live freely away from discrimination and violence, not be excluded from society, have same opportunities of education, employment, health and access to different social services, have the freedom of movement and nationality, and be able to be a part of political and social activities– and this struggle has been and will always be carried through the eyes of right-based approaches to people who are disabled. In a recent period, approaches as such has gained a lot of importance among the academics and practitioners; but, since the dawn of civilization, people who have disabilities have been assessed from the view of normative standards within the civilization (Ünal, 2018). For the longest time, disability has been seen as this tragic personal event or a medical condition (Barnes, 2012). As a matter of fact, this is still a very regular point of view and there is still a very long way to go to ensure the participation fully of people with environment to the modern society structure. Even if disabled people were unified into civilization as people with jobs and citizens during ancient and the medieval days, abuse and preconception against them were still widespread. The disabilities were to be seen as a sign of a demon or divine retribution; hence these human beings would be killed. Also, they weren't shown any compassion or any type of support. With the movements of Renaissance and Reform in Europe, there was a rise in scientific methods and industrial revolution. Pointing out the insignificance of people with disabilities increased because impairments began to be perceived as a deviation from what is called the normal. This prevented human beings from contributing to the industrialized economic system which requires high standards of physical strength and intellectual capacity (Braddock & Parish, 2001; Ünal, 2018). The perception of disabilities as deviance from the normality led to the intense discriminatory practices towards people with disabilities. One example is the segregation done by the Nazi Government in Germany. This event involved mass killings. After that period,

people with disabilities increased in number because of the effects of war. Due to the medical maturing which prolonged people's lives but resulted in dysfunction related to aging (Barnes, 2012).

After the second half of the 20th century, although services are provided to better the lives of the disabled, they do not have power of demand for these services. It becomes as if a cure from the non-disabled to disabled people that includes no real experience. Therefore, activists in many places all over the world started rejecting these traditional approaches to the area and requests a redefinition of disability and other policies (Ünal, 2018). For instance, by the 1970's, two organizations, Disablement Income Group (DIG) and Union of the Physically Impaired Against Segregation (UPIAS), which were the creations of disabled people in the United Kingdom, confronted societies on their views of criticism towards the disabled for the lack of economic opportunities. These opportunities for them and their families increase their chances of independent living and being included to civilization (Oliver, 1996; Ünal, 2018). In fact, UPIAS was working from the social model perspective and was one of the strongest organizations. They suggested that: In our perspective, society disables physically impaired individuals. Society unnecessarily isolates, excludes us and imposes disability on top of our impairments. Therefore, physically disabled people are an oppressed class. Having low incomes is an example of our oppression, and this is one example. These are prices we pay for our isolation and segregation in every area of social life, such as education, work, mobility, housing and so on (1976). This argument has played a main role on the physically impaired rights activism. The social model has been broadly used as a foundation during the struggle for the rights of physically impaired individuals in a variety of countries (Shakespeare, 2014; Ünal, 2018).

As physically impaired individuals had more opinions in concerning areas, the challenges to the inaccessibility in inclusive society became much more vocal. With the leadership of Ed Roberts in the 1970's in Berkeley, California the Independent Living Movement (ILM) was originated. It is one of those things with the upmost importance to the results of change in the understanding of physical impairment (White et al., 2010). The movement aims to make changes in the states' patriarchal

and controlling behaviors over the lives of people with disabilities. Also aims to remove segregating events and to build a support system that provides equality of opportunities, freedom of choices. These rights are a must for the inclusion of people with disabilities to civilization. With these followed principles, the first Center for Independent Living (CIL) was established in 1972 in Berkeley, California. After that the number of CILs led by people with impairment increased on a gradual level in the United States of America and Canada, even in some European countries such as the United Kingdom, Finland, Switzerland, and Germany. There were also some in Asian and African countries such as Japan and Zimbabwe within a short time (Ünal, 2018). Services like peer support, personal assistance and legal aid was provided (Hayashi & Okuhira, 2008; Brennan et al., 2016; Ünal, 2018). As personal assistance being the most important tool for disabled individuals to achieve the goal of living independently, this system allowed them to employ their own assistants. Economic support was given by the states. This gave them opportunities to control when, how and from whom they seek help. In December 2006 United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UNCRPD) was adopted. This is a very important development in history towards disability rights. As a matter of fact, it is the first treaty with the purpose of human rights in the 21st century. 175 countries have already given a formal consent to the convention, Turkey is included in these countries. The central goals of the convention are to make sure the full satisfaction of basic human rights and fundamental freedoms of physically impaired individuals. Some of these fundamental freedoms are independent living, education, employment, political participation, freedom from discrimination, freedom from violence, and inclusion to communities. This exploration is essential for the fact that it helps define the lines between what is right and what is violated in terms of their disability. In that sense, UNCRPD is an instrument with a social development dimension (UN, 2006)¹. A comparison between individual and social models of disability will be provided to clarify the positive influence of social model on the lives of disabled individuals in the next section.

1.2.3. Contrasting Individual Model of Disability and Social Model of Disability

The summarized version of the history of disability, was given above. It includes a variety of examples for the interventions operated within a framework of personal tragedy. Also, an approach of medicalization towards disability is seen. The common ground of these interventions is the notion that impairments themselves are the cause of the segregation and exclusion of people with impairments from society. Hence, through the lenses of a tragedy model, disabled individuals lack the capacity to control their own lives. Also, they are dependent upon the help from individuals that are not physically impaired (Ünal, 2018). Non-disabled professionals and volunteers which were operating through charities were strengthened because of this reason. Moreover, avoiding or eradicating the chances of disability is seen as the best option; therefore, normality is longed among the disabled community. For instance, looking through this perspective, being dead is better than being disabled and this is the reasoning behind the policies and interventions. Such an example can be made like fetuses with impairments being aborted. In fact, the tragedy model is deliberately made stronger throughout the mainstream media representations, culture, and language. This also become another source of disablement (Morris, 1991; Swain, & French, 2000; Ünal, 2018).

On the other hand, the medical model of physical impairment argues that the individual with impairments should be cured or medically treated. This is done so that they fit into the average civilization rather than changing the way society looks at this issue according to the needs of the person with impairments (Oliver, 2013; Ünal, 2018). The literature of this framework deeply the medical explanations for impairments, personal troubles of having impairments and on the mechanisms of adaptation to disability with a functionalist perspective, excluding the social aspects of disability (Barnes, 2012; Ünal, 2018). This has an outcome of misrepresenting the experiences of the disabled and thus, the implementation of disabling policies and practices (Oliver, 1996).

The two types of models are trying to solve the problem of inclusion differently: individual model having to work on specified problems and individualized services

such as wheelchairs, using canes, hearing aids, pharmaceuticals, the social model locates disabling physical arrangements and attitudes at the heart of the problem and the social model of disability approaching to the problem as a whole and interprets the disability alongside in between impairments and architectural, economic, political, cultural, and social factors. In this model disability becomes a minding of social construction and has to do with other identities such as gender, race, economic status, sexuality and citizenship (Adams et al., 2015b; Ünal, 2018). This means that different means of disability such as physical , such as lack of accessibility (e.g. documents scanned or printed in Braille for blind people, and sign language users for deaf people), and nonphysical barriers such as lack of different modes of communication or lack of education or employment opportunities and lack of acceptance of diversity in appearance are a problematic from the society to be solved in the society, itself. They have nothing to the with the disability caused by physical, sensory, psycho-social or intellectual deprivations of the person (Samaha, 2007; Ünal, 2018).

“Fundamental Principles of Disability” (1976) by UPIAS brought disability in the societal consideration and was described as “the big idea of disability movement” primarily. And this was due to the fact that it enhances the general explanation of cross-disability for the people with different types of impairments (Oliver, 2004). This tool also works for the declaration, preparation, implementation, and application of political and social change which also aims to reach the standards of human rights approach to disability and independent living philosophy (Campbell & Oliver, 1996; Ünal, 2018). But it is also critized since it is believed that it does not ask the individual for their experiences with the disability and thus, their needs (Oliver, 2013).

1.2.4. Beyond Individual and Social Models of Disability: Ableism and Internalization of Ableism

The social model of disability presents the experiences of the disabled in an interactional and societal manner (Oliver, 2013; Ünal, 2018). To make it clearer, researchers and activists in this field are trying to understand the effects of embodiment, ableism, and internalization of ableism on the everyday lives of

disabled people. Also, even though it seems there is a distance between them, interdisciplinary approaches of both disability studies and clinical psychology are being practiced (Simpson & Thomas, 2014).

Disability is mainly experienced through impairments. However, following the rise of the social model, mentioning biology, pain, or impairments has posed the risk to be evaluated from an individualized perspective, either as a tragedy or a medical diagnosis (Hughes & Paterson, 1997). Although it has been widely accepted that the social model has had progressive effects on the disability movement, it is originally the non-disabled society which categorizes impairments biologically and thus, the main criticisms raised to social model gather around the argument that personal experiences of having a body with impairments in a world structurally and socially designed for non-disabled people are excluded from the disability field (Morris, 1991; Shakespeare, 2014).

Can someone paint me a picture of normal? How would anyone describe the most acceptable body features for everyone? What should I comprehend when I hear the word “May God give healing” while I am on my way? Which belief makes a wheelchair user less normal than a walking person? How can a blind stop being ungrateful? Where does the line that makes one broken and the other ableism start? The purpose of the questions to be asked and answered above is to reach the concept of ableism. The society's perspective on the disabled individual, the attitudes, and behaviors it has encountered, the films it has watched, the cases at workplaces can be easily described as the reflections of this concept in practice: the belief of someone being solid and other being corrupt. It is possible to find many sources in the literature on the subject, but this section was designed based on *Contours of Ableism* written by Fiona Campbell in 2009. Ableism is a concept that sees the issue of disability from the perspective of non-disabled people. According to this understanding, there is an ideal body that is accepted as the norm, and the disabled are people who deviate from this norm. There is a abled body and people, bodies that are intact, corrupt, perverted and crippled compared to them (Yılmaz, 2015). it has a very "impartial, scientific" tool that separates the healthy and the disabled: Medicine and biomedical thinking. Medicine offers a must-have form of health that is

considered normal. The rest are considered to be sick, pathological or abnormal. The reason the person is labeled as abnormal is that, from a firm view, bodily deviations are not the result of natural human differences such as gender, ethnicity, race, but rather the result of error and disorder. After all, ableism sees the disabled individual as a manufacturing error that needs to be repaired and prefers to treat it accordingly (Campbell, 2008;2001;2009). In fact, since ancient times people have tended to view those who are different from them as perverse and inferior.

Race and gender, previously referred to as natural differences, have also been used as means of humiliation, power building and are still used from time to time. For example, it may have heard Aristotle's strange thoughts about women. Campbell voices one of these, in order to illustrate how internalized ableism is based: "Woman is a mutilated male,". The word Mutilate is used to mean injured, cut off, left incomplete. In other words, being a woman at that time was defined as being abnormal and weak compared to being a man, this thought has affected all medieval Europe for centuries. Maybe nobody can express such thoughts openly anymore but now, unfortunately, some groups define sexual orientations other than being a man and a woman as abnormal. It has not been long since the horrific attack that killed 50 people in Orlando. Racism also continues to be one of the bleeding wounds of our age. People are humiliated by the color of their skin; their ethnic origins and their physical differences are manifested as a means of power. The reason of this explanation is to revise people's patterns of thinking and judgments about disability up to today. For example, why do you think having sight is indisputably preferred to blindness? Why is it normal to walk, what is abnormal about using a wheelchair? Why is it more likely to wait for a deaf person to learn lip-reading and speaking than for us to learn sign language? Here are the main lines of ableism. A thick line is drawn between what is normal and what is abnormal in the concept of ableism, just like the difference between sex and race. Essentially, normal defines itself to distinguish itself from what is abnormal. It creates an opponent to maintain its power and draws its own power from that opposite. When this motive seen in every field appears at the point of defining normal and abnormal on the body, it is called ableism (Campbell,2009). There is a very simple reason for such a motive: to consolidate superiority by defining the opposite. What will happen when the superiority is

consolidated? There will be normal in business, social life and different fields. On a job application, the authorities that will decide accordingly to physical selection will write the phrase "not to have any disability" on the application form. A school that acts with the principle of soundness will not accept, because of its disability. Legal regulations that do not break the ableist policies will make the health report criterion indispensable for teaching and similar jobs. Well, everything is very clear in terms of sound thinking, the sighted person is healthier than a blind person, those who think in a certain cognitive process than others, and those who hear are healthier than the deaf.

Campbell (2009) reveals that there are two basic elements of ableism. One of them, in a more terminological expression, is the right of those who can and cannot, which it was tried to explain above. the formal separation of the slides and the disabled. The second element is the production of a normal human model. For this normal and perfect human production, human and non-human categories are tried to be determined with sharp lines and disabled people are included in the non-human category. In order to define the normal and perfect body, there is a need for someone who deviates from that normal. Therefore, the presence of the disabled is necessary. People who can hear with their ears, see with the help of their eyes, hold others feet and hands, have a certain IQ level, have a certain height and weight are very important and to be inside these limits in order to be considered normal. Because these people enable to define the lines of the perfect person by creating an opportunity for comparison. Until now it has looked at the ableist perspective in the mind of the normal individual. What about the disabled? Even the positive imagination of any disability from the point of view of robustness is itself absurd and perverse (Campbell, 2009). From this point of view, for some disabled people themselves, their disability is a deficiency, a tragedy and something they wish they had not. Therefore, their aim is to approach normal as much as possible according to the rules of soundness. For example, a blind person may persistently avoid using a cane even though his sight is not sufficient, and when asked why, he may say that "I am just like you". Someone else can persistently avoid using a screen reader while using the computer with great difficulty, even with screen magnification programs. For another, it is a source of pride to say that you are not like a disabled person at all.

Saying "I don't have any blind friends" seems like a personal victory for some of us. Campbell (2009) gave a name for the people in this group: Internalized Ableism. Recalling that similar situations are experienced in the issue of racism, Campbell (2008) explains that disabled people who absorb ablism tend to ignore and separate their own disabled parts as much as possible. These individuals allow non-disabled people to become protectors, leaders, guides and role models for disabled people, because, according to them, "a disabled person is in need of help, dependent, genderless, unproductive, physically restricted, emotionally immature, and only accepted when they are indistinct, eligible persons" (Campbell, 2009, p. 18).

According to Campbell (2001), one of the most basic characteristics of disabled people who absorb ableism is to be normal and rise to non-disabled people. This wannabe can manifest itself in the form of moving away from other disabled individuals, not using devices such as walking sticks and wheelchairs, and not revealing their disability as much as possible. It is not difficult to explain the emergence of such assimilation. All the disabled people grow up in an environment, a family, a society where people impose ableism, even if they don't know the name.

Most of the families are in the trouble of a good fortune that will protect and watch over after him. The man on the street can confront us and say, "Wow, he was crazy like a lion, nor was he beautifully angry, what a pity". A mother can show you to her child and warn her, "Look, baby, God made his eyes like this because he was a very naughty kid growing up and upset his mother often." The teacher can easily demonstrate your success as a tool of comparison and exception by posting a disabled student who has succeeded in any lesson at school to the whole class and saying, "Look, even he understands, what's your excuse?". Even if he sees a failure, he can reproach, "Why did they send you in this state, shame?" Growing up in an environment surrounded by all these, the aim of the disabled person is to make himself as strong as possible and obtain their protection and support. As Campbell said, there are people with good disabilities, who do not reveal their handicapped body as much as possible, who are grateful for those who protect them, who try to be full life and not behave like a disabled person.

Here the crippled part of the person is a freak with his fault. The way to be a real part of society is either to get rid of that freak or to find a way to continue life as if there were no crippled parts.

Look at some examples given by Campbell. Campbell (2009) devotes part of his book to the deaf and cochlear implant system. The cochlear implant is a structure that bypasses the existing nerve cells and transmits the sounds received from the outside directly to the brain with a series of devices surgically placed inside the ears of deaf people. For those in the field, this is quite a breakthrough and has the upmost importance for the deaf to escape their quiet world and become normal. It is quite controversial whether it really is. First of all, this system does not provide real hearing, but it provides access to hearing data in a synthetic way. You need to learn this data. Secondly, if a person has a little hearing function, this hearing is eliminated after cochlear implant and hearing only occurs with the regulation brought by the system. Finally, at this stage, cochlear implant may not produce the same positive result for every hearing impaired. While the system is very successful in some, the same effects may not be seen in others. Guess who's to blame in failed situations? The person who had the implant. Scientific robustness reveals that it is not very suitable for normalization by throwing the flaw directly at the individual. However, there were side effects that were not expected by the scientific soundness mindset, according to the literature reviewed by Campbell (2017). The biomedical approach and general opinion is that every deaf person will happily accept an option like a cochlear implant. Probably many of disabled people are at the same point of view. However, it can be seen that not all deaf people think the same. For example, according to Karen Lloyd of the Australian Deaf Association, deafness is a part of natural life and an important component that forms their identity. Deafness is not something that has been lost or needs to be treated (Lloyd, 2001; as cited in Campbell, 2009). Likewise, according to Dolnick, being deaf is more of a subculture and a foreign language speaking minority than a state of disability. Just as a Haitian or Latin American does not need treatment, there is nothing as a deaf (Dolnick, 1993; as cited in Campbell, 2009). In other words, some hearing-impaired people themselves may deny that hearing is a concept that would be preferred not to hear, unlike the majority.

Such arguments may be found completely ridiculous and absurd by those who are not disabled. It can be known that almost all of the disabled families' first wish is to have their disabled children treated as soon as possible. Even if such a cure is not possible, the disabled person can come across many examples showing that their children do their best to behave like normal people. A study conducted by Yılmaz (2015) indicated that blind people's family wishes the elimination of the disability. One of his thesis participants, explains one of them: "My mother was very upset, my father wanted me to get accepted to the military, they wanted me to do things people with vision usually do. I was not able to find colors, to distinguish them, to find something with my eyes, for example, to find something at the table by hand" (Yılmaz, 2015, p. 343). The reason for the behavior is obvious: Seeing is certainly better and superior to blindness. For this reason, it is meaningless that a person does not want to get rid of blindness if possible, and the person is self-deceived. As a result, it may be impossible to choose blindness over being sighted and deafness over hearing from a solid point of view, but at least not for some blind and deaf people.

1.2.5. Disability Studies and Clinical Psychology

As the history of physically impaired movement demonstrates, "disability studies" is a field that is quite interdisciplinary bringing together many areas of study like sociology, history, medical anthropology, and politics. However, until a recent time, psychology, especially clinical psychology, due to its particular interest in individuals has been left out of this coalition. It undermines the social model of disability was seen as a risk (except of its use in rehabilitation field). In fact, for a long time, clinical psychology and psychiatry impairments were conceptualized as a deviance from the norm. It was seen as something that should be fixed. As a result, individual aspects of having disabilities were overlooked. Disability studies and also clinical psychology were criticized for not closing the gap between them (Olkin & Pledger, 2003). However, recently, researchers have started to look for ways in how disability studies can be beneficial in clinical psychology in order to facilitate the social change through empowerment of disabled people and community (Goodley & Lawthorn, 2006; Meekosha & Shuttleworth, 2009).

The incomprehension of psychological characteristics of having physical impairments has negative impact on the disability politics and even on the psycho-emotional well-being of physically impaired individuals. Denying disabled people's personal feelings and struggles about their impairments is actually a different kind of oppression. This leads to feelings of embarrassment and refusal of a person's individuality (Watermeyer & Swartz, 2008). However, researchers in physically impaired studies have been extremely careful about merging psychology into the field of physical impairment. Also, researchers have talked over with another about the ways of how clinical psychology can be more beneficial. For example, Goodley (2012) promotes adopting a functionalist approach that infers assumptions of lack, deficiency, or deviancy from the normality from the beginning so as to personalize the experience of disability. On the other hand, phenomenological approaches in psychology take a person's aspects of disability into consideration by emphasizing on the experiences of living with impairments in disabling environments. This also means that studies that focus on the experiences of the disabled to shape the interactions of society have much more valuable input to the field (see Lisi, 1995; Galvin, 2005).

Clinical psychology which has lately become more socially or culturally oriented in conceptualizing individual cases has had changes. It is a prediction that changes will remain limited, on account of the ways the nature of clinical applications in psychology. However, the interdisciplinary approach is not only valuable for the disability studies but also for clinical psychology due to the fact that it enables a different perspective about the disabled as well as raising awareness on how important it is to approach a patient with impairments with culturally sensitive psychotherapy (Olkin, 1999; Simpson & Thomas, 2014). It is also a case to consider that not only the majority of societies' ableist messages towards disability as well as lack of investigation both in the research as well as the amount of print provided to enlighten the undergraduate and graduate students of psychology in formal education show bias in case conceptualization and intervention in psychotherapy of these patients (Olkin & Pledger, 2003). Thus, research in disability studies enables

psychotherapists to offer better quality services to people with impairments. This is essential to support their mental health.

1.2.6. Psychological Aspects and Perceptions of Disability

The perceptions of blind participants on disability as they consider it as a ‘lack’ or ‘loss’ is examined widely in this study. So, this section consists of definition of blindness and will be evaluated alongside with the concept of stages in bereavement.

According to the World Health Organization, (WHO) has proposed the following definition for blindness.” A physical, psychiatric, intellectual or sensory impairment, whether temporary or permanent, provided that it lasts for a significant period of time, that limits the capacity to perform one or more essential activities of daily life and which can be caused or aggravated by economic and social environment”.

Although the definition of the World Health Organization is very common and acceptable, blindness’ definition will always change depending on society to society or from class to class. In general terms, disability being considered on a social and psychological level it can also be possible to see it being defined as a competence difference (Campe, 2001). In other words, blindness and disability definitions are defined from notions as normal or interiorized solidity (Campbell, 2009). Of course, having it being defined is effected from blindness’ psychological perception. First of all, blindness being seen as a loss leads the person to think they have an absence. (Baus, 2013). Furthermore, this deficiency leads the person’s initiative to join life economically, equality in education, interaction among people and many other societal barriers they encounter are probable to exist due to the person’s own perception of lack or loss and thus minorizing oneself (Campbell, 2009).

In the performed studies, it was seen that people evaluating their disabilities referred to their situations as something they prayed to get rid of or have been taken away, something they should have to make up for and also that blindness being the most important problem on earth.(Yilmaz, 2015; Baus, 2013; Smith, 2008). This is why it seems that a study made precisely to mourn over being blind is beneficial. It is seen in Elisabeth Kübler-Ross (1980) and Verena Kast (1982) statements that these

bereavement stages have a correlation between bereavement of being blind and living with blindness. Before heading into bereavement over being blind it is beneficial to look at the bereavement stages theorized by Kubler-Ross (1969). Kubler-Ross (1969) took grieving over death and took the issue into hand by looking at it in 5 phases. These phases are classified as: denial, anger, bargaining, depression and acceptance. Person in denial, denies the event that happened or is about to happen, has a chance of happening and ignores the possibilities. In the anger phase, person demonstrates anger in order to overcome the obstacle one has faced. It is seen that anger is shown to a doctor, God, another human being or even at times to someone who is dead. Bargaining is the phase where the person is ready to bargain what is being tried to overcome, any kind of price is ready to be paid in order to control the situation. In the stage of depression, person is in a phase of acceptance and is feeling bad about the problem. Person who has lost all hope, has decided not to use the sources to end the struggle and withdraws, keeps to him/herself. In the last stage, the person accepts loss, searches for the meaning of the loss reflecting on themselves, at times feels stronger of the effects portrayed after the loss and at times feel a void. Even if the effects are bad further actions are to resist the mood.

Baus (2013) approached living with a visual impairment with the following grief model mentioned above. Phase one: indisposition to face reality is the unexpected loss of vision or the certainty that sight will deteriorate further can first of lead to a state of paralysis. The impairment is denied, person acts as if nothing changed or is helpless to do anything about the problem. The paralysis is helps against the emotions that are too strong to endure. Phase two - renewal of emotions is the paralysis gives violent feelings of protest such as anger, rage, fear and restlessness. These feelings are mainly directed at the world outside. It becomes clear that the attitude of covering up can no longer be maintained. The limits depend on the outside world. Phase three – depression is the period that follows is marked by despair and depression. The comprehension that life will no longer be the same sets in. There is a constant confrontation with what one has lost. A search for what is still possible remains. The resistance is given up. This is a quiet-time, confrontations are still made but from the form of an inner retreat. Phase four - changed relationship between person and the person's environment: Willingness is awake once again;

participation is made in active life and adjustments are made to life without sight. Self-confidence can still be restored if a person's own resources are recognized and developed. The affected people become more attentive to stimuli and seek contact of others.

Like all theoretical concepts, this model represents an idealization. It is not watertight in practice; the phases are not easy to divide from one another. Everybody goes through the phases in their own time, in a different way. It is only an explanation to some of the scenarios that can occur during this time. It deliberately did not call the fourth phase "acceptance" or "agreement". This would've made it an ending. In an opinion, the process of adjusting to disability might take forever. It might be coming into contact with loss and grief at any time. In addition, it might be asked: "what is the meaning of to accept the impairment fully and in a realistic approach? Are the disabled people not defining themselves as disabled? Are they not accepting the role put them out to have as "disabled"?"

It can be thought that the label put on by society is very definite. It is pretty much false and wrongly judged. It is not doing justice when thought in the individual experience perspective. There are times the impairment occupies as a whole almost but there are other identities the disabled people obtain when there are subordinate roles or when there are no roles at all. Sometimes it is needed to forget the impairment. This allows one to lead carefree existence. Both behaviors are part of the process and help overcome the handicap. It gives the strengths to put the disabled's lives in order with self-confidence and accept the facts that they are surrounded by a well-disposed environment. At this point, Baus' modelling (2013) declares that completely accepting blindness isn't a possibility. So, the blind people will have to live with the lack. In the following section, lack will be examined.

1.2.7. "What is Lack?" from the Lacanian Perspective

Lacan's teaching refers to "lack" as a cause for a desire to arise. But there are various types of lack in Lacan's theory. In 1955, as it first appeared, lack presents a notion of desires which is the first and foremost deficiency as it is (Fink, 1997). Desire on the

other hand, is a relation of being to 'lack'. The lack is the presence of the lack, itself. It is not the lack of anything else, but the lack of existence. In 1958, when Lacan presents an update, defines desire as a metonymy to lack of the unexisted (*manque à être*). 'The heart of the analytic experience' and 'the very field in which the neurotic's passion is deployed' are the subject's lack of being.

The main idea of Lacanian theorizing is grounded from the regular speech of human beings where they consciously build up a self-image. In this image, a person is constructing an illusion or a fantasy where the personality is stable and definitive as well as creating a person that is well able to obtain desires (Fink, 1997;2016). This is carried out to compensate for the experience of helplessness, disintegration and lack since these are the opposite of whole and fulfilled. Then, this fantasy continues to become an illusory object of the ego that clings onto define who and what it needs to become. This is necessary since the need to be constructed a personality to become a part of the social conventions around people. This process is also referred to as the symbolic order where all one can do is to express our desires and lack from the regulations of societal norms which is not actually the 'real' and thus symbolic. Symbolism presents what we desire and what seems to be permanently missing, elusive and lacking (Fink, 1997; İzmir, 2013). After this process, it is impossible to return to people's actual wills and desires. The people cannot return to how they really felt before they realized the lack. All that is left of people is the fantasies and impossible idea that people receive emptyhanded.

Lacanian psychoanalysis does not provide a solution but rather suggests a different perspective to choose. It encourages the fact of acceptance which suggests that every person is unique for appreciation (Ragland, 1996) and thus approximating to being whole again. This process can be carried out by discourse and speech. Namely, it is done by speaking or trying to speak the words and detecting the unarticulated or escaped notions. This detection provides information about what is missing, lost, absent and lacking and it is also when it was forcefully disrupted the imaginary and fantasy to overcome their perfectionism to replace them with the unique image that is already owned only for a single time. These images and fantasies do not easily go

away but as a person it was experienced a powerful event to see that it can be thought differently (Bernstein, 2015).

1.2.8. Perceived Disability as Lack

Lacan preferred to opt the phenomenon of language to investigate the Lack theory and did this due to the fact that language is which evolves with the individual and conveys how people think and act (Bernstein, 2015). The individual accepts others before his or herself and enter the world of symbolics by the help of language. Then, people decide on who they are as opposed to the Other to realize themselves. Language spoken creates an image of the individual from the eyes of the Other as the individual begins to exist and those interpretations are taken in as his or her own (Fink, 1997). It continues to capture that image and tries to realize the original individual.

What disability means for the disabled is shaped mostly by the societal context and familial language, and the oppressions of the disabled's family (O'Hara & Bouras, 2007). The people surrounding the disabled may interpret different aspects of disability according to their own experiences. For example, Durà-Vilà, Dein, & Hoeds, (2010) states that parents who have disabled children has a psychological impact. Caregivers are especially to feel different kinds of emotions such as anger, grief, confusion and other profound emotions due to their children's disability. A study conducted with families who have children with down syndrome stated that they have different daily cycles when compared to families with children who are not disabled (Demarle & Le Roux, 2002). They profess that they cannot evaluate their children's development as normal and this situation results in separation from others that causes an experience of loss and grief. This also affects the disabled as being different.

In another study, Kerr and McIntosh (2000) studied families of children with congenial limb and reported that these families experience grief for loss and worry about their children's future. It also provides information about their child's birth stating that the grief started on from that point when they also started experiencing disbelief, numbness and shock. The study also reports incidents of the family locking

themselves due to their child's difference for the reason of being ashamed. This family experienced a loss of an 'ideal child' as well as their dreams and expectations about their children and needing a feeling of support from the environment. Also, in this study, the parents stated a feeling of loneliness and insufficient help from professionals. These families tend to provide a warm and protective environment for the children which sometimes results in spoiled children. It is also visible that these families show a self-sacrificing attitude in the contexts of life for their children. As a consequence, children end up with negative outcomes such as not being adjusted to life, resisting employment or self-care, problems in gaining autonomy, not being well associated with peers, adapting to age of development, and having difficulty in separation from those they love (Kerr & McIntosh, 2000).

In accordance with this interpretation, another qualitative study investigating the meaning of disability in family structures pointed out three themes which are disabled people are not as capable as normal people, disabled people depend on others, and disability causes mental lack (Matt, 2014). As seen, these approaches are negatively affecting the family and the disabled individual as well as accepting these notions cause a protective role in parenting a disabled child. This accepting moves onto reflecting the child of his deprivations' societal norms and family's low expectations. In other words, they are not trained to think they can achieve their own expectations if they do not realize them.

In a case study by Ahmary (2015), conducted with a learning-disabled child named Michael, indicated a sample of family's interpretation of lack becoming the child's expectation. He observed and analyzed the case from the Lacanian perspective. As Lacan shapes the theory by assessing every stage of life from birth to death, language is evolving with the person as well as his behavior. We are contributing to the ongoing process and define ourselves with the symbolic interpretations of language. In a Lacanian perspective, this is result of consideration between us (me) and the other. This symbolic world is not directly where we exist, but we take things from it in a way we desire and we try so hard to obtain these features. Ahmary (2015) shares that Michael started to show anti-social behaviors and even resisted to eat after being diagnosed of learning disorder. He believed that he was no longer 'normal' and he did not want to be judged by anyone. He was failing academically and labelled

himself. He expected a cripple out of himself and alienated from the world for a separate life. The other expected these notions and behavior from him and he lived according to the wishes of the other which also forced him to stay away from his friends and become lonely. After an analysis and given support, Michael returned to a social life and started to eat normal again.

1.3. The Aim of the Study

Although the terms loss and lack are existent in many concepts in literature, the term of lack is not much studied in the minority groups and especially in disability. Lack varies from person to person and this is not generalizable. The little investigated term, lack, needs to be studied further by deep analytical commentative manner in order to provide a richer contextuality to the terms both loss and lack.

The aim of this research is to investigate the perceptions of the visually impaired participants in terms of lack and loss. Each of the participant's perception about lack and loss is bound to be different and variant from one another. Also, this study insists to focus on personal individuals' subjective experiences. So, this study withholds a qualitative approach, specifically named interpretative phenomenological analysis. The research questions used in this research are provided in the following.

Research question 1: How do the disabled people experience their disability?

Research question 2: How does their disability influence their life?

Research question 3: As a disabled individual, how do their attitude, perspective and behavior have an effect on their life?

Research question 4: What types of coping strategies did they develop during problems about their disability?

CHAPTER 2

METHOD

The following chapter will discuss the methodology of the study which includes processes of data collection and analysis.

2.1. Methodological Background

It is difficult to recognize the influence of visually impairment when emotions and considerations about this issue are not characterized or they are repressed. It is required to explain how visually impaired people perceive their visual impairment; whether it is accepted as lack or loss since it is directly effective on people who have visual impairment psychological process and their future. Sometimes, the words are not sufficient to illustrate the influence of the emotional situation related with this process, including their ideas about their disability and coping strategies with this situation. That means people might not be able identify all these materials with their words. Qualitative research provides a space for analysis to make inferences from some features such as tone of voice, intensity or speed of speech and even pauses. Thus, qualitative research is useful to observe such changes in speech to look into the feelings of the participants. Especially qualitative research allows a deeper and contextualized understanding of emotions, thoughts, and opinions related with how visually impaired people perceive their disability and consider it as lack or loss and can be compared as well as comprehended with quantitative research. Furthermore, qualitative research provides to take into consideration the researcher's own emotional responses evoked during interviews to interpret the respondent's emotions or to take their thoughts into account. Hence, qualitative research method might be preferred to improve the researcher or participants self-disclosure in order to deeper understand the different levels of this subject.

Individual is a part of the reality and he or she could not be separated from the world. This means individual is both the subject and the object of the research.

Interpretative Phenomenological Analysis based on concern with experience of a person and how the person makes sense of that experience in a context. Interpretative phenomenological analysis is a methodology in qualitative research that could be defined as being idiographic, inductive and interrogative (Smith, 2004). Firstly, interpretative phenomenological analysis (IPA) is idiographic which focuses on the individual experiences. IPA is usually started with detailed one case examination and it continued with detailed examination of another case. Secondly, IPA method is inductive which means it recursively effects the data itself. The purpose of being inductive is to construct research questions.

The verification of hypothesis is not an aim of being inductive in IPA due to the fact that researchers must be flexible as they have to be open to unexpected topics during the interviews. Researchers should use flexible techniques to analyze unexpected topics during interviews (Smith, 2004). The main purpose of IPA is to understand the participants' world by examining how to make sense of their experiences. Further, how they give emotional reactions to that experience is also an important aim for IPA (Smith, 2004) because it should improve interpretative analysis, taking into consideration cultural, social and theoretical contexts (Smith & Osborn, 2003).

This research aims to investigate how visually impaired people perceived their disability: loss or lack. IPA was seen the most appropriate methodology for this research, because it provides deeper understanding of experiences and it gives opportunity to understand how participants make sense of that personal experience (Smith, 2004). Literature review about this subject emerged, but these resources did not provide deeper understanding for this connection because of the quantitative quality of the prior research methodology. Thus, we tried to understand not only participant's responses but also our understanding of their personal experiences related with this issue.

2.2. Participants and Sampling Method

Consistent with IPA guidelines (Smith & Osborn, 2008), purposive sampling was used in the current study. The primary inclusion criterion was the participants' innate blindness. Research experiences and data analysis indicated that innate and later blind experiences about their disability differed greatly and their perceptions about both their disability and this was necessary to examine in different studies. So, later blind individuals were not a part of this study. Rather, a homogeneous sample was formed based on two additional criteria.

Other than innate blindness, the first criterion was that participants had to be between the ages of 18 and 30 years old. According to Eric Ericson's (1959) theory of psychosocial development, this range of age corresponds to young adulthood. This population was chosen because, despite the fact that they have experienced visual impairment and created lack for this disability, this issue has received less research interest. Moreover, this subject was not examined by both qualitative and quantitative research authorities. The second criterion was that all of the participants had to be female because of the gender limitation and it is noteworthy to point that while transferring data, nick names were used for the participants.

Participants were recruited either by word-of-mouth referrals or by invitation from the researcher and were interviewed briefly to ensure that they met the inclusion criteria. During this interview, they were also informed about the research procedures. Only respondents who met the criteria and agreed to participate in the study were included in the sample. The final sample consisted of six females whose ages were between 19 and 27 and all of the participants were diagnosed with innate visual impairment. The small sample size is consistent with IPA guidelines and allows for intensive and detailed analysis of cases (Smith & Osborn, 2003).

2.3. Procedure

Ethical approval for the study was taken from the Middle East Technical University Ethics Committee and data was collected through one-to-one semi-structured interviews that provided participants with enough opportunity to talk about their own experiences (Smith et al., 2009). Before the interviews, participants were informed about the research procedures. They were also assured that their confidentiality would be respected as well as being provided to end the interview anytime they wanted and consented in participating both the verbal and written form (See Appendix A). The interviews with the respondents were conducted by the researcher (Okur) either at the Social Sciences building of Middle East Technical University or online platforms (Skype). The interviews were audio-recorded. At the end of the each interview, the participants were given information about disability, the challenges they might encounter, coping strategies, and resources from which they might benefit, including individual psychotherapy.

Through data collection, as the interrelated nature of interviewing which involves characteristics of the interviewer (such as theoretical background and personal beliefs) can affect the interview process, this situation was acknowledged and its influence on the process were considered (Ellet, 2011). To be detached as much as possible from the theoretical background and personal beliefs and allow bracketing, interviews were conducted and data was analyzed consistent with the IPA guidelines (Dahlberg, 2006), which will later be described in detail.

For the current study, such bracketing included taking a reflexive stance throughout the process of data collection and writing up the results was preferred. Keeping a reflexive diary allowed the researcher to record thoughts and feelings generated throughout data collection, while also reflecting on them and considering how to make use of them for the benefit the research process (Creswell, 2012).

2.4. Semi-Structured Interviews

In keeping with IPA guidelines, data was collected through semi-structured interviews that lasted 70 to 100 minutes, and transcriptions of these interviews were later analyzed. Smith (1996) provided a guideline on how to conduct interviews using the IPA method, which specifies the list of questions in a semi-structured interview and how it must be open-ended and non-directive. Following this guideline is necessary because the purpose of the researcher is to enter the life of the participants and capture the experiences of interest (Willig, 2013). Therefore, the questions used in the current work were left open-ended, allowing respondents to have greater freedom in answering them. There were initially five main questions, along with any necessary clarifying sub-questions. The final list of interview questions was as follows:

- Can you talk about yourself?
- Can you talk about/define your blindness?
- How your blindness influences your life?
- As a blind individual, how your attitude, perspective and behavior have an effect on your life?
- What types of coping strategies did you develop during problems about your blindness?

The detailed list of questions with prompts can be found in Appendix B, and the original Turkish versions of the interview questions are listed in Appendix C.

2.5. Data Analysis

A total of 430 minutes of interviews were transcribed verbatim by the researcher to ensure the accuracy to retain the idiographic aspects of participants' accounts (Snelgrove, 2011). Due to privacy rights the names of the participants have been altered. Recommendations of Smith (2007) were followed in the analysis. Lines were deeply margined and numbered to ease coding. IPA directs to analyze each participant alone to provide a detailed examination and therefore the analysis started

from the first to the next. As a first level of analysis, while following the IPA guidelines, the first transcript was analyzed to create a relevant data for the research questions. The margins provided space for notes as thoughts aroused to bracket them off. After the first transcript, thematic items were identified from the margin notes. Lastly, the subordinate and superordinate themes were constructed from these notes of the transcript margins. The same process was repeated for each participant individually.

After completing all of the transcripts' analysis, the connections and similarities were identified with the help of themes. Abstraction was used to mark similar emergent themes which formed superordinate themes. Finally, these were transferred to a Word file of both verbatim transcripts where evidences' of thematic incidents were found (Smith, et al., 2009).

The analysis was completed by a research team which also involved two other clinical psychologists with different levels of professionalism in qualitative research where they discussed the themes and excerpts from the transcriptions. After the draft, the research team as well as the thesis advisor (Gençöz) and the comity member (Sarı-Demir) reviewed and revised the thematic schemata for its final version. In the end of all these revisions, the master list of themes was formed which consists of five themes across five cases and the superordinate themes are as the following:

1. The feeling of lack defined by the others
2. The defective defined by the sighted
3. The referrals made to define disability and lived experiences
4. Assigned roles for the blinds
5. Emotional reactions that occur with victimization as a result of unmet needs

2.6. The Trustworthiness of the Study

The qualitative research's trustworthiness is accessed by its subjectivity, reflexivity, adequacy of data, and adequacy of interpretation. The qualitative research involves the subjective nature of data collection and analysis in contrast to quantitative research (Morrow, 2005). This subjectivity is not controlled or limited and is preferred to be used also as data to provide a richer content for research. This means that the researcher also provides his/her own experiences and comprehension of the world during the process. Therefore, according to Patton (2002), the researcher's reflexivity is important to comprehend his/her effect on the research. This reflexivity consists of self-awareness and detailed analysis of his/her role in the research. To enrich the trustworthiness of the qualitative research, intersubjective elements which affect data collection and its analysis must also be examined reflexively. By the utilization of this reflexivity, subjectivity provides a deeper understanding of the phenomenon (Cunningham & Carmichael, 2018; Finlay, 2002).

A method of reflexivity is bracketing which is described as the detection of the researcher's theoretical orientation, presuppositions, ready-made interpretations, personal interests, experience, ideas, background, and any cultural factors that might influence the approaches of the researcher's phenomenon under investigation (Fischer, 2009; Gearing, 2004). "For the sake of viewing data freshly, these involvements are placed in 'brackets' and 'shelved' for the time being as much as is possible" (Fischer 2009, p. 583) is the motto during data collection and analysis processes. Bracketing does not involve objectivity but rather defines the roles of the researcher as he/she examines the phenomenon (Gearing, 2004). Bracketing is used in every step of the research from the selection of topic to the reporting of findings (Tufford & Newman, 2012).

There are six different types of bracketing which are ideal (philosophic) bracketing, descriptive (eidetic) bracketing, existential bracketing, analytical bracketing, reflexive (cultural) bracketing, and pragmatic bracketing (Gearing, 2003). In the current study, existential bracketing is used which originates from the philosophical approaches of Husserl (1913) and Heidegger (1962) (as cited in Gearing, 2003).

This approach suggests that researcher is not drawn out of the picture completely but prohibits themselves in the theoretical framework as well as providing research presuppositions and ready-made interpretations for the sake of the complete comprehension of the phenomenon (Ashworth, 1999). According to Stewart & Mickunas (1990), it is also suggested that the researcher cannot fulfill the needs of the research when he/she puts aside their personal and other assumptions of the world and their culture and thus, researcher needs to clarify the personal and professional boundaries during the research steps and its processes. After all, these brackets are reflexively put into data to point out a larger schemata of theory and science (Gearing, 2003).

So as to fulfill these duties as the researcher, I (Okur) will consult to bracketing of presuppositions by epitomizing my professional and individual interests and experiences to carry out this study. This topic has a greater importance to me due to the fact that I am a blind person and had difficulties of my own because of my disability. During my struggles around these issues, an insight about the topic and a perspective of disability arose in my mind which defines a disability as whether a lack or a loss. I also thought about my own experiences due to this lack and how to cope with it as well as considering others' attitudes, behaviors and perspectives of both mine and other affecting the responses in our own lives along with the outside effects relating to ideals and future plans that were both similar and different from their peers, relatives and caregivers. The study was also inspired by my blind consultants and their caregivers in the past. As a clinical psychologist on a Ph. D. program, my clinical orientation is psychoanalytic in nature as I conceptualized the themes 'lack or loss' in this subject. Hence, while doing my research, I tried to involve data about early family environment, early relationships and defense mechanisms that emerge in the related topic. My role as a researcher in this study enforced me to be flexible and to adopt an inductive standpoint.

In short, I should note that the interviews reminded me of my own experiences and my endurances of the situations that I have lived in the past and thus finding myself comparing my own feelings of experiences which reinforced me to stand an inductive position in this research. In order to fulfill my inductive position as a

researcher, I kept a reflexive diary to realize and pertain this reflexivity. These notes were also analyzed in the analysis part of my research to assist in construction of themes. Another strategy to provide reflexivity was to involve an eye out of the situations, which means to bring in a research team other than and as well as my advisors and colleagues where these themes were discussed as mentioned in the data analysis section.

CHAPTER 3

RESULTS

Based on the results of Interpretative Phenomenological Analysis (IPA), five superordinate themes were formed, namely the feeling of lack defined by the others, the defective defined by the sighted, the referrals made to define disability and lived experiences, assigned roles for the blinds and Emotional reactions that occur with victimization as a result of unmet needs and experiences. These themes and subordinates of these themes were showed below in Table 1.

Table 1

Superordinate and Subordinate Themes

*1st Superordinate Theme: **The feeling of lack defined by the others***

Subordinate Themes:

- 1. I am innately blind*
- 2. It is an impediment that I am blind*
- 3. The deficiency of unseen sight*
- 4. The suppression of desires in order to catch up with the sighted peers*
- 5. To be felt as an object that needs to be located*
- 6. The feeling of different and struggling more than usual*

*2nd Superordinate Theme: **The defective define by the sighted***

Subordinate Themes:

- 1. Being ignored by the sighted*
 - 2. "I can't, because I am impaired"*
 - 3. Disability is a reducing barrier*
 - 4. Being a female blind*
-

Table 1 (continued)

3rd Superordinate Theme: The referrals made to define disability and lived experiences

Subordinate Themes:

1. *The referral of social supports to the disability*
2. *The unmet needs due to inaccessibility*
3. *The referral of emotional and relational skills to the disability*

4th Superordinate Theme: The assigned roles of the blind

Subordinate Themes:

1. *The rejection by sighted*
2. *Not behaving as a blind*
3. *The fulfillment of lack in others' perspectives*
4. *Despite the impairment*

5th Superordinate Theme: The emotional reactions that occur with victimization as a result of unmet needs

Subordinate Themes:

1. *The objectivized disabled's need to subjectify via anger*
 2. *Inability to define their emotions (contradictions and inconsistency)*
 3. *The blocked lives despite the desired independence*
-

Each theme has multiple subordinates and these are described in the following sections with the quotations from accounts of the participants.

3.1. The Feeling of Lack Defined by the Others

The first theme emerges from the participant's childhood memories. While the participants talked about a visual impairment defined by a third person emerging from the memories of their childhood, they also found a lack for themselves through this disability. The shortcomings expressed by the participants are actually the lacks defined in the eyes of others. For Özden, for example, being visually impaired is portrayed as a congenital disability and it is seen that the causes of the disability are interpreted from the depictions of others. The situation for Özden is as follows.

First of all, I have an innate disability. They say it is due to consanguineous marriage, but it is also a discomfort due to an eye pressure.

Original speech: *Öncelikle doğuştan gelen bir engelim var. Akraba evliliğinden dolayı olduğunu söylüyorlar ama bu bir göz tansiyonuna bağlı da bir rahatsızlık.*

At the same time, it seems that scientific recognition adds what the disabled individual fails to do when defining the disability. This shows us how the perception of lack mentioned above (1) exists in the mind during the diagnosis and definition of the disability. In her statement about her independence, Betül explained the reason for her disability and expressed regret that she was not independent.

I am congenital and 90% visually impaired. My independence is not complete, and I continue my current life dependent to someone. Other than that, there are times when I have a lot of difficulty and due to this I suffer from a psychological breakdown.

Original speech: *Doğuştan görme engelliyim ve %90 görme engelliyim. Bağımsızlığım çok iyi değil ve yine birilerine bağlı bir şekilde sürdürüyorum şu anki yaşantımı. Onun haricinde çok zorlandığım zamanlar oluyor ve bu zamanlarda psikolojik çöküntüye uğradığım zamanlar da oluyor.*

It is seen that the participants misrepresented ‘not seeing’ under the influence of others, after providing a specific scientific diagnosis in their future lives. In addition, it is understood that the biased lack of vision is something to be compensated by the participants. In Gül's childhood memories, it is seen how difficult and painful this experience was.

I think that my disability always creates obstacles for me at different stages of my life. As a kid, I prayed every night for my disability to pass. I used to believe my disability would hinder everything in my life. In adolescence, I saw my disability as a deficit that had to be closed. If I was always beautiful and successful, this gap would close. Now I see my disability as a situation that causes difficulty for me to access things.

Original speech: *Engelimin hayatımın farklı dönemlerinde benim için hep engel yarattığını düşünüyorum. Çocukken engelimin geçmesi için her gece dua ederdim. Engelimin hayatımdaki her şeyi engelleyeceğine inanırdım.*

Ergenlikte de engelimi kapatılması gereken bir açık olarak gördüm. Hep güzel ve başarılı olursam bu açık kapanacaktı. Şimdi ise engelimi bir şeylere erişmemde zorluk yaratan bir durum olarak görüyorum.

Again, it is understood that blindness is attempted to be defined through the activities that sighted people can do and that it is seen as an obstacle to access through this definition. In the life story told by Özden, it is clearly stated that she wants try sculpting and painting but sees that her own visual impairment is an obstacle for her.

My disability affects my life by preventing the things I want to do. For example, I want to try different visual things such as painting, ceramics and different types of art. But I can't do these things. My disability is reducing my life, my hobbies.

Original speech: *Engelim hayatımı yapmak istediğim şeyleri engelleyerek etkiliyor. Örneğin ben resim, seramik ve sanat dalının farklı görsel şeyleriyle uğraşmak istiyorum. Ama bunları yapamıyorum. Engelim hayatımı eksiltiyor, hobilerimi eksiltiyor.*

It is seen that as a person's life progresses, his or her needs change as well as their wishes and desires. However, since the definition of the disability is always based on the lack, it has been revealed that a disability is always the blame for different situations. Participants express that they want to take care of their physical appearance as adults, but it is understood that the source of this care is the physical standards set by the sighted individuals. In other words, what cannot be done is that the elements defined by the sighted cannot be fulfilled by visually impaired individuals. Özden picturized this situation as follows.

I would like to wear makeup. I am a blonde person. My eyes are green. I wear my hair a dark color. But the color that looks good on me is a different one. But I can also use this hair with makeup. You can't express light blonde hair without makeup. But I don't know how to so I have to use my hair a dark color. I am a person who cares about visuality. Not being able to wear makeup also pushes me back. I have to change my desired style a lot. Always a step behind and something missing.

Original speech: *Makyaj yapmayı isterdim. Ben sarışın bir insanım. Yeşil gözlüyüm. Saçlarımı koyu renk kullanıyorum. Ama kendime yakıştırdığım*

renk başka. Ama bu saç da makyaj ile kullanabilirim. Daha açık sarı saç makyajsız gösteremezsiniz. Ama ben bunu bilmiyorum ve saçlarımı koyu kullanmak zorunda kalıyorum. Görselliğe önem veren bir insanım. Bu makyajı yapamamak da beni gerilere itiyor. İstediğim tarzımı çok değiştirmek zorunda kalıyorum. Her zaman bir eksik bir geri.

It is understood that the participants do not recognize their own visual impairment by making an internal questioning and that the limitations or ease of access brought about by this disability are not questioned. On the contrary, it is seen that the factors such as activities, hobbies and dressing style of sighted individuals and are declared as unskilled for the visually impaired by themselves. Of course, this statement is again voiced as an incompleteness and they are complaining about this lack. While Özden was narrating how someone else's eyes dominate her own life, and at the same time picturizing the suppression of the desires and desires of the essence according to the standards of others she explained.

I cannot say that I am very good at using forks, knives and spoons. I'm fine. But I feel that I also have shortcomings in this area. For example, cutting waffles. You have to cut them up in the places where everyone can see you... Since I cannot do this, have hesitations whether to prefer such desserts in society. "

Original speech: "Çatal, bıçak ve kaşık kullanımında çok iyiyim diyemem. İyiyim. Ama bu alanda da eksikliklerim olduğunu hissediyorum. Örneğin vafıl parçalamak. Görsel alanda onları parçalamınız gerek ya... bunu yapamadığım için de toplum içerisinde bu tarz tatlıları tercih etmemek gibi bir ayırtırmaya gidiyorum kendi içimde.

Another participant, Aylin, declared from the very beginning that she would not be able to reach this standard without experiencing herself and seemed to completely close herself to some conditions of life.

For example, when I need to go somewhere, I always have to arrange someone and go with her or him. So even to socialize, I might have to try the double amount. Sometimes I don't want to make this effort, for example when they call me, I end up not going because I can't manage it alone.

Original speech: *Mesela bir yerlere gitmem gerektiğinde hep birilerini ayarlayıp onunla gitmem gerekiyor. Yani sosyalleşmek için bile iki kat çabalamam gerekebiliyor. Ben bazen bu çabayı sarf etmek istemiyorum ve örneğin beni çağırdıklarında sırf tek başıma yapamayacağım için gitmiyorum.*

It is understood that an item is included in the participants' definitions of the disability as an object to be moved or taken to places. Because for the society, not being able to see is defined as not being able to go somewhere alone. It is thought that the place to go between the known and accepted facts are perceived only with the eye and acted accordingly. However, while the disabled person does not want to accompany this definition on one hand, on the other hand visually impaired person is in a position to create the perception that I cannot do it from the perspective of society. It is seen that this is the most common situation in Irem's life.

There was going to be an event of the community and I told my friend this. My friend said to another friend, "You take her", referring to me. Everyone in my life has seen me as someone who has to be taken somewhere. Even my mother and father. They wouldn't let me go by myself, and they would argue with each other on who is taking me to a place.

Original speech: *Topluluğun bir etkinliği olacaktı ve ben arkadaşşıma bunu söyledim. Arkadaşıım da başka bir arkadaşşıma benim gidişimi kastederek "sen götürsene" dedi. Herkes hayatımda beni bir yerlere götürülebilecek birisi olarak gördü. Annem babam bile. Hem kendim gitmeme izin vermezlerdi, hem de sen götür ben götüreyim diye aralarında kavga ederlerdi.*

Visually impaired participants express that they always feel different in society due to their disability and that they have to try twice as hard for things to reach the standards Aylin who is a university student saw many traces of this in her education life.

I cannot access everything equally. For example, I have separate exams. I take exams on the computer and try to improve my computer using skills because of this. For example, we entered university exams with a reader. For example, while a sighted person has trouble such as whether it is difficult while studying for the exam, our troubles are different. We begin to think of

things other people never think about. Things that develop beyond my control, for instance. These situations make me feel different and separate from other people.

Original speech: *Her şeye eşit olarak erişemiyorum. Mesela sınavlarımı ayrı oluyorum. Sınavlarımı bilgisayarda oluyorum ve bunun için bilgisayar kullanımımı geliştirmeye çalışıyorum. Üniversite sınavlarına girerken de okuyucu eşliğinde girdik mesela. Mesela gören bir kişinin sınava çalışırken acaba zor gelir mi gibi derterleri varken, bizim derterimiz daha farklı oluyor. Başkalarının asla düşünmeyeceği bir şeyi düşünüyor oluyoruz. Benim kontrolüm dışında gelişen bir şey mesela. Bu durumlar bana farklı ve ayrı olduğumu hissettiriyor.*

Another university student, İrem, stated that this different feeling was effective not only in education but also in daily life skills.

I have to make more effort to learn something. I have to spend more time. This time may take longer when the family is protective. I feel lacking in daily life skills. I've just started using cutting tools in everyday life, but I need to learn that too.

Original speech: *Bir şeyleri öğrenmek için daha fazla çaba sarf etmem gerekiyor. Daha fazla zaman harcamam gerekiyor. Bu zaman aile korumacı olduğunda daha da uzayabilir. Günlük yaşam becerilerinde eksik hissediyorum. Kesici aletleri günlük yaşamda daha yeni kullanmaya başladım ama onu da öğrenmem gerekiyor.*

3.2. The Defective Defined by the Sighted

When an individual is born, parents have dreams and fictions about that individual. They reflect their desires to the individual and they want the individual to live within those desires. This issue is different when the individual is visually impaired. The individual has already declared that lack and this state of deficiency is reflected on the person every time he or she encounters people in life. Moreover, the individual has internalized this attribution to herself or himself. Aylin, a university student, conveys this by ignoring her individuality.

Sometimes when we go somewhere, people who do not know me can talk with the person next to me and ask him or her questions about me instead of communicating with me. At that time, I can feel that I am lagging behind or not seen as an individual.

Original speech: *Bazen de bir yere gittiğimiz zaman beni tanımayan insanlar benimle iletişime geçmek yerine yanımdaki insanla muhabbet edebiliyor, ona benimle ilgili soru sorabiliyorlar. O esnada ben geri planda kaldığımı veya bir birey olarak görülmediğimi hissedebiliyorum.*

Another participant, İrem, stated that she was angry both at the people who ignored her individuality and the people with her accompanying this order

Sometimes when my mom or friends are with me, people ask them questions about me, not me. This makes me feel very bad and negative. I am angry at both people next to me and people asking questions.

Original speech: *Bazen annem veya arkadaşlarım yanımda oldukları zaman insanlar bana değil benimle ilgili soruları onlara soruyorlar. Bu beni çok kötü ve negatif hissettiriyor. Hem yanımdakilere hem de soru soran insanlara kızıyorum.*

It is observed that the visually impaired participants whose individuality is ignored and declared as lack, after a while, create mental barriers due to their own disabilities. The individual has now defined himself / herself as a lack disabled person, especially in the presence of others, and has decided that he or she should stay in the background in his or her life functions. Gül, who is married and a teacher, expresses a striking example at this point.

Actually, I feel like I have a lot to accomplish in life. But I am far from demonstrating these skills, especially with my friends or family. Internally I feel like I cannot always do it because I have a disability.

Original speech: *Aslında bu hayatta becerebileceğim çok şey de varmış gibi hissediyorum. Ama özellikle arkadaşlarım veya ailemin yanında bu becerilerimi sergilemekten uzağım. İçsel olarak hep bir yapamazsın çünkü engellisin var bende.*

In fact, Gül took it a step further and impeded herself in a practical sense rather than just declaring herself incomplete in theory.

Let's say , I never even tried playing volleyball. Ok maybe I couldn't. But not every person can do it either. But there were many places where I said you cannot do it because I cannot see it, you cannot go.

Original speech: *Atıyorum voleybol oynandığı zaman hiç gidip denemedim bile. Tamam belki yapamazdım. Ama bunu her insan da yapamıyor. Ama göremediğim için yapamazsın gidemezsin dediğim yerler çok oldu.*

Another participant, Özden, stated that she experienced a simplification especially in favor of her hobbies and reinforces her opinion that the disability is a barrier in practice.

Unfortunately, I have to simplify my hobbies because I am disabled. This also detracts me. I could have had many different hobbies. My character is crazy actually. For example, I can do parachuting. The wildness in my soul is being curbed.

Original speech: *Maalesef engelli olduğum için hobilerimde sadeleşme yaşamak zorunda kalıyorum. Bu da beni eksiltiyor. Çok değişik hobilerim olabilirdi. Karakterim çılgın aslında. Örneğin paraşüt yapabilirim. Ruhumdaki çılgınlığı engelim törpülüyor.*

Eda states that this opinion has already been instilled in her by her family and she does not dare anything because of these ideas and protectionism of her family.

I sometimes think that my blindness makes me blunt. My family is always waiting on me for everything. They make me feel like I can't do anything by myself, and neither can I. I lose hope. That's why I always burden my friends at school.

Original speech: *Körlüğüm beni köreltiyor, eksiltiyor diye düşünüyorum bazen. Ailem zaten hep her konuda başımda bekliyorlar. Hiçbir şeyi kendi kendime yapamazmışım gibi hissettiriyorlar ve ben de yapamıyorum. Umudum kırılıyor. Arkadaşlarıma da okulda bu yüzden hep yük oluyorum.*

Some participants describe both the incomplete label created by being blind and the difficulties of being a woman due to the region they live in. For Eda, who is 24 years old, it is possible to see this in the dependency transfer of these two roles that she must struggle in her life.

My parents never sent me out alone. I don't want to go out anymore anyway. My enthusiasm also fled. When I wanted to go out, they said, "You're by yourself as a girl and you're blind. People would try to benefit from you. " They always prevent me by saying I am both a girl and disabled. There is no way I can be independent. My mother still comes to my university and waits up for me.

Original speech: *Ailem beni hiç tek başıma dışarı yollamadı. Ben de artık çıkmak istemiyorum zaten. Hevesim de kaçtı. Çıkmak istediğimde de "kız başınasın, hem de görme engellisin. Senden menfaatlari olur insanların." Diyerek beni hep engelliyorlar. Hem kızım hem de engelliyim. Benim bağımsız olabilmemin hiç yolu yok. Annem hala üniversiteye gelip başımda bekliyor.*

3.3. The referrals made to define disability and lived experiences

Being visually impaired has a variable meaning depending on the environment in which a person lives. This meaning is sometimes positive and sometimes negative. That is, the situation experienced is the most important factor that decides the definition and position of the disability. Of course, the psychological state of the person, the perception, the people around them and most importantly the gaze of those people change the person's attribution to the disability, especially visual impairment. For example, the person may have developed his or her ability to affirm the social support he or she receives from the people around them, perhaps through his or her sight impairment. It is possible to see such an attribution in Özden's life.

I had trouble accessing the materials while I was taking English lessons. I had to go through certain stages of reading and assignments and give or take from the teacher. For this, I wanted to get help from someone, and I wrote a post to a Facebook group describing my situation. Many people wanted to help me. I looked and there were 15 people or something. I asked them all. I offered to work alternately. I created a Whatsapp group of my own. Those people wanted to help me because I was disabled. The more I met with those people,

the more I gained their friendship. In fact, these people are not people who would normally come together easily. If I were a normal individual, I wouldn't have that many friends in a short time.

Original speech: İngilizce dersi aldığım sırada materyallere erişimim sıkıntılıydı. Okumaları ve ödevleri belli aşamalardan geçirip hocaya vermem veya ondan almam gerekiyordu. Bunun için de birilerinden yardım almak istedim ve bir Face grubuna durumumu anlatan bir gönderi yazdım. Birçok insan bana yardım etmek istedi. Baktım 15 kişi falan oldular. Ben de hepsinden rica ettim. Dönüşümlü çalışma teklifinde bulundum. Kendime ait bir Whatsapp grubu oluşturdum. Engelli olduğum için o insanlar bana yardım etmek istediler. O insanlarla bir araya geldikçe onların arkadaşlıklarını da kazandım. Aslında bu insanlar bir araya normalde kolay kolay gelecek insanlar değiller. Normal bir birey olsam bu kadar arkadaşım kısa zamanda olmazdı.

It is possible to say that some disabled participants can only affirm this social support when they receive this social support from their peers who have experienced the same problems and they can cope with their disabilities in this way. Gül illustrates this in:

Talking to someone who has the same difficulties, listening to how someone adapts to this situation, and getting support from him or her on this issue makes it very easy for me to cope with the problems caused by my disability. Especially if he or she is a person who is at peace with his or her disability.

Original speech: Yine aynı zorlukları yaşayan birisiyle konuşmak, onun bu duruma nasıl uyum sağladığını dinlemek, ondan bu konuda destek alabilmek özellikle mesela o da engeliyle barışmış birisi ise engelimin yarattığı sorunlarla baş etmemi çok kolaylaştırıyor.

One of the most important life conditions in which the attribution of the disability changes is the problem of a visually impaired individual to access something. Lack of access to external factors cause some participants to reveal their barriers and define themselves incomplete. Eda, a university student, described this issue as a deadlock when describing her situation due to the fact that the materials used in the courses were not adapted for her.

Seeing the notes and learning to play piano have always been troublesome for me. These are very visual. The required materials for me are not created. My friends don't always explain to me. Honestly, the teachers do not make any effort. I do not know how to find a solution.

Original speech: *Notaları görmek, piyano öğrenmek benim için hep sıkıntılı oldu. Bunlar çok görsel. Benim için gerekli materyaller oluşturulmuyor. Arkadaşlarım her zaman bana anlatmıyorlar. Hocalar da emek harcamıyorlar açıkçası. Nasıl çözüm üreteceğimi bilmiyorum.*

Another participant, İrem, was addressing this issue as not being able to react correctly to people. According to İrem, not being able to see people was a great deficiency; Because there was no way to perceive, notice and recognize people from afar except seeing people with their eyes.

I have trouble getting to know people. For example, when someone says hello to me from a distance, I cannot immediately recognize him or her because I cannot see him or her with my eyes. Then people get it wrong. My disability is diminishing my perception. When my perception is diminished, it may take a long time to access something, including getting to know a person.

Original speech: *İnsanları tanımak konusunda erişim sıkıntısı yaşıyorum. Örneğin uzaktan bana bir insan merhaba dediği zaman onu gözümlle göremediğim için hemen onu tanıyamıyorum. Sonra insanlar da bunu yanlış algılıyorlar. Engelim algımı eksiltiyor. Algım eksilince de bir şeylere erişebilmek, buna bir insanı tanımak dâhil, uzun zaman alabiliyor.*

Perhaps the most positive attribution made to the disability during the study was that visual impairment develops emotional skills. Most of the participants stated that their disabilities contributed to being more empathic with people and understanding them better. Being an emotional person for Gül and her disability developed herself in writing poems, tales and stories.

My disability affected me to become a more emotional person. I mean by emotional; I am a person who likes to write poems, fairy tales or stories because I am an introverted person. I think this aspect has contributed positively to its development.

Original speech: Engelim benim daha duygusal bir insan olmam yönünde beni etkiledi. Duygusallıktan kastım da, ben içe dönük bir insan olduğum için şiir, masal veya hikâye yazmayı seven bir insanım. Bu yönümün gelişmesinde olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.

On the other hand, for İrem, it is understood that her disability caused her to say she is happy to have her disability, " as she contributes to analyzing the society and understanding people.

Thanks to my disability, I was open to empathize with people. I was able to analyze society very well. Because of this, sometimes I feel fortunate to have it.

Original speech: Ben engelim sayesinde insanlarla empati kurmaya açık bir insan olabildim. Toplumu çok iyi analiz edebildim. Hatta bundan dolayı bazen engeliye iyi ki bile derim.

Eda, on the other hand, took a different aspect of not seeing and affirmed her relationships between people. She diminished the meaning of disability. Even she had sympathy about her visual impairment.

I have always got on well with people thanks to my disability. I communicated well with them. I didn't show negative approach against people because I did not see their facial expressions. I think it is an opportunity for me not to see the ugly side of the world.

Original speech: Ben engelim sayesinde hep insanlar ile iyi anlaştım. Onlarla iyi iletişim kurdum. Onların yüz ifadelerini görmediğim için onlara tavır almadım. Dünyanın çirkin yönlerini de görmemem benim için bir fırsat bence.

3.4. The Assigned Roles of the blind

Humans are beings that can exist through reproduction. A person defines being a mother or a father as an instinct. However, when we look at the analytical underlying reason of giving birth to a child, it is possible to say that the child is born as an extension of the parents and that the dreams that people think are incomplete are tried to be compensated through the child. But when this child is born unaccounted

for, for example as a disabled person, things are very different. A life is defined from the perspective of both the family and the society, as this child has already been coded as if she did not have the capacity to define, she rows life. As a result, a defined ghost life has already become the life that a disabled individual should internalize. So, every situation that the disabled person comes across in her life is experienced is accepted as being connected to their disability. Özden, who works as a civil servant and tries to find a house for herself, stated that she was having difficulties in her experiences regarding this situation.

I wanted to find a roommate and move out . I wrote on these sites, to the advertisements I see. I go to meet everyone, but for some reason, after the meeting, the people either don't talk to their family or find a friend. As a matter of fact, everyone wants to be friends with me. But nobody wants to live in the same house as me. What is this!? I cannot distinguish this. Why don't you take me in then?

Original speech: *Bir eve ev arkadaşı bularak çıkmak istedim. İşte bu sitelere yazdım. Gördüğüm ilanlara. Herkesle buluşmaya gidiyorum ama her nedense buluşmadan sonra millet ya ailesiyle konuşmamış oluyor, ya da bir arkadaş bulmuş oluyor. Aslına bakarsanız herkes benimle arkadaş olmak istiyor. Ama kimse benimle aynı evde yaşamak istemiyor. Bu nasıl bir şey!? Bunun ayırımına varamıyorum. Neden o zaman evine almıyorsun?*

If the boundaries have already been determined from the beginning and a decision has been made about what a visually impaired person can and cannot do, it is not possible to go beyond this. You can either be visually impaired or be a person who is not understood at all. Or, this perception reinforces the presence of the visually impaired individual every time she enters the environment. Although sometimes people do not imply anything to them about their disability, visually impaired individuals can choose and find the perception that they are being treated with a disability label. Betül, a university student, was referring to her inner conflict while explaining her lack of acceptance of her disability based on their behavior along with her friends .

I feel very bad when someone doesn't introduce me to my environment. Actually, it's about accepting or not accepting this obstacle. I do not think I accept my disability too much. If I had accepted it, I would find my meal by

grabbling the table. I would just be blind. I am not doing this. I am not that disabled. I think I shouldn't be so passive. I can't ask for help either. When I do this, I often feel like I'm dependent and disabled.

Original speech: *Birisi bana bulunduğum ortamı tanıtmadığında kendimi çok kötü hissediyorum. Aslında bu engeli kabullenip kabullenmememle alakalı. Ben engelimi çok fazla kabullendiğimi düşünmüyorum. Kabullenmiş olsaydım masaya gelen bir yemeği elimle yoklayarak nerede olduğunu bulurdum. Görme engelli gibi davranırdım. Ben bunu yapmıyorum. Ben bu kadar engelli değilim. Ben bu kadar pasif olmamalıyım diye düşünüyorum. Yardım da isteyemiyorum. Bunu yaptığım zamanlarda da bağımlı ve engelliyim düşüncesine kapıldığım çok oluyor.*

It is possible to come across the traces of thought which İrem also had roles assigned to her due to her disability in her life and that she also tried to resist these roles.

Everyone in banks or hospitals tells me to step in line because I am blind. This is like a role for me. Or that I should definitely sit in public transportation vehicles. But I resist all of this. I don't want to be or behave like a disabled person.

Original speech: *Kör olduğum için bankalarda veya hastanelerde insanların önüne geçmemi söylüyor herkes. Bu bana biçilmiş bir rol gibi. Veya toplu taşımada muhakkak oturmalıyım. Ama ben bütün bunlara direniyorum. Engelli gibi olmak veya davranmak istemiyorum.*

While roles, definitions and references in some areas are rejected, it has been revealed that a visually impaired individual prefers to be the opinion of the other in order to exist in some areas. Considering that being disabled or a disability can only be studied by a disabled academician candidate, Gül's teacher telling Gül to work with an obstacle in her thesis is a very important example of this. It was revealed with her words that this was a perfect fit for Gül, who is already a blind person trying to exist.

Also, while choosing the subject of my thesis, I made a choice according to my professor's requests. My teacher told me that she wanted to work on a disability issue and that I was a very good candidate because of my disability and my ability to reach my friends in the disabled group. Upon this, I

accepted my professor's offer without questioning whether I wanted this. I felt that I had to write a disability thesis because I was disabled.

Original speech: *Ayrıca, tezimin konusunu seçerken hocamın isteklerine göre tercihte bulundum. Hocam bana engellilik konusunda bir konuda çalışmak istediğini ve benim bunun için engelimden, engelli grubunda arkadaşlarıma ulaşabilirliğimden dolayı çok iyi bir aday olduğumu söyledi. Ben bunun üzerine hocamın teklifini ben bunu istiyor muyum diye hiç sorgulamadan kabul ettim. Engelli olduğum için engellilik alanında tez yazmak zorunda olduğumu hissettim.*

In academy, everyday life and actual life, there is a visually impaired individual and this individual has to continue the ghostly life that she describes in someone else's eyes. Or the visually impaired individual sees this as an obligation. In fact, the participants, whose definition changed every time they entered the environment in their lives, shared their experiences. Although there are conflicts about this role, Betül is among those who continue this role.

Someone wants to do something for me and I surrender to them immediately. Next to them I feel like a disabled person. But my close friends support me, and I do things more confidently with the support they give me and I don't feel handicapped with my friends. But I don't feel like I can do anything with strangers, and I stress myself a lot. Of course, I get angry. In other words, there is a Betül shaped by the attitude of the other person.

Original speech: *Birileri benim adıma bir şeyler yapmak istiyor ve ben onlara hemen teslim oluyorum. Onların yanında engelli gibi oluyorum. Ama yakın arkadaşlarım beni destekliyorlar ve ben onların bana verdikleri destekle bir şeyleri daha güvenle yapıyorum ve arkadaşlarımla yanında engelli gibi hissetmiyorum. Ama yabancıların yanında bir şeyler yapabildiğimi hissetmiyor ve kendimi çokça strese sokuyorum. Tabi sinirleniyorum. Yani karşısındakinin tutumuna göre şekillenen bir Betül var.*

The phantom life was exhausted, and even the participants who ghosted in her life due to this fatigue shared their experiences, such as Eda.

As long as my family restricts me and does nothing, I declare myself as disabled. Sometimes I say just to it for me and don't tire me. I'm sick of it. I am tired of being restricted and disabled in every matter.

Original speech: *Ailem beni kısıtladıkça ve hiçbir şey yaptırmadıkça ben de kendimi engelli gibi ilân ediyorum. Bazen kendileri benim yerime bir şeyleri yapsalar da beni yormasalar diyorum. Yoruldum artık. Her konuda engellenmek ve engelli olmaktan yoruldum.*

As a result of being visually impaired, it was found that the person was ghosted through the definitions of either filling a deficiency, being rejected by people, or not behaving visually impaired. Of course, the story seems to have another positive, perhaps the most dangerous, outcome. This aspect, which is called sublimation or excessive affirmation, emerges as a result that the visually impaired individual can get into it very quickly, feel herself on the clouds, but when she realizes the reality of the event, people can see how the visual impairment is paired with the mental capacity. Aylin, one of the participants, conveyed her experiences of sublimation as treatments that exist at two extremes.

Many people I have encountered in my life either overvalued what I did or pretended it didn't exist. This hasn't changed from educated to untrained. The people around me praised me with a concept like: "despite her disability...". Actually, I'm not doing anything worthwhile. Despite the disability, there is no situation that can be said as "despite your disability...". It could be so, but it is not. What I do is a far cry from society.

Original speech: *Hayatımda karşılaştığım birçok insan ya yaptıklarımı aşırı değerli hale getirdi, ya da yokmuş gibi davrandı. Bu eğitimlisinden eğitimsizine hiç değişmedi. 'Engeline rağmen' gibi bir kavramla beni överdi çevremdekiler. Aslında ben matah bir şey yapmıyorum. Engeline rağmen denebilecek bir durum yok ortada. Öyle de olabilirdi ama değil. Benim yaptıklarımın toplumla bir alakası yok.*

3.5. The Emotional Reactions That Occur with the Victimization as a Result of Unmet Needs

Being visually impaired means being an object in one's own life. The individual is seen as the subject that is supposed to be unable to make decisions about herself, that is, actually the object. The place to sit, the cafe to go, even the university where she can study are not on the initiative of the person. Since childhood, individuals have to

entrust themselves to the life experiences of people who see it. Sometimes it is a choice entrusted to the eyes of the society to be an object for the disabled individual. Although the person claims that society imposes this on himself or herself, there may be a side the individual accepts outside of consciousness. In fact, the visually impaired individual finds herself in the conflict of the unconscious and the conscious. The individual's need to be a subject is always intact and the individual tries to reveal this need in different ways. The most important tool for this is emotions. It is seen that there are visually impaired individuals who try to subject themselves with the emotions that vary depending on the event, sometimes directly and sometimes indirectly, and try to say that I am in the process of making these decisions. It is understood that visually impaired individuals most often express their anger in line with this purpose. Especially when anger is used to subject the individual who is considered to be an object, it appears as an emotion that harms both the individual and the people around her. The reason for the preference of anger is of course open to discussion. However, it is obvious that anger has the function of showing the other person to be strong. On the other hand, when the anger turns in, it leaves the person alone with a loop that prevents the person. In Gul's words, it is possible to notice anger as a feeling she directed at herself because of not being able to do what she wanted to do.

My life has actually been spent wanting to do things and not trying them. Therefore, my most common feeling is anger. I am very angry with myself. I feel it very much.

Original speech: *Hayatım aslında hep bir şeyleri yapmak istemek ve bunları denememekle geçti. Bundan dolayı da en çok hissettiğim duygum kızgınlık. İçimde kendime çok kızyorum. Bunu çok hissediyorum.*

Özden, another participant, is in a position that directs anger both against herself and those around her. Here, it is understood that she experiences anger both in order to show herself stronger to others and to fight by herself.

I get very angry. Perhaps the only thing I feel in this area is anger. My family stands in front of me, telling me you can't do it, my disability... the only thing

I felt was anger and trying to fight that anger with society trying to get me to not accept things they don't like . I fight a lot with myself.

Original speech: *Ben çok sinirleniyorum. Bu alanda tek hissettiğim şey herhalde kızgınlık. Ailemin karşısında durması, bana yapamazsın demeleri, engelimi... toplumun kendi hoşuna gitmeyenleri bana kabul ettirmeye çalışmaları konusunda tek hissettiğim şey sinir ve o sinirle savaşılmaya çalışmaktı. Kendimle çok savaşıyorum.*

It seems that the situation is not that different for Betül.

I'm getting pissed off. I get terribly angry. I get angry and eat myself up (over the situation). Then I ask why me.

Original speech: *Çok sinirleniyorum. Dehşet anlamda sinirlendiğim oluyor. Öfkeleniyor ve kendimi yiyip bitiriyorum. Sonra da kendime neden ben diye soruyorum.*

While visually impaired individuals try to understand the position in their lives, they try to do so by looking at the attitudes of the people around them. In other words, it would not be wrong to go to an interpretation as others see the mirror task. This guide is always changing, as they expect the guidance from others. In other words, the answer to the question of who and what am I constantly varies. Of course, this non-positioning shows itself again through emotions. It was found that people feel happy when others behave well and unhappy when they behave badly. In fact, this meaninglessness indicates that they even go to the question of love for themselves. Özden expresses this situation in.

I have a complex mood disorder. Sometimes I love myself. I feel very valuable because people love and value me very much. Actually, you are one and only. But I feel alone in crowds. This loneliness is reflected in every field of me.

Original speech: *Karmaşık duygu durumu bozukluğu yaşıyorum. Bazen kendimi çok seviyorum. Çok değerli hissediyorum çünkü insanlar beni çok seviyor ve değer veriyorlar. Aslında herkes tarafından bir tanesin. Ama bir bakıyorum kendimi kalabalıklar arasında yalnız hissediyorum. Bu yalnızlık benim her alanıma yansıyor.*

In Betül's relationships with people, it is possible to see that the issue of not making sense of feelings is not only for herself but also for the other people.

I feel happy when someone supports me. But something happens in the environment and suddenly I find myself feeling sorry for myself and angry with people. Sometimes I feel helpless. I feel incomplete. I ask why me.

Original speech: *Birileri bana destek olduklarında mutlu oluyorum. Ama ortamda bir şey oluyor ve birden kendimi kendime üzülür, insanlara sinirlenirken buluyorum. Bazen çaresiz hissediyorum. Eksik hissediyorum. Neden ben diye sorduğum oluyor.*

In the interviews of the visually impaired participants, it is understood that the most desired aspect is the independence in their own lives. Desire is actually a feeling that keeps people alive, reminds people of what is missing and pushes the individual to fill that deficiency. But in order to realize the desires, one determines a strategy of struggle according to his own repertoire and how strong that desire is. It is seen that this struggle is sometimes interrupted in the lives of the visually impaired. While this interruption makes some of them stronger and causes stronger ties to their desire, it also brings about giving up on others. But at the end of all of these, some emotions are again felt and the reflection of these feelings inside and outside varies. For Özden, this story seems to have continued with a feeling of frustration.

My family opposed me to read and make something of myself. My mother did not even support me to take a cane and develop my independent movement. This has made me feel very frustrated in the past.

Original speech: *Ailem çok fazla benim okumama ve bir yerlere gelmeme karşı çıktı. Hatta annem elime baston alıp bağımsız hareketimi geliştirmem için bile beni desteklemedi. Bu bana geçmişte çok fazla engellenmiş hissettirdi.*

For Betül, it is seen that this desire was actually fulfilled by someone other than herself, but as a result of being deprived from her pleasures which she could get due to her not finding it.

One day we went on a school trip. The place we were going was not accessible. People didn't make it accessible to me either. Of course, nobody has to do this. I had no pleasure from that trip and therefore felt restricted.

Original speech: *Bir gün okulca geziye gittik. Gittiğimiz yer erişilebilir bir yer değildi. İnsanlar da benim için orayı erişilebilir yapmadılar. Tabi, kimse bunu yapmak zorunda değil. O geziden hiçbir zevk alamadım ve bu nedenle engellenmiş hissettim.*

Perhaps one of the most difficult scenarios among the findings is the visually impaired individual inhibiting their own desires as a result of external interventions. Considering that desires are the most important meaning for life, perhaps losing one's desires can be equated with losing the meaning of life. Eda, who gave up and left the struggle, conveyed this situation as follows in her words.

I don't go anywhere anymore because my family doesn't want to let me go. Even if I go, my mother comes. This situation makes me feel blocked and helpless against life. So, I let go of everything. I don't tire myself anymore. Anyhow, the result will not change. My mother will keep coming to places with me. For me being independent is beyond dreams.

Original speech: *Ailem beni hiçbir yere göndermek istemediği için ben de artık gitmiyorum bir yerlere. Gitsem bile annem geliyor. Bu durum beni hayata karşı engellenmiş, çaresiz hissettiriyor. Ben de artık her şeyi bıraktım. Kendimi yormayayım diye düşünüyorum. Nasıl olsa ben yorsam da yormasam da sonuç değişmeyecek. Annem benimle bir yerlere gelmeye devam edecek ve benim için bağımsız olmak hayallerin de ötesinde bir durum.*

CHAPTER 4

DISCUSSION

“Ableism is the only perspective that can be identified under the shadow of the disabled. As long as there is one side absent, the whole thing can be identified. Meaning of disabled is the symbol of being complete which cannot be reached and incompleteness that is material and spiritual.”

Cample, 2001

Of all the studies conducted up until today, there have been investigations of lots of subjects such as identification of being disabled, tackling with the ways of disability, disability and sexuality (Yilmaz, 2015; Döner, 2015; Cample, 2009). Besides these, there is comprehensive literature on the like of subjects about disability and its description, as well as the concept of disability (Moris, 1991; Cample, 2001; 2009). On some other studies, it is seen that there are some psychological effects of being disabled on families and individuals (Dura-Vila et al., 2010).

The present study investigates how the visually impaired people perceive their disability and if it is considered as a lack or loss. The Interpretive Phenomenological Analysis, being a qualitative research methodology, is the grounding application of this study. Six innate blind participants were interviewed. Five themes associated to the concept of lack or loss was created afterward the analysis. These themes are (1) Feeling of Lack Defined by the Others, (2) The Defective Defined by the Sighted, (3) The Referrals Made to Define Disability and Lived Experiences, (4) Assigned Roles For The Blind, and (5) Emotional Reaction that Occur with Victimization as a Result of Unmet Needs.

The first theme, namely Feeling of Lack Defined by the Others, and the second theme, namely The Defective Defined by the Sighted, are related with the awareness and the definition of the disability and were about the others' determined notions of the blind individuals. The participants made inferences of what they can do and consider their lives and goals but, these notions were under the influence of others. The third theme which is The Referrals Made to Define Disability and Lived Experiences is related with how these individuals define disability. It can be seen that blind individuals tried to make positive attributions to cope with their disability and evaluated it as a lack.

The fourth theme, namely Assigned Roles For The Blinds suggests the disabled as an object that mirrored lives in the eyes of society of impaired individuals. In this theme, it has been reported that individuals need to live on the courses of their disabilities as directed and in terms of their perspectives, this necessity has provided as a feedback of disability turning into a social obstacle. The individuals perceive their lives most valuable or worthless as to decisions given by others for them.

The fifth and last theme, namely Emotional Reaction that Occur with Victimization as a Result of Unmet Needs is related with the emotional reactions of individuals that has been barriered from their lives that are made dependent and prevented by a foreigner, their families and friends or the society which individuals see an obstacle for themselves. Their depressed requests, subjected lives and their emotional revelation of their invisibility are tried to be used as a tool against the disabled individual's struggles of 'becoming' or 'existing'.

4.1. The Obstacle Created in the Brain

4.1.1. Feeling of Lack Defined by the Others

Being impaired, especially being blind is seen as making their lives crippled in the living conditions of Turkish society. The individuals participating in this study, after the diagnosis of congenial visual impairment made by doctors, express their diagnosis as a personality that supersede them. Actually, blindness is perceived as

the only obstacle in daily life when they introduce themselves, designing their lives, caring of themselves, considering their education and not their personality or characteristic differences.

From the beginning of the birth, as to taking into consideration that the baby's schema of life, in which the baby is expected to be 'one' kind of a person, whose path has been already designed and in which parents dream about raising child suitable for this schema; it must be said that families discover a lost firstly because a birth has happened outside of this schema. They feel the urge of protecting a baby that has a loss. While this baby is a person in full healthiness, it is considered as his/her individuality has no value, it ends up to a situation where an object whose humanity makes no sense because of blindness; thus, creating a person whose adjacent parenting style is always protecting and where these people cannot become completely normal.

In the adulthood, these individuals are left with the standards of the plurality which suggest the reality as the person subjected is a person of incapacibilities in a society where they cannot adjust and cannot fulfill themselves. The subjected person becomes to agree upon the idea and declaration of lack is made. The participants identify themselves as 100% congenially blind, adapting to this situation, a person without aims and dreams, seeing disability as an obstacle, delimitating hobbies, and limiting food. But as describing this situation, they take a stand on others confirmation and meaning which they have already internalized as their own lack.

Lacan is identified lack as 'emptiness' (Fink, 1997). This emptiness needs to be filled, especially from of birth by a parent or caregiver, then by the important other (İzmir, 2015). In the life stories of the disabled participants, this important other is seen usually as a family member or friend and even a teacher or a boss. But even if the important ones or others change, the result is the same: you cannot do anything since you are blind. On the other hand, it can also be considered that the important can also become an inner voice. Without taking into consideration the personal features and searching the alternatives, individual sees him/herself on the side of the important other, makes a declaration of his/her disability.

All participants feel that how they adopt the description of blindness to which they hate because it has been already identified for them which they already possess. Participants have problems with the society, their friends, and families who identify them as a lost subject. But also found in this study that they miss the life which hasn't been lived due to lack and they have difficulty in breaking out from this situation since they have a familiar acceptance of this term. They can't reach the conditions which they think lacks is actually the barriers they have put themselves and protest against the description of the blindness on other brains without actually reacting to it.

This also reminds us of the term: comfortable area. It is really best known that integrated family conditions and responsibility concept and being in the protective life lived by others can assist the unconscious individual. The individual complains about the changes they encounter but do not attempt to make changes and stay passive about these complaints (Dura-Vila et al., 2010). While it is seen on all participants the description of complained blindness which is dictated to them and its effects, it is understood that this barrier has been created in their brains, indeed, other than being blind.

Some studies stated that, not receiving a good parenthood shows us the individuals are incapable of tackling with the emptiness and problems in his future life and its pathological outcomes. For example, anxiety disorder results from the individual who doesn't know how to manage the unoccupied brain (Moris, 1991). According to Donald Winnicott (1991), the gap between the mother and the child must come to an end within time and carried out slowly in good parenthood. In the beginning, the caring of the child is provided by mother but later on, it is expected that the child can make his/her own life and can fill the gap by creating his mother's image in a more powerful manner in his mind after the childhood. In other words, declaring his personality is possible with creating him/herself by understanding the parenthood image in his mind (Winnicott, 1991). Making this possible can be evaluated as a hard duration as to a result coming from this study for the blind individual. Because every loss and lack of time can be made true with the other individual's mind. As to

normative standards, it is seen that participants who believe that they cannot live in exact and absolute conditions, as a lacking and lost subject, fight against their obstacles by mourning for the life they don't have never lived. That is to say, the participants see the standards identified according to the standards of the able to see as a loss and deplore for not having those standards where they actually lost the chance for adapting to situation and live with their capability differences. Besides, as it is an ability to see which is unknown and requested, what is lost is the ability to live by their own capability differences. As Lacan pointed, what creates an individual is their own desires (Fink, 1997). From this point, it can be interpreted that what created the blind is their desire to see.

4.1.2. The Defective Defined by the Sighted

While participants were talking on their experiences of their lives in which others designed the limits of their obstacles, they used the word "to be ignored" many times, in which they actually suggest being put into the background, existing but not seen, actually not 'being'. On the discussions, the participants are taken no notice by others who are capable to see, when the problems regarding them are asked from their friends or parents, it is seen that even if they have considerations in their minds, they do not interfere. That is to say, even if they seem that they don't accept they are ignored and identify as an absent person, it can be easily understood they have interiorized this situation.

The situation where they are not an interiorized object is expressed the desperate and angry point of view by the participants. As a lost object, defining as an extension of family and friends can be mentioned as an expression of mourning. The person mourns for both being an individual and the other's thoughts of their blindness, pointing out that there is a struggle to prolonged mourn and the cycle of absence. Actually, the absence is confusing. While being the individual mourning for ambiguous prolonged absence; on the other hand, the same individual tries to adapt to society. Meaning that he interiorizes his situation of which any question is asked and an object for which a decision is made and continue his incomplete body with his interiorized role which the other have described for them. As Lacan described, it

is maintained as an object trying to satisfy the society who has hysterical depiction (Fink, 1997).

The participants are seen to have accepted their conditions in which they have interiorized incomplete body for which they say “I can’t do since I can’t see” in their life. They remind to the society very forcibly that they don’t tell their preference while being with others, they don’t start any hobbies, even they also remind by insisting, on purpose, cracking down for their blindness. Interiorized ableism can be discussed here now. As to this concept described by Campble (2009; 2008)), the blind individuals who mourn for not being able to get the aims in terms of the healthy people think that they can be healthy solely if the handicapped parts leave them. That is to say, as to this meaning, blind individuals believe that if the damaged part of body is taken out then they can return to normal. It means people ask them questions, they can return the hobbies they simplified because of their blind eyes, they go and try things much easier and feel themselves freer at a lot of points.

Likewise, as to interiorized ableism, the blind individual is identified as the one who is dependent, unseen, not able to do anything (Campble, 2001). This description is seen parallel even in the minds of participants in this study. If we return to mourn and loss, it is understood that blindness is the unknown visual loss. The individuals mourn for this unknown loss and believe that unknown seeing make them complete in their life. That means, their predecessors mourn have been transmitted to blind individuals right after birth. On the other hand, blind individual is born unlike the healthy child for whom everybody dreams of. The blind people integrate with the mourning of integrated parent who describes the blindness as something temporal, necessary to be removed, prayed to be get rid of, and a process that is killing the individual in the presence of other (Dura-Vila et al., 2010).

Since the participants have different life stories, it is not possible to find any generalizations about the degree of mourning regarding their blindness. But in the prior studies, its acceptance degree can’t be generalized, and definition is not easy because it is thought that there are so many factors such as the society in which the individual lives, the kind of perceptions, etc. (Döner., 2015). Some participants

describe the blindness as situation which is disappointing, bubble popping and dream destructing. These descriptions or adjectives are understood as an outcome resulting from restricted lives in which individuals have experienced. Blindness' role transferred from families and processors is perceived as a role causing the individuals under achievement and thus making them passive. At some areas, the role of womanhood attached to this situation is another deficiency notice. The existence of those roles is seen as a factor making the individuals dependent to whom self-care must be given and protection must be provided. It is seen that the individual's identities are created as society keeps saying "you can't do nothing"; causing the individuals to become good for nothing and losing their creativity and thus interiorizing this notion.

It is pointed by Winnicott (1991) that the mental alienation during the good parental control never has been occurred. It is seen that the disabled who believe that he cannot live without any help from friends and family and is in need of care as well as partly disabled who put some barriers for themselves have difficulty in finding the meaning in their life. But this meaning never happened and perhaps those have been lost under shadow of dream of a healthy child after birth. Thereby, it can be concluded that all barriers put on the way of disabled are the things that are, in fact, a healthy individual can succeed in.

4.1.3. The Referrals Made to Define Disability and Lived Experiences

During the discussions with the participants, it is seen that the individuals' attributes of positive meanings to their problems during the adapting process with their disabilities also exist. It can be comprehended that most of the participants see their disabilities as an opportunity for socialization and if they were not disabled, they could not have gotten so many people around. This fact shows positive attribution. Meaning that, they establish a connection with disabilities about the perspectives and behaviors of the people in their environments and people's behaviors about helping. With the purpose of tackling against lots of negative facts and experiences, having visual disability is concluded as an indication of desires to find a value from disability and search of their own value in the other people's eye. It can be concluded

that since the individuals with ableism beliefs to be seen as a friend by only their fellows, they give much more importance to this socialization and help. On the other hand, when having a conclusion from being a friend, having visual ability is making contribution to individuals in desire of forgetting their disabilities, putting barriers to their disability, the individual sees being normal and healthy, meaning, the way of being non-disabled is an equal thing with to be able to have more friends. When having consideration about acceptance of disability upon the family's and social environments' point of view which the disabled give importance to his disability creates an image on the others' eyes. the way of not having feeling of frustration and isolation in social life could be an establishment of a life having secure and abundant help in the normal people.

This study also shows us that having friend's help plays a major role to struggle against solving life problems and adapting to disability. A friend who is solving problems and having internalized this disability is seen as a factor for the participants which guides his/her disabilities and eases the acceptance. This reminds us competition and comparison. Also, the participants without other's sight and eyes, meaning without a third one and having difficulty to make comparison between themselves and their disabilities expect the acceptance from others. This also suggests that the disabilities of participants can create a lack. Some deficits about lack of required materials in lessons in which friends who don't give enough support on this subject, not being able to have distance relationships are seen as a lack and lacking where their visual abilities limit them. As it is understood, solution is expected always from ableist venture. As recognizing somebody by sight is a capability of healthy people, a visually disabled one doesn't have to recognize a person from distance. Any disabled can recognize who is who by other sense of organs, for example, by hearing the sound of one's voice and smelling of the perfume. But the participants complain about the method which they don't know and have at all. As described before, this relates being ableist and being complete.

In society and family environment, the visibility is always given importance and on the contrary, visual disability is given emphasis against disabled. The individuals' growing up in this kind of environment introject those problems. It is unknown that

how the grievance and complaint resulting from disability effect their lives, when the individuals face difficulty. But, mourning for being disabled is experienced from unknown visual disability and even this mourning clearly shows us that this does not belong to them.

Throughout the study, the best attributions to their disability are thanks to their disabilities which they believe to analyze the society, thinking their disabilities to contribute themselves of being sentimental individuals and seeing their visual disabilities helping to have good communication with others. In short, visual disability can give the disabled a capability to analyze the society. This attribution can be commented as a facilitator to be able to live, even if partly, with their disabilities which participants think as negative and disruptive for their life. The facts that can be explained with analytical intelligence, emotional intelligence and the other factors are aligned with disabilities by the participants. This might be evaluated as struggle to live with the disability and attribute a value to the disability which has been commented as decreasing and trivializing disability. In a study by Kumpfer (2013), it comes to view that since the disabled can tackle against positive and negative effects created by the disabilities, the communication which provides disabled to establish relations with other people has a great mediator role. In short, if the exterior factors are positive the individual's disability can affect in a more positive way. This can be evaluated as a result which is consistent with outcomes obtained from this study. So, it is thought that after the participants have associated their disabilities with establishing emotional intact relation and communication with other people, they have taken a step towards accepting disabilities which they have blamed their disability for and also thanking for existence of their disabilities.

4.2. Invisible Visual Disability: Absence Felt from Internalized Ableism

4.2.1. Assigned Roles For The Blinds

The negative experiences lived by participants damage the processes adapting to their disability and living in harmony which is inconsistent with their disabilities (Kumpfer, 2013). In fact, those experiences are thought as a serious barrier for

individuals who see their disabilities as a part of their identity and identify this as a capability difference. Those experiences are usually lived on the main themes such as the hardships in adapting to living conditions designed for healthy people, hardships in communicating with healthy people and refusal in the eyes of the society and family.

Cample (2001) identify ableism as a typical, free of problems and intact and specific individuality and personality created with material or non-material standards. As to this description of crippledness and disability, they are seen as a stereotyped infirmity and this matter creates a huge responsibility on the individual who sees this infirmity as a thing for which they pay the price and always live together to face in their lives. So, they actually believe being incomplete and unimportant at all times. Finally, they see themselves responsible for all those negative things and since they don't want to live with those notions to find the ways of overcompensation. This fact compensates the completeness defined by others. The individual is made to accept the lack and therefore follow the description of incompleteness and the unknown opposite meaning of the other which is the other huge thing.

At this study, in the stories narrated from the participants, it is seen even finding a house is attributed to having visual disability. According to some participants, any denial by a housemate is thought as a fact that occurred due to disability. Two different situations occur here. Firstly, individual or individuals see themselves as an object to be chosen. Additionally, their disabilities block even being object is evaluated as a barrier. In their stories, the most participants have observed the anxiety about the denial they encounter and accept. It is observed that the individuals, due to their disabilities, have anxiety to receive denial and this directs them to get rid of their incompleteness. That is to say, they try to turn their visible disabilities into invisible.

They are also attributing all negative experience to their disabilities and deny their incompleteness in the eyes of the others. Lacan who correlates creation of desire and sub-liminality with a main incompleteness, puts this into stages as fallus deprivation and, in this context, sees the desire as a manifestation of the subject and symbolic

composition at the other side (Fink, 1997). The subject obtains a symbolic situation in the social order with the help of other one (Nacio, 2009). In this context, it can be said that the subject is dependent and contingent to the other and the occurrences of the subject is correlated to the will of the other one which Lacan describe this fact as “desire is the other’s desire” (Homer, 2013). Feeling satisfaction and completeness of the desired thing which is “willingness for what is desired” but with an unrest resulted from not being able to create an exact description of incompleteness (which can be identified as the little subject) or the “uncacheable” context of the completeness and thus “making us unhappy due to unreachability and desired” of the important other.

It can be said that the other’s desire results from the reorganization on a subject’s area so that we desperately need the other’s saying and creation for our existence (Bernstein, 2015). In summary, it may not be wrong reaching this implication regarding the participants willing to see themselves as a complete person and non-disabled who organize their life to reach this optimal person as well as reaching this position which is hidden in the dream before birth in the eye of others, meaning in society’s or parents’ point of view.

It can be seen that participants haven’t realized their desires in their postgraduate life, perhaps, haven’t questioned their life in order to be the desired individual on the other’s eye. At the theme identified as “filling the space of other’s eye”, the participant comes across an advice from thesis supervisor who is also disabled like her about her study regarding visual disability since it can be more positive and fruitful. In response, the participant has said that she has accepted this thesis to be able to be a complete student on the eye of her supervisor.

The participant had named her thesis from the point of her advisor and but had thought to be able to be complete with the confirmation from the advisor. As emphasized in the previous sections, the disability is a notion created by both disabled and complete individuals with ready-made incompleteness label.

The disabled individual, of course, has to attribute being disabled according to the other one. As to Lacanian perspectives shared previously, the existence of individual is directly connected to other's desire. That means, being a subject is related to dependency to other one and the subject cannot exist without other's desire (Nasio, 2009).

An affectionate mother teaches her baby how to walk by itself. She is too far away not to be able to provide a real support but extends her hands towards it. She imitates it's movements if the baby staggers and bends over to embrace him/her so to make them believe they cannot do it alone as well as doing more. Her face gives signs that both boost and encourage. Thus, the baby walks not with barriers in front of his/her eyes, but in fact, walks by having eyes stuck to her face. The baby finds support from the hands which do not hold and tries to run to the arms of the mother. Just when the baby asks for the support, they cannot realize that their walking by themselves is their own doing (Kierkegaard, 1846).

“But this fact is entirely different for other mothers. There isn't any encouragement and any sign of boost at the end of walking exercise. But the child's willing to be able to walk by themselves has not changed but not like the affectioned mother's doing. Now, a fear covering their body and fear destroying the child when they cannot move any more. The willing which directs him/her towards the target is same, but the target becomes suddenly a freighting fact.” (Kierkegaard, 1846).

In the stories narrated by participants throughout the study, it can be observed that they are scared of existing. Noticing the position of food on the table is possible by using different methods for a visually disabled. A visually disabled can find the food by searching with hand or by directions and depictions of people around. The usage of those methods is seen being denied by visually disabled since the individuals can exist as a disabled. Actually, as it is seen that the expectation of family and the society from the individual is being a brave and fully independent individual as it is understood that there isn't any encouragement about this fact. So, the walking experience of every individual is different.

Everybody writes their own story. What is important here is to accept the differences, encourage the individual to overcome all these obstacles in front of them and help them to find a way by dreaming this urge. The stories at the conclusion of study, the participants focus on the barrier which may always come onto their way and it is emphasized that this barrier may be a problem which may hinder them to walk and step forward. This fact brings a conclusion where they don't have a mother who loves, encourages and support them with her hands. Mahler and colleagues (2018) come to a conclusion that the children have become open to warnings for people at their common life environments and at this stage, begun to walk by having encouragement from the sign of mother's face. Of course, for any visually disabled, it is not possible to see any sign on a mother's face. But hearing the surge voices and using the power of words will increase the individual's courage to be able to walk alone. In spite of this, acceptance of the disabled as the individual is by society can be a strong key to be able to show themselves and their methods. At the study by Kumfer (2013) reports that the disabled who have got no social support and encouragement haven't discovered their potentials and are disappointed by isolating themselves from success and daily life. The study by Kumfer also introduces consistent data with this study's themes.

The other theme introduced in this study is that disabled individuals are sometimes nobilitated but in most of time, made to feel like nobody and weak. Even if the individuals are nobilitated instead of their disabilities, even during this time, an importance is given for their success of capable of doing something in spite of their weaknesses and derogations. It is known that in the environment having excessive nobilitation, there is also same amount of derogation. It may be concluded that as a defense mechanism which put forward by complete individual who makes assessment against disabled one to be able to hide this derogation that anybody who already has a disability to do the things which cannot be done with the ableism point of view.

4.2.2. Emotional Reactions that Occur with Victimization as a Result of Unmet Needs

The findings of this study suggest that the participants define themselves as people who are weak and cannot do anything in their stories that they have expressed. This positioning is actually created by the families of the participants. Having a visual disability is clearly equalized with low-life, weak and not having the potential of the sighted. The disabled who have been bombarded with the incapability notions usually show tendency towards doing the expected and escaping the unexpected behaviors in society. This makes the individual a popular and desired subject. But there are coincidences where the individual cannot internalize this situation and thus having the need of becoming a real subject which lives in the edge of emotions. Anger which is the survival instinct of the humankind that presents the self as a strong person is the most admitted emotions lived in the participants who encounter the denial of societal expectations.

Other than this, participants express other types of emotionalizations such as experiencing dilemmas, and the feeling of disabled according to the encountered obstacles that physically and mentally supersede them. When considering these three feelings as a total, it is obvious that the disabled participants are encountering the real obstacles with the obstacles that physically and mentally bound them. In most of the stories, the disabled who are mostly raised with protective familial point of view, tend to show expressions of ready-made decisions which bound them to the position they have and are oppressed to live within them. This is not only an unknown loss but also a type of castration. Those disabled people who wish to live as the independent and sighted, this binding seems to be the first loss they cannot meet when compared to those sighted standards. On the other hand, those families who encounter a tragic loss from birth in their disabled child have a mourning of this loss which is reflected in the perceptions of the disabled as well. Here, both the loss and the compensations are intermingled and thus, participants who feel loss and castration are feeling anger, incomprehension of feelings, and are experiencing binding.

Wilton (2010) suggest that disability is a type of castration according to Freud, but it is a mere substitution of castration as it is a statement used in exchange of a tragic loss. This is why the Freudian framework presents a schemata of individual and medical model of disability. In both cases, disability is a tragic loss, as the body is not in an 'intact' form which results in the non-disabled reaction of a mixture of horror and pity (see Morris 1991 on the medical model.) Also, Freud's presentation of the physical effects of castration has a very similar presentation of the normative assumption in the medical model for the disabled's acceptance of the disability as a loss (also Siller 1988). Freud expresses the therapeutic goal of men is the development of their capacities as sexual and otherwise, on the other hand, women in therapy show predications of deficiencies 'to teach them the lesson of a rational resignation to the limits of their natures'. According to Freud, anatomy is destiny and women are disabled in this sense. In other words, they lack the possessions of men and puts women into a subordinate role. In the medical model disability, as well, is accepted as a natural loss and a source of marginalization. Lacan (2010) suggests that these physically disabled bodies are like female bodies and are positioned inferiorly due to a supposing lack. In the same context, the phallic male who is non-disabled and intact, is also symbolically and materially possessive of the necessities which are power and mastery in both sexual and social terms. The common presentations of disability as lack or loss are concomitantly recreated the material deprivation and social exclusion in the everyday lives of the disabled.

4.3. Conclusions and Clinical Implications of the Study

Disability and acceptance of disability by the family is a mourning process. This process and the effects of experienced disability are practiced differently by both the family and the disabled (Campe, 2001;2009). On the other hand, different experimentation of those processes is not comprehended well enough by both sides and the traumas lived by both counterparts intertwine each other (Wilton, 2010). Actually, the aim of this study is not to make a comparison of the experiences lived by both the family and the disabled.

In this study, it has been tried to give meaning to their lives which have been formulated by visually disabled individuals who have experienced disability practice through deep analysis of their perception of incompleteness. And, by attributing to deep analysis and assessment, psychological mechanisms established may overcome the disability notion and problems lying under the naming and description of disability are taken into the examination.

According to conclusions from this study, diagnosis of visual disability done by other studies are reinforced with the scientific data which has been seen as a description that are used to determine the life limits of an individual. Meaning, a function limiting and describing the life competences has been brought to diagnosis of visual disability. On the other hand, the disabled individual and the society or the family are always in conflict about what is to be done or not to be done. Thereby, it has been understood that there is not any correlation between the meaning of barrier and disability, as well as what this diagnosis makes us feel or about completeness. The visually disabled people are seen as to have declared themselves as disabled from the point of view in the society by trying to be invisible along with being visually disabled and being the unseen individual.

Firstly, the function of communication must be seen as a factor both therapeutic and protective. The power of psychotherapy is related mostly with communication. But a finding from this study is also in the direction of that the visually disabled individuals cannot communicate the person who is related to disabilities and barriers which they feel. This communication is prevented by both disabled individuals and the society. Thereby, disabled individual assesses as a fact that their disability must be talked about and become distant to their own disability and to themselves. Besides, this situation causes them to perceive that all feedback given to them due to thoughts and feelings which they accumulate inside and thus showing very hard emotional response related to their own disability.

Therefore, the most important advise to the clinical psychologist is to listen to the client first only about the process they have experienced, thoughts and feelings resulting from this process and try to explain the meaning of hard emotional

reactions given by the disabled and establish a communication on this subject. Other than that, the disabled individual and the clinicians who are in the field of disability should focus on the experience of the client and keep in touch with them to show the power of communication rather than reading or memorizing the cliché notions of disability to them.

Other finding of this study from the ableist point of view is the restrictions which visually disabled people dictate for themselves. That means, it has been observed that the visually disabled continue to put some limitations for them in order to carry out the requirements of the disability as accepted and identified a barrier between the society and the family. Besides, they have manifested themselves as incomplete, as individuals who cannot reach the aims and whose potentials are not seen, to whom are not given any opportunity since the other people have established limitations in accordance with the complete and sighted's standards. In short, they see themselves as unseen and visually disabled and thereby invisible.

Another important finding of this study is that the participants' mourn for image which they cannot see and don't assess the information as well as the descriptions as situation transferred from the family and the society and have interiorized this notion. Cample (2009) in a study assessed that disabled individuals have interiorized a complete and ableist point of view and have focused on their disabilities by reference of interiorized ableist, nevertheless, haven't tried to find the alternatives in their daily routines. Meaning that, visually disabled individual manifests themselves as an incomplete according to what they can reach in accordance with the standards of people who are able to see and thus creating their alternative since they believe they cannot realize the desire of people with sight. Thereby, as questioning wills and desires of the disabled questioning of the clinicians is important so that clinicians working with the visually disabled should examine the individual in terms of how they can reach to these wills and desires together with their disability standards and capability differences. Besides, it should be spoken excessively about how society's expectation from ableist point of view courses a trauma on visually disabled individual and this subject should be connected to family's dynamics.

The other finding in this study is that the visually disabled see their disability as the reason, responsible for or gaining of all things they have experienced in their life. That is to say, the participants need to attribute to their visual disabilities in order to maintain their life with disabilities. This need also is seen to exist with the contribution of the society. For example, Because of the saying “in spite of his disability or if he doesn’t have disability” causes the visually disabled to put their handicaps in the center of their life. The disabled participants who don’t like to see themselves with their handicaps on the mirror need aesthetic, make up in other words for the compensation of their handicap in order to make their visuality complete. The disabled who take a look at their sight in the mirror, into consideration, must be encouraged by looking at themselves. It is important to put emphasis on this sight which needs to be integrated by focusing on not only their disabilities but personal characteristics, their different abilities and their environment. For example, it must be dictated that writing stories and establishing emotional empathy with the individual is possible by solely using analytic intelligence. It is important to study on acceptance and mourning processes of disability, the understanding of the function of talking about incompleteness focusing on individuals who don’t want to be seen and described with their disabilities.

The protective approach of families towards visually disabled people has been seen among the remarkable results of this study. It is observed that the visually disabled children have been liberated by families from lots of things like education, walking and ability of doing something else. Thus, it is seen that the participants who complain protectiveness encounter different behaviors. On the other hand, the individuals are keeping the function of protectiveness of visually disabled in their lives. And the felt emotion on both counterparts has opposition. Thereby, it is important to work on the function of complained against the situation of complained. That means, it is important that the clinicians must question the functions of the complaints in the lives of the visually disabled while working on the facilitative and complicating factors.

Finally, the finding of disability being incomplete, and loss is the most important thing. According to the Wilton (2010), Freudian and Lacanian point of view, what

had been evaluated as disability has been emphasized on castration and incompleteness. Besides, having a loss and being incomplete due to a disability is a matter of not being born of a child who has been expected like an excellent and experienced within the family dynamics (Dura-Vila et al., 2010). Working on the loss and incomplete sides of individuals in therapy, directing the visually disabled's mourning to life and the family's process of this mourning is important. Thereby, it can be concluded that the mourning process is as the following where it starts by the birth of a visually disabled child, the loss of the expected and the perfect, the shock of the birth with the loss, and the raising of the disabled child as there is no disability. Of course, this raising process is an intertwined process of the identity loss of the disabled and the feeling of lack due to not reaching the set standards of non-disabled. So, it is important that clinicians understand these processes accordingly and analytically. If the clinician is also encountering such emotions of lack or loss, the experience should also be consulted to find revelations of their own with the help of other consultants or supervisor or such.

4.4. Strengths and Limitations of the Study, and Suggestions for the Future Research

The main strength of the study is to comprehend the experiences of the disabled, in the case of this study the visually impaired and how they perceive disability and whether it is a lack or a loss. The visualization of this subjective evaluation of the adulthood and the childhood can be identified with the idiographic feature of Interpretative Phenomenological Analysis. Other than the methodology, the perspective can be another strength. The most of this clinical psychology studies accept a pathogenic mode of perspective which changes the complete data analysis and interpretation processes. Without labeling the participants with a psychopathology, this study focuses on personal experiences as a whole and interpret them and these interpretations were carried out individually and without making generalizations.

This study also has some limitations. Including the young adult innate blinds, other types and age groups were not included. Therefore, the recommendation that other

studies to be made in order to uncover the other groups and ages of innate blinds is important. In the same manner, the recommendations of the further studies of elder individuals are very important to understand the aging effects on the perceptions of disability. On the other hand, the study focusing on the counterpart of the blinds and other disabilities need careful examination on the issue of perceptions of their own disabilities in the future.

REFERENCES

- Adams, R., Reiss, B., & Serlin, D. (2015a). Disability. In R. Adams, B. Reiss, & D. Serlin (Eds.), *Keywords for disability studies* (pp. 30-44). New York, NY: New York University Press.
- Adams, R., Reiss, B., & Serlin, D. (2015b). Introduction. In R. Adams, B. Reiss, & D. Serlin (Eds.), *Keywords for disability studies*. (pp. 19-28). New York, NY: New York University Press.
- Barnes, C. (2012). Understanding the social model of disability: Past, present and future. In N. Watson, A. Roulstone, & C. Thomas (Eds.), *Routledge handbook of disability studies* (pp. 12-29). New York, NY: Routledge.
- Bernstein, W. B. (2015). Jacques Lacan. G. O. Gabbard, B. E. Litowitz ve P. Williams. (Editörler). *Psikanaliz temel kitabı*, (Birinci Baskı). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü
- Boss, P. (2010). The Trauma and Complicated Greif of Ambiguous Loss. *Pastoral Psychology*, 59:137–145
- Braddock, D. L., & Parish, S. L. (2001). An institutional history of disability. In G. L. Albrecht, K. Seelman, & M. Bury (Eds.), *Handbook of disability studies* (pp. 1168). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Brennan, C., Traustadottir, R., Rice, J., & Anderberg, P. (2016). Negotiating independence, choice and autonomy: experiences of parents who coordinate Personal assistance on behalf of their adult son or daughter. *Disability & Society*, 31(5), 604–621. <https://doi.org/10.1080/09687599.2016.1188768>
- Campbell, F. (2009). *Contours of ableism: The production of disability and abledness*. London and New York: Palgrave Macmillan.
- Campbell, F. A. K. (2008). Exploring internalized ableism using critical race theory. *Disability and Society*, 23(2), 151–162. <https://doi.org/10.1080/09687590701841190>

- Campbell, J. & Oliver, M. (1996). *Disability politics: Understanding our past, changing our future*. London: Routledge
- Campbell, M. (2017). Disabilities and sexual expression: A review of the literature. *Sociology Compass*, 11(9), 1–19. <https://doi.org/10.1111/soc4.12508>
- Demarle, D.J., & Le Roux, P. (2001). The life cycle and disability: Experiences of discontinuity in child and family development. *Journal of Loss & Trauma*, 6(1), 29–43.
- Döner, H. (2015). *Sexual knowledge, sexual experiences and views on sexuality education among adults with visual disabilities* (Unpublished masters thesis). Ankara: Middle East Technical University.
- Durà-Vilà, G., Dein, S., & Hoeds, M. (2010). Children with intellectual disability: A gain not a loss: Parental beliefs and family life. *Clinical Child Psychology and Psychiatry* 15(2). (pp. 171-184).
- Fink, B. (1997). *The Lacanian subject: Between language and jouissance*. Princeton University Press.
- Fink, B. (2016). *Lacancı psikanalize bir giriş: klinik ve kuram*, (Trans. Öğütçen Ö.). İstanbul: Encore Yayınları.
- Goodley, D., & Lawthom, R. (2006). Disability studies and psychology: New allies? In D. Goodley & R. Lawthom (Eds.), *Psychology and disability: Critical introductions and reflections* (pp. 1–16). London: Palgrave Macmillan.
- Hayashi, R., & Okuhira, M. (2008). The independent living movement in Asia: Solidarity from Japan. *Disability & Society*, 23(5), 417–429. <https://doi.org/10.1080/09687590802176991>
- Homer, S. (2013). *Jacques Lacan*. Ankara: Phoneix Yayınevi. <https://ismailhakkialtuntas.com/2014/10/31/yeni-baslayanlar-icin-lacan/>
- Hughes, B., & Paterson, K. (1997). The social model of disability and the disappearing body: Towards a sociology of impairment. *Disability & Society*, 12(3), 325–340. <https://doi.org/10.1080/09687599727209>

İzmir, M. (2013), *Öznenin diyalektiği, Hegel, Sartre ve Lacan* (1. Baskı). İmge Kitapevi Yayınları. Ankara.

İzmir, M. (2015, Eylül-Ekim). Simgenin imgesel halleri. *Libido İki Aylık Psikanaliz Dergisi*, 17, 8-16.

Kerr, S. M., & McIntosh, J. B. (2000). Coping When a Child Has Disability: Exploring the Impact of the Parent-to-Parent Support. *Child: Care, Health and Development*. 24 (2). (pp. 248-278).

Kubler-Ross, E. (1969). *On death and dying*. New York, NY: Macmillan.

Mahler, M., Pine, F. & Bergman, A. (2018). *The Psychological Birth of the Human Infant: Symbiosis and Individuation*. Routledge: New York. (Original work published in 1968)

Matt, S. B. (2014). Perceptions of disability among caregivers of children with disabilities in Nicaragua: Implications for future opportunities and Health Care Access. *Disability Studies*, 34(4).

Morris, J. (1991). *Pride against prejudice: Transforming attitudes to disability*. London: The Women's Press.

Nasio, J. D. (2009). "Jacques Lacan kuramının genel kavramları" (Trans. A. Aydın). *Monokl Dergisi Lacan Özel Sayısı* (Ed. Y. Keskin), Sayı VI-VII, İstanbul, pp. 48 53.

O'Hara, J., & Bouras, N. (2007). Intellectual disabilities across cultures. In D. Bhugra & K. Bhui (Eds.), *Textbook of cultural psychiatry* (pp. 461–470). Cambridge: Cambridge University Press.

Oliver, M. (1996). *Understanding disability: From theory to practice*. New York, NY: Macmillan Education.

Oliver, M. (2004). If I had a hammer: The social model in action. In J. Swain, S. French, C. Barnes, & C. Thomas (Eds., 2nd ed.), *Disabling barriers – enabling environments* (pp. 7-12). London: Sage Publications.

- Oliver, M. (2013). The social model of disability: Thirty years on. *Disability & Society*, 28(7), 1024-1026. <https://doi.org/10.1080/09687599.2013.818773>
- Olkin, R. (1999). *What psychotherapists should know about disability?* New York, NY: The Guildford Press.
- Olkin, R., & Pledger, C. (2003). Can disability studies and psychology join hands? *American Psychologist*, 58(4), 296–304. <https://doi.org/10.1037/0003066X.58.4.296>
- Samaha, A. M. (2007). What good is the social model of disability? *The University of Chicago Law Review*, 74(4), 1251–1308.
- Shakespeare, T. (2014). *Disability rights and wrongs: Revisited* (2nd ed.). London: Routledge.
- Simpson, J., & Thomas, C. (2014). Clinical psychology and disability studies: Bridging the disciplinary divide on mental health and disability. *Disability and Rehabilitation*, 1–6. <https://doi.org/10.3109/09638288.2014.961656>
- Smith, J. A. (1996). Evolving issues for qualitative psychology. In J. T. E. Richardson (Ed.), *Handbook of qualitative research methods for psychology and social sciences* (pp. 189-201). Oxford: Blackwell Publishing.
- Smith, J. A. (2004). Reflecting on the development of interpretative phenomenological analysis and its contribution to qualitative research in psychology. *Qualitative research in psychology*, 1(1), 39-54.
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. London: Sage Publications Ltd.
- Smith, J.A. (2007). Hermeneutics, human sciences and health: Linking theory and practice. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 2, 3–11.
- Smith, J.A. (2008). *Qualitative psychology: A practical guide to Research Methods*. London: Sage.

- Smith, J.A., & Osborn, M. (2003). Interpretative phenomenological analysis. In J. A. Smith (Ed.), *Qualitative psychology: a practical guide to research methods*. London, Sage.
- Swain, J., & French, S. (2000). Towards an affirmation model of disability. *Disability & Society*, 15(4), 569–582.
- UPIAS (1976). Fundamental principles of disability. London: UPIAS. Retrieved from <http://disability-studies.leeds.ac.uk/files/library/UPIAS-http://disability-studies.leeds.ac.uk/files/library/UPIAS-fundamental-principles.pdf> in December, 2020.
- Ünal, B., (2018). The Development of Disability Pride Through Challenging Internalized Idealist And Ableist Norms In Turkish Society: A Grounded Theory Study. The Middle East Technical University, Ankara: Dissertation.
- Watermeyer, B., & Swartz, L. (2008). Conceptualising the psycho-emotional aspects of disability and impairment: The distortion of personal and psychic boundaries. *Disability and Society*, 23(6), 599–610.
- White, G. W., Lloyd Simpson, J., Gonda, C., Raveslout, C., & Coble, Z. (2010). Moving from independence to interdependence: A conceptual model for better understanding community participation of centers for independent living consumers. *Journal of Disability Policy Studies*, 20(4), 233-240.
- Winnicott, D. W. (1991). *Playing and Reality*. Psychology Press. ISBN: 0415036895, 9780415036894.
- Yılmaz, E. (2015). *The Phenomenon of Disability Perception in Blindness*. Istanbul: Dissertation.

APPENDICES

A. INFORMED CONSENT FORM

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Klinik Psikoloji Doktora Programı öğrencisi Özlem Okur tarafından, Psikoloji Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Tülin Gençöz'ün danışmanlığında, doktora tezi çalışması kapsamında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı, görme engelli bireylerin kendi görme engellerini kayıp veya eksik olarak algılayıp algılamadıklarına yönelik fenomenolojik bir analiz yürütmektir. Bir diğer deyişle, kişinin sahip olduğu engelin hayatındaki eksik ve kayıp algısına etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük temelindedir. Çalışma sırasında ses kaydı alınacak, ses kaydı araştırmacının kontrolünde olup üçüncü şahıs ya da kurumlarla paylaşılmayacaktır. Ses kaydı araştırmacı tarafından yazıya dökülecek ve kimliğinizi belli edecek bölümler araştırmacı tarafından değiştirilecektir. Elde edilecek bilgiler, gizliliğinizin korunması kaydıyla, yalnızca bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Sizden, araştırmacı tarafından yöneltilecek sorulara içten ve dürüst bir şekilde yanıt vermeniz beklenmektedir. Görüşmelerin yaklaşık bir saat sürmesi planlanmaktadır. Görüşmede, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular yöneltilmemektedir; ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz, görüşmeyi sonlandırabilirsiniz. Görüşme sırasında ya da sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız olursa cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için doktora öğrencisi ve çalışmanın yürütücüsü Özlem Okur (Telefon: [REDACTED] e-posta: [REDACTED] ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Katılımcının Adı-Soyadı:

Tarih:

İmza:

B. ENGLISH VERSION OF THE DETAILED LIST OF QUESTIONS FOR SEMI-STRUCTURED INTERVIEW

Gender:

Age:

Marital status:

Education status:

Job:

1. Can you tell about yourself?
2. Can you talk about your blindness?
 - Can you tell us about your first moment when you felt different because of your blindness?
3. How does your blindness affect your life?
 - What kind of life is it for you to be a blind person?
 - What are the advantages or disadvantages of your blindness?
 - How would you rate your life compared to non-disabled people?
 - How do you think having a visible disability affects your sense of self?
 - What are the factors that make it easier / difficult for you to adapt to your blindness?
4. As a blind individual ...
 - How would you describe your view / attitude / behavior to yourself?
 - How would you describe the view / attitude / behavior of others to you?
 - How do the attitudes, behaviors and perspectives of others affect your perception of yourself?
 - How do you shape your life as a result of the evaluations of others?
 - For this reason, have you ever experienced a situation where you gave up or started doing?
 - Do other people have a role in these ideals and goals in forming your ideals or goals in your life? If so how?
5. Coping with negative situations in your life that may be caused by your blindness
 - What makes it easier and more difficult for you?

C. TURKISH VERSION OF THE DETAILED LIST OF QUESTIONS FOR SEMI-STRUCTURED INTERVIEW

Cinsiyet:

Yaş:

Medeni durum:

Eğitim durumu:

Meslek:

1. Kendinizi anlatır mısınız?
2. Görme Engelinizden söz eder misiniz?
 - Görme engelinizden dolayı farklı hissettiğiniz ilk anınızı anlatır mısınız?
3. Görme engeliniz hayatınızı nasıl etkiliyor?
 - Görme engelli bir birey olmak sizin için nasıl bir yaşantı?
 - Görme engelinizin avantajlı veya dezavantajlı yönleri nelerdir?
 - Engelli olmayan bireylere kıyasla yaşamınızı nasıl değerlendirirsiniz?
 - Görünür bir engele sahip olmanın kendilik algınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
 - Engelinize uyum sağlamanızı kolaylaştıran/zorlaştıran faktörler nelerdir?
4. Görme engelli bir birey olarak...
 - Kendinize bakışınız/tutumunuz/davranışlarınız nasıl anlatırsınız?
 - Başkalarının size bakışını/tutumunu/davranışlarını nasıl anlatırsınız?
 - Başkalarının tutum, davranış ve bakış açıları sizin kendinizle ilgili algınızı nasıl etkiler?
 - Başkalarının değerlendirmeleri sonucunda yaşamınızı nasıl şekillendirirsiniz?
 - Bu nedenle yapmaktan vaz geçtiğiniz veya yapmaya başladığınız bir durum yaşadınız mı?
 - Hayatınızda ideallerinizi veya hedeflerinizi oluştururken bu ideal ve hedeflerde başkalarının rolü var mıdır? Varsa nasıl?
5. Hayatınızda görme engelinizin neden olabileceği olumsuz durumlarla baş etmenizi kolaylaştıran ve zorlaştıran nelerdir?

D. APPROVAL OF THE METU HUMAN SUBJECTS ETHICS COMMITTEE

UYGULAMALI ETİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
APPLIED ETHICS RESEARCH CENTER

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

DUMLUPINAR BULVARI 06800
ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
ueam@metu.edu.tr
www.ueam.metu.edu.tr

Sayı: 28620816/662

19 ARALIK 2018

Konu: Değerlendirme Sonucu

Gönderen: ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (IAEK)

İlgi: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başvurusu

Sayın Prof.Dr. Tülin GENÇÖZ

Danışmanlığını yaptığınız Özlem OKUR'un "Görme Engelli Bireylerin Kendi Engellerini Anlayış Biçimleri: Eksik veya Kayıp" başlıklı araştırması İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun görülerek gerekli onay 2018-SOS-223 protokol numarası ile araştırma yapması onaylanmıştır.

Saygılarımla bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Tülin GENÇÖZ

Başkan

Prof. Dr. Ayhan SOL

Üye

Prof. Dr. Ayhan Gürbüz DEMİR (4.)

Üye

Prof. Dr. Yaşar KONDAKÇI

Üye

Doç. Dr. Emre SELÇUK

Üye

Doç. Dr. Pınar KAYGAN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre TURGUT

Üye

E. CURRICULUM VITAE

PERSONAL INFORMATION

Surname, Name: Okur, Özlem

Nationality: Turkish (TC)

~~Phone: 0312 123 45 67 89 10~~

~~E-mail: okur.ozlem@gmail.com~~

EDUCATION

Degree	Institution	Year of Graduation
MS	METU Clinical Psychology	2016
BS	METU Psychology	2013
High School	Ankara Mimar Sinan High School	2007

WORK EXPERIENCE

Year	Place	Enrollment
2018-Present	Olgu Counseling Center	Psychotherapist
2019-2020	İncila Gürol Işık Psychotherapy Unit	Psychotherapist
2018-2019	Kırımlı Counseling Center	Psychotherapist
2017-2018	AYNA Clinical Psychology Support Unit	Supervisor
2014-2018	AYNA Clinical Psychology Support Unit	Psychotherapist
2011 July	Dr. Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji Hospitals, Department of Psychiatry	Intern Psychology Student

CONFERENCE PRESENTATIONS

Okur, Ö. & Karancı N. (2018, Kasım). Çocuklukta Algılanan Anne Baba Çatışmasının Kişilerin Yetişkinlik Yaşantılarındaki Romantik İlişkilerine Etkileri (Poster Sunumu), 20. Ulusal Psikoloji Kongresi, Ankara, Türkiye.

F. TURKISH SUMMARY / TÜRKÇE ÖZET

1. GİRİŞ

Engellilik, engelli bireylerin sosyal ve çevresel engeller arasında sosyal hayata dahil olmalarını engelleyen bir etkileşim olarak tanımlanmıştır. Sosyal yaşamın bozulması, engelli bireyin bakış açısından bir eksiklik yaratabilir. Ancak, engellilik ve eksiklik arasındaki ilişkinin ne olduğu klinik psikolojide incelenmemiştir. Cample (2001) engelliliği sosyal hayatın katılım koşullarına uyum sağlayamamak olarak tanımlamaktadır. Ancak, Cample (2009) bu tanımın içselleştirilmiş sağlamcılık bakış açısıyla yapıldığını ve sağlamcı bakış açısında engelin tanımlanabilmesinin ancak sağlam veya normal insan profile ile mümkün olduğunu ifade etmiştir. Ünal (2008) tarafından açıklanan engellilik tarihçesinde, engelin medikal ve biyolojik/sosyal modellerde farklı tanımlarına yer verilmiştir. Bu tanımların hepsinde engellilik, sosyal hayata engelli bireylerin katılımındaki eksiklik ve engellenmelere değinmişlerdir.

Öte yandan, engelli bireylerin sosyal yaşamdaki katılımlarına kendi açılarından da engel koyduklarına rastlanmıştır. Moris (1992) tarafından yapılan çalışmada, engelli bireylerin kendilerine belli roller içselleştirdikleri ve bu roller dışına çıkmayı ihlâl olarak değerdendirdikleri görülmektedir. Bu bakış açısı bize, Cample (2001; 2009) tarafından sunulan içselleştirilmiş sağlamcılık kavramını hatırlatmaktadır. Sağlamlar tarafından kendilerinin mükemmel var oluşlarını tanımlamak için kullanılan engel, engelliler tarafından da kendilerine koyulan sağlamcı standartlara ulaşamama olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmaların birçoğunda (Döner, 2005; Ünal, 2018; Yılmaz, 2005) engelli bireylerin kendileri açısından ulaşamayacaklarına inandıkları beden, cinsellik ve hayat standartlarını görenlere göre belirledikleri ve bu normlara ulaşamadıkları içinde varlıklarını değeri bulmadıklarını görmekteyiz. Bu değersizleştirmenin de görme engelli bireyleri bir yas sürecine dâhil ettiği ve bu

yasın tamamlanmadığı ve hatta daha da derinleşerek engelli bireyi hayatta nesne haline getirdiği anlaşılmaktadır.

Kumphur (2013) tarafından yapılan çalışmada, görme engelli bireylerin kendi engellerini kabulleniş süreçlerini yasın 5 evresi ile bir arada incelemiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara, görme engelli bireylerin kabullenme süreçlerine gelip gelemediklerinin bilinemeyeceğini ifade ederek bu sürecin kişisel olduğu ve genelleme yapılamayacağını söylemiştir. Aslında bu çalışma, engelin bir yas süreci olduğunu ve bu yas sürecinin hem ailenin hem de engellinin yas süreci olduğu ve bu yas süreçlerinin iç içe geçtiği anlaşılmaktadır.

Engellilik diğer bir yandan, eksiklik kavramı ile incelenmemiştir. Lacan (1992) eksiği arzunun varlığında tanımlar. Arzu varsa eksiklik vardır. Engellilik çalışmalarında eksiğin ardındaki arzuyu normal bireylerin standardına ulaşmak olarak tanımlamışlardır. Bu arzu hiçbir zaman gerçekleştirilemeyecek bir arzu olduğu için, engelli bireyin hayatında eksik daimidir.

Bu çalışmanın amacı, görme engelli kişilerin engelliliklerini kayıp veya eksik olarak algılayıp algılamadıklarını incelemektir. Engelliliğin öznelliği nedeniyle, her bir katılımcının görüşü birbirlerinden farklıdır. Dolayısıyla çalışma yorumlayıcı fenomenolojik analiz yardımıyla, öznel bakış açısı neticesinde, bu çalışma için uygun olarak görülmüştür. Bu amaçla yönlendirilen sorular şu şekildedir:

1. Görme engelli bireyler görme engellerini nasıl deneyimliyorlar?
2. Görme engelleri hayatlarını nasıl etkiliyor?
3. Görme engelli bir birey olarak, kendi bakış açıları, davranışları ve tutumları hayatlarını nasıl etkiliyor?
4. Görme engelli bireyler, engelleriyle baş ederken nasıl mekanizmalar geliştirmiş olabilirler?

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan yorumlayıcı fenomenolojik analiz ile gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış, birebir ve derinlemesine görüşmeler

yapılmıştır. Çalışmada ses kayıtları alınmış ve ses kayıtları daha sonrasında yazıya dökülmüştür. Oluşan deşifreler temaların oluşturulması amacıyla anal izlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde 5 tema ortaya çıkmıştır: Başkası tarafından tanımlanan engel üzerinden hissedilen eksiklik, görenlerin görmediği eksiklik, tanımlanan engele, yaşanan duruma göre yapılan atıflar, görme engellilere tanımlanmış roller ve karşılanamayan ihtiyaçlar neticesinde mağduriyetle ortaya çıkan duygusal tepkiler.

Çalışmada 6 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların hepsi kadın, doğuştan görme engelli ve yaş aralıkları 19 ile 27 arasında değişkenlik göstermektedir.

3. BULGULAR

3.1. Başkası Tarafından Tanımlanan Engel Üzerinden Hissedilen Eksiklik

Katılımcılar çocukluklarından hatırladıkları anılarda ortaya çıkan başkası tarafından tanımlanmış bir engelden söz ederken, bu engel üzerinden de kendilerine bir eksiklik var etmişlerdir. Katılımcıların dile getirdikleri eksikler aslında başkalarının gözündeki tanımlanmış eksikliklerdir. Seren tarafından görme engelli olmak doğuştan var olan bir engel olarak resmediliyor ve engelin sebeplerinin başkalarının dilinden anlamlandırılmaya çalışıldığı görülüyor. Özden için durum şu şekilde ortaya çıkıyor:

“Öncelikle doğuştan gelen bir engelim var. Akraba evliliğinden dolayı olduğunu söylüyorlar ama bu bir göz tansiyonuna bağlı da bir rahatsızlık.” Aynı zamanda, engelin tanımlanışı esnasında bilimsel tanıma engelli bireyin neyi beceremediğini de eklediği görülmektedir. Bu da yukarıda belirtilen eksiklik algısının, daha engelin teşhisi ve tanımlanması esnasında nasıl zihinde var olduğunu bize göstermektedir. Betül bu konuda bağımsızlığı üzerinden yaptığı anlatımda engelinin nedenini aktarmış ve kendisinin bağımsız olmadığını üzümlere ifade etmiştir:

“Doğuştan görme engelliyim ve %90 görme engelliyim. Bağımsızlığım çok iyi değil ve yine birilerine bağlı bir şekilde sürdürüyorum şu anki yaşantımı. Onun haricinde

çok zorlandığım zamanlar oluyor ve bu zamanlarda psikolojik çöküntüye uğradığım zamanlar da oluyor.”

Katılımcıların ileriki yaşantılarında aldıkları bilimsel tanı sonrasında görmemeyi yine başkalarının etkisiyle yanlış deneyimledikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra, yanlış deneyimlenen görmemenin de katılımcılar tarafından telafiye gidilecek bir şey olduğu anlaşılmaktadır. Gül’ün çocukluk anılarında bu deneyimin nasıl da zor ve acı verici olduğu görülmektedir:

“Engelim hayatımın farklı dönemlerinde benim için hep engel yarattığını düşünüyorum. Çocukken engelim geçmesi için her gece dua ederdim. Engelim hayatımdaki her şeyi engelleyeceğine inanırdım. Ergenlikte de engelimi kapatılması gereken bir açık olarak gördüm. Hep güzel ve başarılı olursam bu açık kapanacaktı. Şimdi ise engelimi bireylere erişmemde zorluk yaratan bir durum olarak görüyorum.” Yine görmemenin gören insanların yapabilecekleri aktiviteler üzerinden tanımlanmaya çalışıldığı ve bu tanım üzerinden de erişime engel olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Özden tarafından anlatılan yaşam öyküsünde kendisinin heykel ve resimle uğraşmak istediği, ancak bunların önünde kendi görme engelini engel olarak gördüğü açıkça ifade ediliyor:

“Engelim hayatımı yapmak istediğim şeyleri engelleyerek etkiliyor. Örneğin ben resim, seramik ve sanat dalının farklı görsel şeyleriyle uğraşmak istiyorum. Ama bunları yapamıyorum. Engelim hayatımı eksiltiyor, hobilerimi eksiltiyor.”

Kişinin yaşamı ilerledikçe ve ihtiyaçları farklılaştıkça istek ve arzularının da farklılaştığı görülmektedir. Ancak engel tanımı hep eksiklik üzerinden yapıldığı için farklı ihtiyaçlarda da yaşananın hep bir engeli suçlama olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar yetişkin bir birey olarak fiziksel görüntülerine özenmek istediklerini ifade etmekte, ancak bu özenin de kaynağının gören bireylerin koyduğu fiziksel standartlar olduğu anlaşılmaktadır. Yani, yapılamayan aslında yine görenlerin tanımladıkları öğelerin görme engelli bireyler tarafından yerine getirilememesidir. Özden bu durumu şu şekilde resmetmektedir:

“Makyaj yapmayı isterdim. Ben sarışın bir insanım. Yeşil gözlüyüm. Saçlarımı koyu renk kullanıyorum. Ama kendime yakıştırdığım renk başka. Ama bu saç da makyaj ile kullanabilirim. Daha açık sarı saç makyajsız gösteremezsiniz. Ama ben bunu bilmiyorum ve saçlarımı koyu kullanmak zorunda kalıyorum. Görselliğe önem veren bir insanım. Bu makyajı yapamamak da beni gerilere itiyor. İstedğim tarzımı çok değiştirmek zorunda kalıyorum. Her zaman bir eksik bir geri.”

Katılımcılar tarafından bir içsel sorgulama yaparak kendilerine ait görme engeli tanımadıkları ve bu engelin getirdiği sınırlılıklar veya erişim kolaylığının sorgulanmadığı anlaşılmaktadır. Bunun aksine, gören bireylerin yaptığı aktiviteler, hobiler, giyim tarzı gibi faktörlerin becerilemeyen olarak ilan edildiği görülmektedir. Tabii bu ilan yine eksik olarak dile gelmekte ve bu eksiklikten yakınılmaktadır. Özden istek ve arzularını görenlerin standardına göre bastırmasını hikayeleştirirken nasıl başkasının gözünün kendi hayatına hâkim olduğunu aktarıyordu:

“Çatal, bıçak ve kaşık kullanımında çok iyiyim diyemem. İyiyim. Ama bu alanda da eksikliklerim olduğunu hissediyorum. Örneğin waffle parçalamak. Görsel alanda onları parçalamanız gerek ya... bunu yapamadığım için de toplum içerisinde bu tarz tatlıları tercih etmemek gibi bir ayrıştırmaya gidiyorum kendi içimde.” Başka bir katılımcı olan Aylin ise bu standardı yakalayamayacağını en baştan, kendi deneyimlemeden ilan etmiş ve kendisini tamamen hayatın bazı koşullarına kapatmış görünüyordu:

“Mesela bir yerlere gitmem gerektiğinde hep birilerini ayarlayıp onunla gitmem gerekiyor. Yani sosyalleşmek için bile iki kat çabalamam gerekebiliyor. Ben bazen bu çabayı sarf etmek istemiyorum ve örneğin beni çağırdıklarında sırf tek başıma yapamayacağım için gitmiyorum.”

Katılımcıların engel tanımlarına taşınacak veya bir yerlere götürülecek bir nesne olarak bir ögenin dâhil olduğu anlaşılmaktadır. Zira toplum için zaten görmemek bir yerlere de tek başına gidememek olarak tanımlanmaktadır. Bilinen ve kabullenilen gerçekler arasında gidilecek yerin yalnızca göz ile algılandığı düşünülür ve buna göre hareket edilir. Fakat engelli birey de bu tanıma bir taraftan eşlik etmek

istemezken, bir taraftan da o da toplum gözünden ben yapamam algısını çoktan var eder pozisyonudur. İrem'in hayatında bunun en çok yaşanan durum olduğu görülmektedir:

“Topluluğun bir etkinliği olacaktı ve ben arkadaşşıma bunu söyledim. Arkadaşıım da başka bir arkadaşşıma benim gidişimi kastederek “sen götürsene” dedi. Herkes hayatımda beni bir yerlere götürülebilecek birisi olarak gördü. Annem babam bile. Hem kendim gitmeme izin vermezlerdi hem de sen götür ben götüreyim diye aralarında kavga ederlerdi.”

Görme engelli katılımcılar toplum içerisinde daima engellerinden dolayı farklı hissettiklerini ve standartları yakalayabilmek için bir şeyler karşısında iki kat daha fazla çabalamak zorunda olduklarını ifade etmektedirler. Üniversite öğrencisi olan Aylin eğitim hayatında bunun çok fazla izlerini görmektedir:

“Her şeye eşit olarak erişemiyorum. Mesela sınavlarımı ayrı oluyorum. Sınavlarımı bilgisayarda oluyorum ve bunun için bilgisayar kullanımımı geliştirmeye çalışıyorum. Üniversite sınavlarına girerken de okuyucu eşliğinde girdik mesela. Mesela gören bir kişinin sınava çalışırken acaba zor gelir mi gibi dertleri varken, bizim dertlerimiz daha farklı oluyor. Başkalarının asla düşünmeyeceği bir şeyi düşünüyor oluyoruz. Benim kontrolüm dışında gelişen bir şey mesela. Bu durumlar bana farklı ve ayrı olduğumu hissettiriyor.” Yine başka bir üniversite öğrencisi olan İrem, bu farklı hissedişin sadece eğitim hayatında değil, aynı zamanda günlük yaşam becerilerinde de etkin olduğunu ifade etmekteydi:

“Bir şeyleri öğrenmek için daha fazla çaba sarf etmem gerekiyor. Daha fazla zaman harcamam gerekiyor. Bu zaman aile korumacı olduğunda daha da uzayabilir. Günlük yaşam becerilerinde eksik hissediyorum. Kesici aletleri günlük yaşamda daha yeni kullanmaya başladım ama onu da öğrenmem gerekiyor.”

3.2. Görenlerin Gözündeki Eksiklik

Bir birey dünyaya geldiği zaman ebeveynlerin o bireyle ilgili hayalleri ve kurguları vardır. O bireye kendi arzularını yansıtır ve bireyden o arzular dahilinde yaşamasını isterler. Bu konu birey görme engelli olunca daha farklıdır. Birey çoktan eksikli ilân edilmiş ve hayatta insanlarla her karşılaştığında bu eksiklik hali kişiye yansıtılır. Dahası, birey de kendine yapılan bu atfı içselleştirmiştir. Üniversite öğrencisi olan Aylin bunu bireyselliğinin yok sayılması ile aktarmaktadır:

“Bazen de bir yere gittiğimiz zaman beni tanımayan insanlar benimle iletişime geçmek yerine yanımdaki insanla muhabbet edebiliyor, ona benimle ilgili soru sorabiliyorlar. O esnada ben geri planda kaldığımı veya bir birey olarak görülmediğimi hissedebiliyorum.”

Başka bir katılımcı olan İrem ise hem kendi bireyselliğini yok sayan insanlara, hem de yanındaki insanların da bu düzene eşlik etmelerine öfkeli olduğunu ifade ediyordu:

“Bazen annem veya arkadaşlarım yanımda oldukları zaman insanlar bana değil benimle ilgili soruları onlara soruyorlar. Bu beni çok kötü ve negatif hissettiriyor. Hem yanımdakilere hem de soru soran insanlara kızıyorum.”

Bireyselliği yok sayılan ve eksikli olarak ilân edilen görme engelli katılımcıların bir süre sonra da kendi engellerinden dolayı zihinsel bariyerler yarattıkları görülmektedir. Birey artık özellikle de başkalarının yanında kendisini eksikli engelli olarak tanımlamış ve hayat işlevlerinde geri planda kalması gerekliliğine karar vermiştir. Evli ve öğretmen olan Gül tam da bu noktada çarpıcı bir örneği ifade etmektedir:

“Aslında bu hayatta becerebileceğim çok şey de varmış gibi hissediyorum. Ama özellikle arkadaşlarım veya ailemin yanında bu becerilerimi sergilemekten uzağım. İçsel olarak hep bir yapamazsın çünkü engellisin var bende.”

Hatta öyle ki, Gül bunu bir adım öteye götürmüş ve sadece teorik olarak kendisini eksikli ilan etmekten ziyade Pratik anlamda da kendisine ket vurmuştur: *“Atıyorum voleybol oynandığı zaman hiç gidip denemedim bile. Tamam belki yapamazdım. Ama bunu her insan da yapamıyor. Ama göremediğim için yapamazsın gidemezsin dediğim yerler çok oldu.”*

Başka bir katılımcı olan Özden ise özellikle hobilerinden yana sadeleşme yaşadığını ifade ederek pratikte kendisine engelin bir bariyer olduğu kanaatini pekiştirmektedir: *“Maalesef engelli olduğum için hobilerimde sadeleşme yaşamak zorunda kalıyorum. Bu da beni eksiltiyor. Çok değişik hobilerim olabilirdi. Karakterim çılgın aslında. Örneğin paraşüt yapabilirim. Ruhumdaki çılgınlığı engelim törpülüyor.”*

Eda ise bu kanaatin zaten kendisine ailesi tarafından aşılandığını ve kendisinin bu fikirler ve korumacılık dolayısıyla hiçbir şeye cesaretinin olmadığını ifade etmektedir: *“Körlüğüm beni köreltiliyor, eksiltiyor diye düşünüyorum bazen. Ailem zaten hep her konuda başımda bekliyorlar. Hiçbir şeyi kendi kendime yapamazmışım gibi hissettiriyorlar ve ben de yapamıyorum. Umudum kırılıyor. Arkadaşlarıma da okulda bu yüzden hep yük oluyorum.”*

Bazı katılımcılar hem kör olmanın yaratmış olduğu eksikli etiketi hem de yaşadıkları bölgeden dolayı kadın olmanın yaratmış olduğu eksikli olma halinin sıkıntılarını anlatıyorlar. 24 yaşında olan Eda için hayatında mücadele etmesi gereken bu iki rolün yaşattığı bağımlılık aktarımında bunu görmek mümkün:

“Ailem beni hiç tek başıma dışarı yollamadı. Ben de artık çıkmak istemiyorum zaten. Hevesim de kaçtı. Çıkmak istediğimde de “Kız başınasın, hem de görme engellisin. Senden menfaatleri olur insanların.” Diyerek beni hep engelliyorlar. Hem kızım hem de engelliyim. Benim bağımsız olabilmemin hiç yolu yok. Annem hala üniversiteye gelip başımda bekliyor.”

3.3. Tanımlanan Engele, Yaşanan Duruma Göre Yapılan Atıflar

Görme engelli olmak kişinin hayatında yaşadığı ortama göre değişken bir anlama sahiptir. Bu anlam kimi zaman olumlu kimi zaman da olumsuz olarak karşımıza çıkar. Yani, yaşanan durum engelin tanımına ve konumuna karar verici en önemli unsurdur. Tabii burada kişinin psikolojik durumu, algısı, etrafındaki insanlar ve en önemlisi de o insanların bakışları kişinin engelle yaptığı atfı değiştirir. Örneğin, kişi etrafındaki insanlardan aldığı sosyal desteği olumlandırabilme yeteneğini belki de görme engeli sayesinde geliştirmiş olabilir. Bu tarz bir atfı Özden'in hayatında görebilmek mümkün:

“İngilizce dersi aldığım sırada materyallere erişimim sıkıntılıydı. Okumaları ve ödevleri belli aşamalardan geçirip hocaya vermem veya ondan almam gerekiyordu. Bunun için de birilerinden yardım almak istedim ve bir face grubuna durumumu anlatan bir gönderi yazdım. Birçok insan bana yardım etmek istedi. Baktım 15 kişi falan oldular. Ben de hepsinden rica ettim. Dönüşümlü çalışma teklifinde bulundum. Kendime ait bir whatsapp grubu oluşturdum. Engelli olduğum için o insanlar bana yardım etmek istediler. O insanlarla bir araya geldikçe onların arkadaşlıklarını da kazandım. Aslında bu insanlar bir araya normalde kolay kolay gelecek insanlar değiller. Normal bir birey olsam bu kadar arkadaşım kısa zamanda olmazdı.”

Kimi engelli katılımcıların ise bu sosyal desteği sadece aynı sıkıntıları yaşamış akranlarından aldıkları zaman olumlayabildiklerini ve engelleri ile ancak bu şekilde baş edebildiklerini söylemek mümkün:

“Yine aynı zorlukları yaşayan birisiyle konuşmak, onun bu duruma nasıl uyum sağladığını dinlemek, ondan bu konuda destek alabilmek özellikle mesela o da engeliyle barışmış birisi ise engelimin yarattığı sorunlarla baş etmemi çok kolaylaştırıyor.”

Engelin atfının değişime uğradığı en önemli hayat koşullarından birisi de görme engelli bir bireyin bir şeylere erişme problemidir. Dışsal faktörlere erişme konusundaki eksikler, kimi katılımcıların engellerini ve kendilerini eksikli olarak

ortaya çıkarmalarına neden olmaktadır. Üniversite öğrencisi olan Eda, kendisi için derslerde kullanılan materyallerin uyarlamalarının yapılması nedeniyle yaşadığı durumu anlatırken bu konuyu çözümsüzlük olarak nitelemekteydi:

“Notaları görmek, piyano öğrenmek benim için hep sıkıntılı oldu. Bunlar çok görsel. Benim için gerekli materyaller oluşturulmuyor. Arkadaşlarım her zaman bana anlatmıyorlar. Hocalar da emek harcamıyorlar açıkçası. Nasıl çözüm üreteceğimi bilmiyorum.”

Başka bir katılımcı olan İrem ise bu konuyu insanlara doğru tepkiyi verememek olarak ele alıyordu. İrem’e göre insanları görememek büyük bir eksiklikti; çünkü insanları göz ile görme dışında uzaktan algılamanın, fark etmenin ve tanımanın yolu yoktu:

“İnsanları tanımak konusunda erişim sıkıntısı yaşıyorum. Örneğin uzaktan bana bir insan merhaba dediği zaman onu gözümle göremediğim için hemen onu tanıyamıyorum. Sonra insanlar da bunu yanlış algılıyorlar. Engelim algımı eksiltiyor. Algım eksilince de bir şeylere erişebilmek, buna bir insanı tanımak dâhil, uzun zaman alabiliyor.”

Çalışma süresince belki de engele yapılan en olumlu atıf duygusal becerileri geliştirmesi yönündeydi. Katılımcıların çoğu kendi engellerinin insanlar ile daha empatik olmak ve onları daha iyi anlamak yönünde kendilerine katkıda bulunduğunu ifade ediyorlardı. Gül için duygusal bir insan olması ve engeli kendisini Şiir, Masal ve Hikâye yazmak konusunda geliştirmiş:

“Engelim benim daha duygusal bir insan olmam yönünde beni etkiledi. Duygusallıktan kastım da ben içe dönük bir insan olduğum için şiir, masal veya hikâye yazmayı seven bir insanım. Bu yönümün gelişmesinde olumlu katkı sağladığımı düşünüyorum.”

Diğer bir yandan İrem ise engelinin toplumu analiz etme ve insanları anlamaya katkı sağlaması nedeniyle, kendisinin engeline iyi ki var demesine neden olduğu anlaşılmaktadır:

“Ben engelim sayesinde insanlarla empati kurmaya açık bir insan olabildim. Toplumu çok iyi analiz edebildim. Hatta bundan dolayı bazen engelime iyi ki bile derim.”

Eda ise görmemeyi farklı bir yönden ele alıp insanlar arası ilişkilerinde olumlamaktaydı:

“Ben engelim sayesinde hep insanlar ile iyi anlaştım. Onlarla iyi iletişim kurdum. Onların yüz ifadelerini görmediğim için onlara tavır almadım. Dünyanın çirkin yönlerini de görmemem benim için bir fırsat bence.”

3.4. Görme Engelliler Adına Tanımlanmış Roller

İnsanlar üreme ile var olabilen varlıklardır. Bir insan anne veya baba olmayı bir içgüdü olarak nitelendirmektedir. Ancak çocuk dünyaya getirmenin analitik anlamda altta yatan nedenine bakıldığında çocuğun anne-babanın uzantısı olarak doğurulduğu, kişilerin eksik kaldığını düşündükleri hayallerinin çocuk üzerinden telafi edilmeye çalışıldığını söylemek mümkündür. Fakat bu çocuk hesap edilmediği gibi dünyaya geldiğinde, örneğin engelli olarak, işler çok farklılaşmaktadır. Hem ailenin hem de toplumun gözünden bir yaşam tanımlanmaktadır, zira zaten bu çocuk kendi yaşantısını tanımlayacak bir kapasiteye sahip değilmiş gibi çoktan kodlanmıştır. Sonuç olarak da tanımlanmış hayalet bir yaşam engelli bir bireyin çoktan içselleştirmesi gereken yaşam oluvermiştir bile. Bu sayede de yaşantısında karşısına çıkan her durum engelli kişi tarafından engeline bağlanarak yaşanmaktadır. Memur olarak çalışan ve kendisine bir ev bulmaya çalışan Özden bununla ilgili deneyimlerinde zorlanmakta olduğunu ifade etmiştir:

“Bir eve ev arkadaşı bularak çıkmak istedim. İşte bu sitelere yazdım. Gördüğüm ilanlara. Herkesle buluşmaya gidiyorum ama her nedense buluşmadan sonra millet

ya ailesiyle konuşmamış oluyor ya da bir arkadaş bulmuş oluyor. Aslına bakarsanız herkes benimle arkadaş olmak istiyor. Ama kimse benimle aynı evde yaşamak istemiyor. Bu nasıl bir şey? Bunun ayırımına varamıyorum. Neden o zaman evine almıyorsun?”

Zaten sınırları baştan belli edilmiş, bir görme engellinin neyi yapıp neyi yapamayacağını kararı verilmişse herhalde bunun dışına çıkmak mümkün olamıyor. Ortamlarda ya görme engelli gibi olmak ya da görmediğinin hiç anlaşılmadığı bir insan olunabiliyor. Ya da bu algı görme engelli bireyin kendisinde varlığını her ortama girdiğinde pekiştiriyor. Kimi zaman insanlar kendilerine engellerine yönelik hiçbir şey ima etmeseler de görme engelli bireyler kendilerine engel etiketiyle muamele yapıldığına yönelik algıyı seçip bulabiliyorlar. Üniversite öğrencisi olan Betül arkadaşlarının yanında kendisinin engelini onların davranışlarına göre kabullenme eksikliğini açıklarken içsel çatışmasına değiniyordu:

“Birisi bana bulunduğum ortamı tanıtmadığında kendimi çok kötü hissediyorum. Aslında bu engeli kabullenip kabullenmemeye alakalı. Ben engelimi çok fazla kabullendiğimi düşünmüyorum. Kabullenmiş olsaydım masaya gelen bir yemeği elimle yoklayarak nerede olduğunu bulurdum. Görme engelli gibi davranırdım. Ben bunu yapmıyorum. Ben bu kadar engelli değilim. Ben bu kadar pasif olmamalıyım diye düşünüyorum. Yardım da isteyemiyorum. Bunu yaptığım zamanlarda da bağımlı ve engelliyim düşüncesine kapıldığım çok oluyor.”

İrem’in hayatında da engeli dolayısıyla kendisine biçilmiş rollerin olduğu ve kendisinin de bu rollere direnç göstermeye çalıştığı düşüncesinin izlerine rastlamak mümkün:

“Kör olduğum için bankalarda veya hastanelerde insanların önüne geçmemi söylüyor herkes. Bu bana biçilmiş bir rol gibi. Veya toplu taşımada muhakkak oturmalıyım. Ama ben bütün bunlara direniyorum. Engelli gibi olmak veya davranmak istemiyorum.”

Kimi alanlarda biçilen roller, tanımlar ve atıflar reddedilirken kimi alanlarda da görme engelli bir bireyin var olabilmek adına karşısındakinin düşüncesi olmayı tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Engelli olmak veya bir engel ancak bir engelli akademisyen adayı tarafından çalışılabilir diye düşünülerek, Gül'ün hocasının Gül'e tezinde engel ile çalışmasını söylemesi buna çok önemli bir örnektir. Zaten var olmaya çalışan görme engelli birisi olan Gül için bunun biçilmiş bir kaftan gibi olduğu sözleriyle ortaya çıkmaktaydı:

“Ayrıca, tezimin konusunu seçerken hocamın isteklerine göre tercihte bulundum. Hocam bana engellilik konusunda bir konuda çalışmak istediğini ve benim bunun için engelimden, engelli grubunda arkadaşlarıma ulaşabilirliğimden dolayı çok iyi bir aday olduğumu söyledi. Ben bunun üzerine hocamın teklifini ben bunu istiyor muyum diye hiç sorgulamadan kabul ettim. Engelli olduğum için engellilik alanında tez yazmak zorunda olduğumu hissettim.”

Akademi, günlük yaşam ve aslında hayat. Görme engelli bir birey var ve bu birey başkasının gözünde tanımladığı hayalet yaşamı devam ettirmek zorunda. Ya da zaten görme engelli birey bunu zorundalık olarak görüyor. Hatta öyle ki, hayatında her ortama girdiğinde bu tanımın değiştiği katılımcılar deneyimlerini aktarmışlardır. İçinde bu rol ile ilgili çatışmalar yaşasa da Betül bu rolü devam ettirenlerden:

“Birileri benim adıma bir şeyler yapmak istiyor ve ben onlara hemen teslim oluyorum. Onların yanında engelli gibi oluyorum. Ama yakın arkadaşlarım beni destekliyorlar ve ben onların bana verdikleri destekle bir şeyleri daha güvenle yapıyorum ve arkadaşlarımla yanında engelli gibi hissetmiyorum. Ama yabancıların yanında bir şeyler yapabildiğimi hissetmiyor ve kendimi çokça strese sokuyorum. Tabi sinirleniyorum. Yani karşısındakinin tutumuna göre şekillenen bir Betül var.”

Hayalet yaşamın yorduğu ve hatta bu yorgunluktan dolayı kendisi yaşamında hayaletleşmiş katılımcılar da deneyimlerini paylaştılar. Örneğin Eda:

“Ailem beni kısıtladıkça ve hiçbir şey yaptırmadıkça ben de kendimi engelli gibi ilân ediyorum. Bazen kendileri benim yerime bir şeyleri yapsalar da beni yormasalar diyorum. Yoruldum artık. Her konuda engellenmek ve engelli olmaktan yoruldum.”

Bu zamana kadar var olan sonuçlarda görme engelli olma sonucunda kişinin ya bir eksiği doldurmak ya insanlar tarafından reddedilme ya da görme engelli gibi davranmamak tanımları üzerinden hayaletleştirildiği bulgulara ulaşıldı. Hikâyenin elbette bir de olumlu, belki de en tehlikeli, bir sonucu daha olduğu görülmektedir. Yüceltme veya aşırı olumlama olarak adlandırılan bu yanı görme engelli bireyin çok çabuk içine girebileceği, kendisini bulutların üzerinde hissedebileceği, ancak olayın gerçekliğini fark ettiğinde insanlar tarafından görme engelin nasılda zihin kapasitesizliği ile eşleştirildiğini görebileceği bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar arasında bulunan Aylin bu yüceltme ile ilgili deneyimlerini iki uçta var olan muameleler olarak aktarmıştır:

“Hayatımda karşılaştığım birçok insan ya yaptıklarımı aşırı değerli hale getirdi, ya da yokmuş gibi davrandı. Bu eğitimlisinden eğitimsizine hiç değişmedi. Engeline rağmen gibi bir kavramla beni överdi çevremdekiler. Aslında ben matah bir şey yapmıyorum. Engeline rağmen denebilecek bir durum yok ortada. Öyle de olabilirdi ama değil. Benim yaptıklarımın toplumla bir alakası yok.”

3.5. Karşılanamayan İhtiyaçlar Sonucunda Yaşanan Mağduriyet İle Ortaya Çıkan Duygusal Tepkiler

Görme engelli olmak birey için kendi hayatında nesne konumunda olmak anlamına gelmektedir. Birey, kendi ile ilgili karar alamayacağı var sayılan özne, yani aslında nesne, olarak görülmektedir. Oturacağı yer, gideceği kafe, eğitim alabileceği üniversite bile kişinin inisiyatifinde değildir. Çocukluktan itibaren bireyler gören insanların hayat tecrübelerine kendilerini emanet etmek zorundadırlar. Kimi zaman da engelli birey için nesne olmak ve toplumun gözüne kendini emanet bir tercihtir. Kişi her ne kadar bilinç üstünde bunu toplumun kendisine dayattığını iddia etse de bilinç dışında kabullendiği bir taraf da var olabilir. Aslında burada görme engelli birey bilinç dışı ve bilinç üstünün çatışmasında kendisini bulmaktadır. Bireyin özne

olma ihtiyacı her zaman bakidir ve birey bu ihtiyacını farklı yollardan ortaya koymaya çalışmaktadır. Bunun en önemli aracı duygulardır. Kimi zaman direkt yollarla kimi zaman da dolaylı yollarla olaya göre değişen duygularla kendisini özneleştirmeye çalışan ve bu kararları alma aşamasında ben de varım demeye çalışan görme engelli bireylerin var olduğu görülmektedir. Görme engelli bireylerin en çok da öfkeyi bu amaç doğrultusunda ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Özellikle de öfke nesne olarak var sayılan bireyi özneleştirmek amacıyla kullanıldığı zaman kişinin hem kendisine hem de etrafındakilere zararı dokunan bir duygu olarak karşımıza çıkmaktadır. Öfkenin tercih nedeni elbette tartışmaya açıktır. Ama öfkenin kişiyi karşı tarafa güçlü göstermek gibi bir işlevinin olduğu da aşikârdır. Öte yandan da öfke içe döndüğü zaman kişiyi engelleyen bir döngü ile kişiyi baş başa bırakmaktadır. Gül'ün sözlerinde öfkeyi kendi yapmak istediklerini yapamamaktan dolayı kendine yönelttiği bir duygu olarak fark etmek mümkün:

“Hayatım aslında hep bir şeyleri yapmak istemek ve bunları denememekle geçti. Bundan dolayı da en çok hissettiğim duygum kızgınlık. İçimde kendime çok kıızıyorum. Bunu çok hissediyorum.”

Başka bir katılımcı olan Özden, hem öfkeyi kendisine hem de etrafındakilere karşı yönelten bir konumda. Burada hem kendisini karşısındakilere güçlü göstermek hem de kendisi ile savaşılabilmek amacıyla öfkeyi yaşadığı anlaşılmaktadır:

“Ben çok sinirleniyorum. Bu alanda tek hissettiğim şey herhalde kızgınlık. Ailemin karşımda durması, bana yapamazsın demeleri, engelim... toplumun kendi hoşuna gitmeyenleri bana Kabul ettirmeye çalışmaları konusunda tek hissettiğim şey sinir ve o sinirle savaşılmaya çalışmaktı. Kendimle çok savaşıyorum.”

Betül için de durumun pek de farklı olmadığı görülüyor:

“Çok sinirleniyorum. Dehşet anlamda sinirlendiğim oluyor. Öfkeleniyor ve kendimi yiyip bitiriyorum. Sonra da kendime neden ben diye soruyorum.”

Görme engelli bireyler hayatlarında kendi konumlarını anlamaya çalışırken etraflarındaki insanların onlara olan tutumlarına bakarak bunu yapmaya çalışmaktadırlar. Yani ayna görevini başkalarının gördüğü gibi bir yoruma gitmek çok da yanlış olmaz. Kılavuzluğu başkalarından bekledikleri için de bu kılavuz daima değişmektedir. Yani ben kimim ve neyim sorgulamasının cevabı devamlı değişkenlik göstermektedir. Bu konumlanamayış elbette yine kendisini duygular aracılığıyla göstermektedir. İnsanlar kendilerine iyi davrandıklarında mutlu, kötü davrandıklarında mutsuz hissedebildikleri bulgusuna rastlanmıştır. Hatta öyle ki, bu anlamsızlık kendilerine olan sevgi sorgulamasına bile gittiklerine işaret etmektedir. Özden bu durumu şu şekilde dile getirmektedir:

“Karmaşık duygu durumu bozukluğu yaşıyorum. Bazen kendimi çok seviyorum. Çok değerli hissediyorum çünkü insanlar beni çok seviyor ve değer veriyorlar. Aslında herkes tarafından bir tanesin. Ama bir bakıyorum kendimi kalabalıklar arasında yalnız hissediyorum. Bu yalnızlık benim her alanıma yansıyor.”

Duyguların anlamlandırılabilmesi mevzusunun sadece kendine yönelik değil karşısındaki insanlara da olduğunu Betül’ün insanlarla olan ilişkilerinde görmek mümkün:

“Birileri bana destek olduklarında mutlu oluyorum. Ama ortamda bir şey oluyor ve birden kendimi kendime üzülür, insanlara sinirlenirken buluyorum. Bazen çaresiz hissediyorum. Eksik hissediyorum. Neden ben diye sorduğum oluyor.”

Görme engelli katılımcıların görüşmelerinde en çok da kendi hayatlarında arzuladıkları bir bağımsızlaşmanın olduğu anlaşılmaktadır. Arzu aslında insanı ayakta tutan, eksik olanı hatırlatan ve o eksiği doldurmaya bireyi iten bir duygudur. Ama arzuları gerçekleştirmek yönünde kişi kendi repertuarına ve o arzusunun ne kadar güçlü olduğuna göre bir mücadele stratejisi belirler. Görme engellilerin yaşantılarında kimi zaman bu mücadelenin sekteye uğradığı görülmektedir. Bu sekteye uğrayış kimini daha da güçlendirmekte ve arzusuna daha güçlü bağlarla bağlanmasına neden olmaktadır kimine de pes etmeyi beraberinde getirmektedir. Ama bütün bunların sonunda yine birtakım duygular yaşanmakta ve bu duyguların

içe ve dışarıya yansımaları değişkenlik göstermektedir. Özden için bu hikaye engellenmişlik hissiyatı ile devam etmiş görünüyor:

“Ailem çok fazla benim okumama ve bir yerlere gelmeme karşı çıktı. Hatta annem elime baston alıp bağımsız hareketimi geliştirmem için bile beni desteklemedi. Bu bana geçmişte çok fazla engellenmiş hissettirdi.”

Betül içinse bu arzusun aslında birileri tarafından giderilmesinin istendiği ancak bunu bulamadığı için alabileceği zevklerden mahrum kalması sonucunda engellenmişliğin ortaya çıktığı görülmektedir:

“Bir gün okulca geziye gittik. Gittiğimiz yer erişilebilir bir yer değildi. İnsanlar da benim için orayı erişilebilir yapmadılar. Tabii kimse bunu yapmak zorunda değil. O geziden hiçbir zevk alamadım ve bu nedenle engellenmiş hissettim.”

Bulgular arasında belki de en zor senaryolardan birisinin de görme engelli bireyin dışarıdan gelen müdahaleler sonucunda kendi arzularına ket vurması. Arzuların yaşam için en önemli anlam olduğu düşünüldüğünde, kişinin belki de arzularını yitirmesi hayatın anlamını yitirmesi ile eş değer görülebilir. Vazgeçmiş ve mücadeleyi bırakmış Eda sözlerinde bu durumu şöyle aktarmaktaydı:

“Ailem beni hiçbir yere göndermek istemediği için ben de artık gitmiyorum bir yerlere. Gitsem bile annem geliyor. Bu durum beni hayata karşı engellenmiş, çaresiz hissettiriyor. Ben de artık her şeyi bıraktım. Kendimi yormayayım diye düşünüyorum. Nasıl olsa ben yorsam da yormasam da sonuç değişmeyecek. Annem benimle bir yerlere gelmeye devam edecek ve benim için bağımsız olmak hayallerin de ötesinde bir durum.”

4. TARTIŞMA

“Sağlamcılık ancak bir engelin gölgesinde tanımlanabilen bir bakış açısidir. Bir şeyin eksiği olduğu müddetçe tam olanı tanımlanabilir. Yani engel, maddi ve manevi tam olamama ve ulaşlamayan tamlığın simgesidir”. (Cample, 2001)

Bugüne kadar yapılan çalışmalarda engellilik, engelliliğin tanımı, engel ile baş etme yolları, engellilik ve cinsellik gibi birçok konuya yer verilmiştir (Yılmaz, 2015; Döner, 2015; Cample, 2009). Ayrıca, engellilik ve tanımlanışı, engelliliğin konsepti gibi konularda da geniş bir literatür bulunmaktadır (Cample, 2001;2009; Moris, 1991). Kimi çalışmalarda engelli olmanın aileler ve kişiler üzerindeki psikolojik etkilerinin de yer aldığı görülmektedir (Duravila, 2010).

Bu çalışmanın amacı görme engelli bireylerin kendi görme engellerini kayıp veya eksik algılayıp algılamadıklarını araştırmaktır. Bu amaçla çalışmada yorumlayıcı fenomenolojik analizden faydalanılmıştır. 6 kadın katılımcı çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların yaşları 19 ile 27 arasında değişmekte ve katılımcılar doğuştan görme engellidirler. Yapılan analizler sonrasında 5 ana tema ortaya çıkmıştır: Başkası tarafından tanımlanan engel üzerinden hissedilen eksiklik; Görenlerin görmediği eksikli; Tanımlanan engele, yaşanan duruma göre yapılan atıflar; Görme engellilere tanımlanmış roller, ve karşılanamayan ihtiyaçlar neticesinde mağduriyetle ortaya çıkan duygusal tepkiler.

Birinci ve ikinci temalar, görme engellilerin adlarına karar verilmiş ve hayatları üzerinden yetenek, bağımsızlık ve daha birçok konuda onlara atfedilmiş rollerin yaşanmaya çalışıldığını anlatmaktadır. Üçüncü temada, görme engellilerin engellerini kabullenmek adına kendilerinin engellerine yaptıkları olumlu ve olumsuz atıflardan söz edilmektedir

Dördüncü tema engelli bireylerin toplum gözündeki yaşamlarını yansıtan bir tema olarak ortaya çıkmıştır. Bu temada bireyler engellerinin çizdiği sınırlar doğrultusunda bir yaşam sürmek zorunda kalmalarının ve bu zorunluluğun kendileri

açısından sosyal bir engele dönüştüğünün geri bildirimini vermişlerdir. Bireyler ya yüce bir yerde ya da değersiz bir konumda, insanların kendileri adına verdikleri kararlar doğrultusunda hayatlarına devam etmektedirler. Beşinci ve en son tema ise kişilerin kendilerini engellediğini düşündükleri insan topluluklarına, aile ve arkadaşlarına veya bir yabancıya, engellenen ve bağımlılaştırılan yaşamları karşısında verdikleri duygusal tepkilerle ilgili bir temadır. Bastırılan arzuları, nesneleştirilen yaşantıları ve görünmezliklerinin duygular aracılığıyla dışa vurumu, engelli bireylerin kendilerini var etme çabalarına karşılık bir araç olarak kullanılmaya çalışılmaktadır.

4.1. Zihinde Var Edilen Engel

4.1.1 Başkası Tarafından Tanımlanan Engel Üzerinden Hissedilen Eksiklik

Engelli olmak, özellikle de görme engelli olmak Türk toplumunda yaşam koşullarını eksik olarak devam ettirmek olarak görülmektedir. Çalışmada yer alan katılımcılar, doktorlar tarafından tespit edilen tanıları sonrasında, yani doğuştan, yaşamları boyunca bu tanının kendilerinin de önünde gelen bir benlik olduğunu ifade etmektedirler. Aslında bir görme engeli bir yeti veya özellik farkı değil bir kişilik tanımı halinde yer almaktadır. Kişilerin kendilerini tanıtırken, yaşamlarını tasarlarlarken, öz bakımlarını yaparken, eğitimleri esnasında ve birçok konuda kişilik özelliklerinden ziyade görme engeli tek belirleyici faktör olarak görülmektedir. Bir bebeğin doğumundan itibaren onun nasıl bir insan olacağının şemasının zaten çizilmiş olduğu ve bu şemaya uygun yetiştirme hayallerinin kurulduğu hesaba katıldığında, ailelerin öncelikle bu şema dışında bir doğum gerçekleştiği için bir kayıpla karşılaştıklarını söylemek gerekir. Zaten kayıp yaşamış bir ailenin elinde eksikli ve korunması gereken bir bebek var olmuştur. Bu bebek engelsizken bireyselliği yok sayılacak bir insanken, görme engelli olduğu için insanlığı yok sayılan bir nesne halini alır. Sonrasında bütünleşik ebeveyn tarzının eşlik ettiği ve korumacılığın, sen yapamazsınların havada uçtuğu bir yetişkin var edilmektedir. Bu yetişkin, kendi yaşantısında başkaları, çoğunluğunu gören insanların oluşturduğu başkaları, tarafından standartları belirlenmiş olan yaşantılara uyum gösteremedikleri için kendilerini yetemeyen, eksik ve yoksun ilan etmiş bireyler olarak nefes almaya

çalışmaktadırlar. Katılımcılar, %100 görme engelli ve doğuştan engelli olmak, bu engele uyum sağlamak ve uyum sağlamak için de hayal etmeden, hedef koymadan, yiyeceklerini kısıtlayarak, hobilerini yok ederek ve engeli bir bariyer olarak tahayyül ederek kendilerini tanımlamaktadırlar. Fakat bu tanımlı yaparken ifade ettikleri konularda hep başkalarının onay ve görüşlerine göre şekillendikleri, yani eksikliklerini içselleştirdikleri görülmektedir.

Lacan eksiği bir boşluk olarak tanımlamaktadır (Fink, 1992). Bu boşluk, öncelikle doğuştan itibaren ebeveyn tarafından, sonraları da yaşamdaki önemli büyük öteki tarafından doldurulması istenen bir yapıdır. Engelli katılımcıların hayat hikâyelerinde bu büyük ötekiler kimi zaman aile, kimi zaman arkadaş, kimi zaman da hoca veya patron olarak görülmektedir. Ancak kişiler değişse de vurgulanan hep aynıdır: engelli olduğun için yapamazsın. Diğer yandan bu büyük öteki kişinin içselleştirdiği bir ses olarak da görülmektedir. Kişi bireysel özelliklerini hiç dikkate almadan, hiç alternatifleri araştırmadan kendisini büyük ötekinin gözünde görmekte ve kendine yönelik eksik ilânını vermektedir. Katılımcıların tamamında, önceden belirlenmiş ve aynı zamanda sahip olmaktan dolayı nefret ettikleri görme engelli tanımına ne kadar uyum sağlanabilirin izleri görülmektedir.

Katılımcılar, kendilerini kayıp nesne olarak ilân eden topluma, arkadaşları ve aileleriyle problemler yaşamaktadırlar. Ancak bu yaşantıyı da Kabul görme şekillerinden dolayı kırmakta zorlandıklarını ifade ettikleri çalışmada, eksik kavramı üzerinden yaşanmamış bir yaşantının özlemini duydukları görülmektedir. Eksik olduğunu düşündükleri şartlara aslında kendilerine koydukları bariyerler dolayısıyla ulaşamamakta, zihinlerindeki engellilik tanımına isyan etmekte ancak bunun içinse bir aksiyon almamaktadırlar. Bu da bize rahat bölge tanımını hatırlatmaktadır. Bütünleşilmiş aile koşulları ve sorumluluk kavramının hep başkaları tarafından alındığı koruyucu yaşamın bilinç dışı bireye iyi geldiği bilinmektedir. Birey bir taraftan düzenin değişmemesinden dert yanarken diğer taraftan da baş etmeyi bildiği koşulları değiştirmek konusunda pasif kalmayı seçmektedir. Katılımcıların tamamında şikâyet edilenin kendilerine dikte edilmeye çalışılan engelli olma tanımı ve getirileri olduğu görülürken, bu durum karşısında çaresiz kabullenen pozisyonları

da zihinlerindeki engeli aşamadıklarını, aslında meselenin görme engelli olmaktan daha ziyade zihinlerinde yarattıkları engelin olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan çalışmalarda bireylerin yeterince iyi ebeveynliğe maruz kalmamalarının, kişinin ileriki yaşamında maruz kaldığı boşluk ve eksiklikle nasıl baş edebileceğini bilmemesine ve bunun da patolojik sonuçlarının ortaya çıkabileceğini göstermektedir (Kumfur, 2013; Wilton, 2010). Örneğin kaygı bozukluğu kişinin boşlukta kalan zihnini nasıl yöneteceğini bilememesinden kaynaklanmaktadır. Donald Winnicott'a göre (Winnicott, 1992) yeterince iyi ebeveynlikte çocuk ve anne arasındaki boşluk zamanla ve yavaş bir mesafelenme ile sonuçlanmalıdır. İlk başta ihtiyaçlarının tamamı anne tarafından karşılanan bebeğin, zamanla kendi ihtiyaçlarını karşılaması ve zihninde boşlukta kalan anne imajının güçlenerek bebeğin yetişkinlik yaşantısında bu boşluğu zihinde anneyi yaratarak doldurabilmesi beklenmektedir. Yani, kişinin kendi bireyselliğini ilânı zihinde var edilen ebeveyn imajından yola çıkarak aslında kendini var etmesi ile mümkündür.

Görme engelli bir birey için bunun olabilmesi en azından bu çalışmada çıkan sonuçlara göre zorlanılan bir süreç olarak değerlendirilebilir. Çünkü zaten kayıp ve eksik her zaman bir başka bireyin zihniyle var olabilir. Normatif standartlara göre tam ve mükemmel şartlarda var olmadıklarına inanan katılımcıların, kayıp ve eksik nesne olarak aslında bilmedikleri bir yaşantının yasını tutarak engelleri ile savaştıkları görülmektedir. Yani katılımcılar aslında görebilme üzerinden tanımlanan standartları birer kayıp olarak görmekte, bunlara sahip olamamaktan dolayı üzüntü duymakta ve bu esnada da aslında kendi yeti farklılıklarıyla yaşama ve bu duruma adapte olma şansını yitirmektedirler. Yani arzulanan ve istenen bilinmeyen bir görme iken, kaybedilen kendini yeti farklılıklarıyla var edebilme şansı olmaktadır. Lacan tarafından da vurgulandığı gibi bireyi var eden arzulardır (Fink, 1992). Buradan yola çıkıldığında ise görme engellileri var eden görme arzusu olduğu yorumuna gidilebilir.

4.1.2 Görenlerin Gözündeki Eksiklik

Katılımcılar kendi yaşantılarında başkalarının sınırlarını çizdikleri engelleri ile olan deneyimlerinden söz ederken, göz ardı edilmek kelimesini çok fazla kullanmışlardır. Yani burada katılımcılar arka planda kalmayı kastetmektedirler ancak var olan gözlerin ardında kalan, yani aslında yok olan anlamında da yorumlanabilir bu kalıp. Yapılan görüşmelerde genelde katılımcıların diğer, yani gören, insanlar tarafından muhatap alınmadıkları, onlarla ilgili soruların yanlarındaki arkadaş veya ebeveyn sorulduğu, bu durum karşısında içsel bir karmaşa yaşasalar da duruma çok da müdahale etmedikleri görülmektedir. Yani gözün ardında kalmayı, yok olarak tanımlanmayı dışsal olarak Kabul etmiyor görünseler de içselleştirdikleri anlaşılabilir. İçselleştirilen özne olamama halinin engelli katılımcılarda çaresiz ve yer yer öfkeli bir bakış açısını beraberinde getirdiği görülmektedir. Kayıp bir nesne olarak, aile veya arkadaşlarının uzantısı olarak tanımlanmanın bir yas halini de beraberinde getirdiği söylenebilir. Kişi hem bir birey olamamanın yasını hem de başkalarının bakışlarının yasını hem de engelliliğin yasını tutmaktadır. Fakat burada uzatılmış bir yas ve kayıp döngüsü ile baş edilmeye çalışıldığı söylenebilir. Aslında kayıp da muğlaktır. Kişi bu muğlak kayıpların uzatılmış yasını tutarken bir taraftan da topluma uyumlanmaya çalışmaktadır. Yani soru sorulacak, hakkında karar verilecek nesne olma halini içselleştirmekte, içselleştirdiği bu rolle de başkalarının tanımladığı gibi bir eksikli olma halini sürdürmektedir. Lacan tarafından da ifade edildiği gibi histerik söylemi olan toplumu doyurmaya çalışan Obje A olarak var olmaya devam edilmektedir (İzmir, 2015).

Katılımcılar kendi yaşamlarında “göremediğim için yapamam” olarak ifade ettikleri içselleştirilmiş eksikli olma halini benimsemiş görünmekte. Başkalarının var olduğu ortamlarda tercihlerini ifade etmemek, herhangi bir hobiye yeltenmemek, hatta kendi eksik hallerini kendilerine hatırlatacak durumların üzerine gidip kendilerinin eksiklerini kendilerine daha baskın hatırlatmaktadırlar. İçselleştirilmiş sağlamlık kavramı burada tartışılabilir. Cample (2009) tarafından vurgulanan bu kavrama göre görenlerin standartlarına göre gerçekleştiremedikleri hedeflerin yasını tutan engelli bireyler, kendi engelli taraflarını ancak kendilerinden ayrıldığı zaman tam olabileceklerini düşünmektedirler. Yani buna göre görme engelli bireylerin

görmeyen gözleri kendilerinden alınsa hayatlarında her şey normale dönecek. Yani insanlar onlara soru soracak, görmeyen gözleri yüzünden sadeleştirdikleri hobilerine geri dönebilecekler, bir şeyleri daha kolay gidip deneyecekler ve daha birçok noktada kendilerini özgür hissedebilecekler. Zira içselleştirilmiş sağlamlılığa göre görme engelli birey bağımlı, görülmeyen, hiçbir şey yapamayan birisi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımın çalışmadaki katılımcıların zihninde de paralel olduğu görülmektedir. Yas ve kayıp kavramına dönülecek olursa, görme engelliliğin bilinmeyen bir görme kaybı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Kişiler bilinmeyen bir kaybın yasını tutmakta ve bilmedikleri görmemenin hayatlarında onları tam yapacağı inancındadırlar. Yani atalarının yası doğar doğmaz görme engelli bireylere aktarılmıştır. Zira görme engelli birey beklenen, hakkında hayaller kurulan tam çocuk arzusunun tam zıttı olarak dünyaya gelmiştir. Bütünleşmiş ebeveynin yasıyla da bütünleşen görme engelli bireyler engeli, geçeceği düşünülen, yok olması gereken, hakkında kurtulmak için dua edilen ve kişiyi başkalarının varlığında yok eden olarak tanımlamaktadırlar. Katılımcıların hayat hikâyeleri birbirlerinden farklı olduğu için engelleriyle ilgili yasin hangi aşamasında olduklarına dair bir genelleme mümkün değil. Ancak yapılan çalışmalarda Kabul aşamasının genellenemeyecek ve tanımlanmasının kolay olmadığı, çünkü bireyin yaşadığı toplum, algılama biçimi gibi çok fazla faktörün karar verici olduğu düşünülmektedir (Moris, 2014).

Katılımcılardan bazıları körlüğü umut kıran, körelten ve eksilten bir durum olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımların veya sıfatların yine kişilerin kendi yaşantıladıkları engellenmiş yaşantıların sonucu olduğu anlaşılmaktadır. Ailesel veya atasal, aktarılmış körlük rolünün eksik yapan ve bireyi pasifleştiren bir rol olduğu düşünülmektedir. Kimi bölgeler de bunun üzerine eklenen kadınlık rolünün de başka bir eksiklik ilânı olduğu anlaşılmaktadır. Bu rollerin varlığı bireyi korunmaya, öz bakımı verilmeye muhtaç bir birey olarak var ettiği görülmektedir. Yapamazsın denildikçe yapmayan, zihnini körelten, herhangi bir şey üretmeyen bireyler yaratıldığı, hatta bu bireylerin de bunu bir süre sonra içselleştirerek kabullendikleri görülmektedir. Winnicott (1992) tarafından vurgulanan yeterince iyi ebeveynlikteki zihinsel mesafelenmenin hiç var olmadığı anlaşılmaktadır. Kendini bakıma muhtaç ve ailesi veya arkadaşları olmadan hiçbir şey yapamayacağına inanan, kendi önüne bariyerler koyan eksik engellilerin yaşamlarındaki anlamı da bulmakta güçlük

yaşadıkları görülmektedir. Zaten o anlam belki hiç olmamış, belki de onlar doğduklarında sağlam bir çocuğun yasının gölgesinde kaybedilmiştir. Dolayısıyla, Engelli bireyin önüne çıkarılan her türlü bariyerin aslında kaybedilen sağlam çocuğun yapabilecekleri olduğu yorumuna gidilebilir.

4.1.3 Tanımlanan Engele, Yaşanan Duruma Göre Yapılan Atflar

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde, kişilerin engelleriyle uyum süreçlerinde engellerine olumlu anlamlar yüklediklerine de rastlanmıştır. Çoğu katılımcının engelini bir sosyalleşme fırsatı olarak gördüğü ve engelsiz birey olmaları durumunda kendi etraflarında bu kadar insan barındıramayacaklarına inandıkları anlaşılmıştır. Bu durum olumlu atfı ifade etmektedir. Yani çevrelerindeki insanların bakış ve davranışlarıyla, o insanların kendilerine olan yardım etme davranışlarıyla engellerini bağlantılandırmaktadırlar. Yaşadıkları birçok olumsuz durum ve deneyimle baş edebilmek amacıyla görme engelli olmanın kendi sosyal yaşantılarına bir katkı sağladığına inanmak, kişilerin diğer insanların gözlerinde bir değer arama ve bu değeri de engel ile bulma isteklerinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Sağlamcı bir bakış açısında olan bireylerin sadece kendi akranları tarafından arkadaş olarak görülmelerine olan inançları nedeniyle bu sosyalleşme ve yardıma daha önem verdikleri yorumuna gidilebilir. Öte yandan, gören bir bireyle arkadaşlık etmek, görme engelli bireylerin kendi engellerine bir bariyer koymalarına ve engellerini unutma arzularına da katkı sağlayan bir durum olarak değerlendirildiğinde kişi sağlam ve normal olmanın, yani eksik olmamanın yolunu çok fazla gören arkadaş edinebilmekle eş değer görüyor olabilir. Engelin kabulü konusunda ailevi ve sosyal çevre bakışı üzerinden bir değerlendirme yapıldığı ve kişinin kendi engelinin başka gözlerdeki görüntüsüne önem verdiği düşünüldüğünde, sosyal hayatta izole ve hayal kırıklığına uğramış hissetmemenin yolu engelsiz bireyler etrafında korunaklı ve bol yardım gören bir yaşantı kurmak olabilir.

Aynı zamanda kişilerin akran desteği almasının da kendi hayatındaki problemlerle baş etmek ve engeline uyum sağlamak için önemli bir rol oynadığı bu çalışmada ortaya çıkmıştır. Aynı problemleri aşan ve engelini kabullenmiş bir akran, katılımcılar için kendi engellerine rehberlik eden ve kabullenişi kolaylaştıran bir

faktör olarak görülmektedir. Bu da rekabet ve karşılaştırmayı çağrıştırmaktadır. Yine başkalarının bakış ve gözleri olmadan, yani üçüncü olmadan kendileri ve engelleri arasında ilişki kurmakta zorlanan katılımcıların, kabulü başkalarından bekledikleri görülmektedir.

Katılımcıların engellerinin kendi yaşamlarında eksiklik yaratması burada da görülmektedir. Derslerinde gerekli materyallerin oluşturulmaması ve kendi arkadaşlarının bu konuda çaba sarf etmemeleri, insanları uzaktan tanıyamamak ve bunun nedeni olarak da gözlerini görmek bu eksiklik ve eksiltmeye örnekler olarak görülmektedir. Anlaşıldığı üzere çözüm hep sağlamcı bir yerden beklenmektedir. Bir insanı görme duyu organı ile tanımak, gören insanların yapabildiği bir şeyken görme engelli bir birey uzaktan insanları tanımak zorunda değildir. Diğer duyu organları vasıtasıyla, örneğin sesini duyarak veya parfüm kokusunu alarak, insanların kim olduklarını tanıyabilir. Bu da “*differently abled*” yani yeti farklılığıdır. Ancak katılımcılar ellerinde olmayan, aslında hiç bilmedikleri bir yöntemin olmayışından şikâyetçi gibi görünmektedirler. Az önce de ifade edildiği gibi, bu sağlamcı ve tam olma ile ilintili bir bakış açısıdır. Sosyal veya ailevi çevrede hep görmenin önemsendiği ve görme engelli bireye bu eksiğin vurgulandığı çevrelerde yetişen bireylerin tiç yansıtım yaptıkları bir durum olarak değerlendirilebilir. Zorda kaldıkları her anda bunun eksiği ile yakınma ve mağduriyet kişilerin yaşantılarında ne tarz bir işleve sahiptir bilinmez. Ancak eksik olmanın yasının bilinmeyen bir görme üzerinden yaşantılandığı ve bu yasin bile bireyin kendisine ait olmadığı aşikârdır.

Çalışma boyunca katılımcıların belki de engellerine en olumlu atfı, engelleri sayesinde toplumu iyi analiz ettiklerine inanmaları, duygusal insan olmalarına engellerinin katkı sağladığını düşünmeleri ve iyi iletişim kurmalarının yardımcısı olarak görme engellerini görmeleri olmuştur. Yani, görme engelli olmak kişilere analizleme yeteneği kazandırmaktadır şeklinde bir sonuca varıldığı görülmüştür. Bu atıf, katılımcıların birçok anlamda olumsuzladıkları ve hayatlarını eksiltten olarak değerlendirdikleri engelleri ile kısmen de olsa yaşayabilmelerini kolaylaştırıcı olarak yorumlanabilir. Analitik zekâ, duygusal zekâ ve başka faktörlerle açıklanabilecek olgular katılımcılar tarafından engelleri ile bağdaştırılmaktadır. Bu da eksik ve

eksiltlen olarak değerdendirilen ve değersizleştirilen engele bir değerd atfetme ve bu engel ile yaşamaya çalışma çabası olarak değerdendirilebilir. Kumpfer (2013) tarafından yapılan çalışmada, kişilerin engellerinin yarattığı negatif ve pozitif etkilerle baş edebilmelerinde engelli bireylerin diğerd bireylerle kurabildikleri iletişimin önemli bir aracı rolünün olduğu ortaya çıkmıştır. Yani dışsal faktörlerin olumlu oluşu kişinin engeline daha fazla olumlanmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlarla tutarlı bir sonuç olarak değerdendirilebilir. Zira katılımcıların insanlarla duygusal olarak sağlam iletişim ve bağ kurmalarını engelleri ile bağdaştırmaları sonucunda, kendi engellerinin varlığına teşekkür edebildikleri ve eksik olarak suçladıkları engellerini benimsemek yönünde adım attıkları anlaşılmıştır.

4.2 Görülmeyen Görme Engellilik: İçselleştirilmiş Sağlamcılık Üzerinden Hissedilen Yokluk

4.2.1. Görme Engelliler Adına Tanımlanmış Roller

Görme engellilerin yaşadıkları negatif tecrübeler, kendi engellerine adapte olma ve engellerine uyumlu bir şekilde yaşama süreçlerine darbe vurmaktadır (Kumpfer, 2013). Öyle ki, yaşanan negatif tecrübelerin kişilerin kendi engellerini kendi kimliklerinin bir parçası olarak görmeleri ve bunu bir yeti farklılığı olarak tanımlamalarının önünde ciddi bir engel olduğu düşünölmektedir. Bu tecrübeler genelde sağamlara göre düzenlenmiş yaşam koşullarına uyumda zorluk, sağlam veya normal insanlarla yaşanan iletişimdeki zorluklar ve toplum veya aile gözünde reddedilme gibi ana başlıklarda yaşantılanmaktadır. Cample (2001) sağlamcılığı belirli bir beni veya benliği maddi veya manevi standartlarda üretilmiş, tam, sorunsuz ve tipik olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre ise sakatlık veya engellilik bir kalıplaşmış eksiklik olarak görölmektedir ve bu görüntü kişi üzerinde bir ağırlık yaratmaktadır. Kişi bu eksiği, bedeli ödenmesi gereken ve hep karşısına çıkacak olarak görmektedir. Buna göre de hiçbir zaman önemli ve tam insan olamayacağına inanmaktadır. Sonuçta da her yaşadığı olayın sorumlusu olarak engelini görmekte ve bu görüntüyü görmemek adına da telafi etmenin yollarını aramaktadır. Bu durum başkası tarafından tanımlanan sağlamı telafi etmektir. Yani eksik kişiye hissettirilir

ve kişi eksikğin tanımını ve ne olduğunu bilmeyen karşının, yani büyük ötekinin peşinden gider.

Çalışmada katılımcılar tarafından aktarılan hikâyelerde, bir ev bulmanın bile engelli olmak ile ilişkilendirildiği görölmektedir. Kimi katılımcılara göre ev arkadaşı olarak tercih edilmemek engelin yüzünden ortaya çıkan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Burada 2 farklı durum ile karşılaşmaktadır: birincisinde kişi veya kişiler kendilerini tercih edilecek nesne konumunda değerlendirmektedirler. Bu duruma ek olarak da nesne konumlarına bile engellerinin engel olduğu yorumunu getirmektedirler. Katılımcıların çoğunda hikâyelerindeki ulaşamadıkları Kabul ve elde ettikleri ret ile ilgili bir kaygı gözlemlenmiştir. Bireylerin engelleri dolayısıyla her alanda ret alacaklarına yönelik bir kaygı barındırdıkları ve bu kaygının da onları kendi eksikliklerini kapatmaya yönelttiği düşünülebilir. Yani görünen engellerini görünmez kılmaya çalışmaktadırlar. Her başlarına gelen olayın sebebi olarak engellerini gören katılımcılar hem kendilerini hem de engellerini başkalarının gözünden reddetmektedirler. Arzunun ve bilinçdışının kurulumunun temel bir eksiklikle ilişkilendiren Lacan, bu eksikliği, fallus yoksunluğu olarak ortaya koyar. Bu bağlamda arzuyu, öznde ve de ötekinde sembolik düzende eksik olan bir şeylerin dışı vurumu olarak görür. Özne kendisinin toplumsal düzen içerisindeki sembolik konumunu öteki aracılığı ile elde eder. Özne bu bağlamda ötekine bağılı ve de bağımlıdır denilebilir. Öznenin arzusunun oluşumu ötekinin arzusuna bağılıdır. Lacan bu durumu “*Arzu ötekinin arzusudur*” şeklinde ifade eder (Homer, 2013). Arzulanan şeyin vereceği tatmin ve tamlık duygusundan çok “*arzulamanın arzulandığı*” fakat tam olarak tamamlanılammamanın (tam olammamanın) verdiği bir rahatsızlık ile ya ulaşamadığımız temel kayıp nesnenin yerine de geçmesi çabası ile bir nesneye yöneliş (bu tam da küçük a nesnesi olarak ifade edilebilir) ya da bize kendini “kendine ulaşılammaz hissettiren” sonuçta da bu yüzden “hem arzulanan hem de ulaşılammadığı için bizi mutsuz kılan” bir ötekinin arzulanması hali. Burada Ötekinin arzusu varoluşumuz için Ötekinin söylemine ve var edişine muhtaç bir özne alanında yapılanmaktan kaynaklanmaktadır denilebilir (Birnstein, 2015). Özetle, katılımcıların kendilerini sağlam ve engelsiz olarak görmek istedikleri, bu kişiye ulaşmak için yaşamlarını kurguladıkları ve bu ulaşmak istenen pozisyonun da

ötekinin, yani ebeveynin veya toplumun, gözündeki doğum öncesi hayalde gizli olduğu yorumu pek de yanlış olmayabilir.

Ötekinin gözündeki eksiği tamamlamak veya arzulanan olmak uğruna katılımcıların lisans üstü hayatlarında kendi isteklerini yerine getiremedikleri, belki de hiç kendi isteklerini sorgulamadıkları görülmüştür. Başkasının gözündeki eksiği doldurmak ismi verilen temada katılımcı, tez danışmanı tarafından kendisi de engelli olduğu için engellilikle ilgili çalışmasının daha doğru ve verimli olabileceği gibi bir öneriyle karşılaşmış, kendisi de onun gözünde tam bir öğrenci olabilmek için bu öneriyi Kabul ettiğini ifade etmiştir. Burada katılımcı kendi akademik varlığını hocasının gözünden tanımlamış ve ancak onun onayı doğrultusunda tam olabileceğini düşünmüştür. Önceki bölümlerden beri vurgulandığı üzere, engel ve engellilik, halihazırda eksik etiketi ile hem engelli hem de engelsiz bireyler tarafından var edilen bir olgudur. Zaten eksiğin var olduğu birey elbette özne olma halini başkasına bağlamak zorundadır. Yukarıda paylaşılmış olan Lacanian bakış açısına göre kişinin var oluşu ancak ötekinin arzusuna bağlıdır. Yani, özne olmak ötekinin muhtaç bir pozisyonudur ve ötekinin arzusu olmadan özne var olamaz (Nasio, 2009).

“Seven anne çocuğuna yalnız başına yürümeyi öğretir. Çocuğuna gerçek bir destek veremeyecek kadar uzaktadır, ama kollarını ona doğru Uzatır. Onun hareketlerini taklit eder, sendelediğinde onu kucaklayacakmış gibi hızla eğilir; böylece çocuk yalnız yürümediğine inanabilir... Daha fazlasını da yapar. Yüzü bir ödül, bir teşvik işareti verir. Böylece, çocuk gözleri yolundaki güçlüklerle değil annesinin yüzüne sabitlenmiş bir biçimde tek başına yürür. Kendisini tutmayan kollardan destek alır ve durmadan annesinin kucağına sığınabilmek için uğraşır. Tam da annesine ihtiyacını vurgularken, yalnız yürüyerek aslında bir yandan da onsuz yapabileceğini ispatladığının pek de farkında değildir.” (Kierkegaard, 1846:).

“Ama diğer annede durum tamamen farklıdır: Yürüyüşün sonunda hiçbir teşvik işareti, hiçbir cesaretlendirme yoktur. Çocuğun yalnız başına yürümesi dileği değişmemiştir, ama seven bir annenin yaptığı gibi değil. Şimdi çocuğu bir korku sarar. Korku üzerine çöküp çökertir çocuğu, çocuk artık

ilerleyemez. Kendisini hedefe yönlendiren istek aynıdır, ama hedef birden korkutucu hale gelmiştir.” (Kierkegaard, 1846).

Katılımcıların çalışma boyunca aktarmış oldukları hikâyelerde, kendi yaşamlarında var olmaktan korktukları görülmüştür. Masadaki yemeğin nerede olduğunun fark edilmesi bir görme engelli için farklı yöntemler kullanılarak mümkündür. Görme engelli birey ya bunu el ile yoklayarak bulur ya da çevredeki insanların yönlendirme ve tarifleri sonucunda. Bu yöntemlerin kullanılması kişilerin engelli olarak var olabileceği savıyla görme engelli katılımcılar tarafından reddediliyor görünmektedir. Ailenin, toplumun ve engellinin kendisinden beklentisi tam bağımsız ve cesur bir birey olmak gibi görünmekteyken buna yönelik herhangi bir teşvikin olmadığı anlaşılmaktadır. Her bireyin yürüyüş serüveni farklıdır. Herkes kendi hikâyesini yazar. Önemli olan burada farklılıkları kabullenmek, bireyi önündeki engelleri aşması için teşvik etmek ve teşviksizken de kişilerin o teşvikleri hayal ederek kendi yollarını bulmalarına yardımcı olmaktır. Çalışma sonucunda elde edilen hikâyelerde, katılımcılar hep önlerine çıkabilecek engele odaklanmakta ve bu engelin kendileri açısından yürümelerine, adım atmalarına engel teşkil edici olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu da hayatlarında seven, teşvik eden ve kollarıyla onları destekleyen annenin yokluğu yorumunu beraberinde getirmektedir. Mahler ve arkadaşları (2018) tarafından çocukların ortak yaşam evresinde uyaranlara açık olmaya başladıkları ve bu evrede annenin yüz ifadelerinden cesaret bularak yalnız yürümeyi öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Elbette bir görme engelli için yüzdeki ifadeyi görmek mümkün değildir. Ancak o destekleyici sesleri duymak, sözlerin gücünden faydalanmak engelli bir bireyin de yalnız yürümesi için bulabileceği cesareti arttıracaktır. Buna mukabil, engelli bireyin ve toplumun kişiyi olduğu gibi kabullenmesi, kişiyi kendi yöntemlerini, hatta kendini ortaya koyabilmesi için güçlü bir anahtardır. Kumfer (2013) tarafından yapılan çalışmada sosyal olarak desteklenmeyen ve teşvik edilmeyen engelli bireylerin kendi potansiyellerini keşfedemedikleri ve kendilerini başarıdan, günlük hayattan izole hissedip hüsrana yaşıyor oldukları görülmüştür. Kumfer tarafından yapılan çalışma bu çalışmanın temalarıyla tutarlı veriler ortaya koymaktadır.

Çalışmada ortaya çıkan temalardan birisi de birçok alanda değersiz ve zayıf hissettirilen engelli bireylerin kimi zaman da yüceltilmeleridir. Engellerine rağmen başarılı görülen ve takdir edilen bireyler görünüşte yüceltiliyor olsalar da, yüceltilme esnasında bile değersizlikleri ve zayıflıklarının var oluşuna rağmen bir şeyler yapabilmelerinin kıymeti önemleştirilmektedir. Yüceltmenin aşırı olduğu bir alanda bir o kadar aşırılıkta da değersizleştirmenin var olduğu bilinmektedir. Sağlamcı bakış ile yapılamayacağına inanılan işlerin zaten kayıp yaşamış birisi tarafından yapılması, değerlendirmede bulunan sağlam bireyin kendi içinde engelli bireye karşı var olan aşırı değersizleştirmesini kapatabilmek amacıyla ortaya koyduğu bir savunma mekanizması olarak yorumlanabilir.

4.2.2. Yaşanan Durumlar sonucunda Karşılanamayan İhtiyaçlar Neticesinde Ortaya Çıkan Duygusal Tepkimeler

Çalışmaya katılan katılımcıların aktardıkları hikâyelerde kendilerini zayıf ve bir şeyleri yapamayan olarak konumlandıkları görülmektedir. Bu konumlandırmanın aslında çoğunlukla aile tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Görme engelli olmak aşağılık, zayıf ve potansiyel sahibi olmamakla eşdeğer olarak görülmektedir. Toplum ve aile tarafından aşağılık duygusunun pompalandığı engelli bireylerin, toplumun hoşuna gitmeyenleri yapmama, hoşuna gidenleri de yapma eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu da bireyi popüler ve arzulanan nesne konumuna getirmektedir. Fakat duygusal olarak bu durumu içine sindiremeyen bireylerin, özne olma ihtiyaçlarını uçlarda duygulanımlarla gidermeye çalıştıkları görülmüştür. En çok görülen duygunun da öfke olduğu anlaşılmaktadır. Öfke, bireyin yaşamını sürdürebilmesi için en önemli ve kişiyi güçlü gösterebilecek duygu olmasından dolayı en sık karşılaşılan karşı çıkma biçimi olarak yorumlanabilir.

Bunun yanı sıra, engelli katılımcıların duygulanımlarında git-geller hissettikleri, bağımsızlaşma arzuları karşısında karşılarına çıkan zihinsel ve fiziksel engellere karşı engellenmiş hissettikleri görülmüştür. Alt tema olarak karşımıza çıkan bu 3 farklı duygunun ortak anlatmak istediğine bakıldığında, engelli katılımcıların zaten eksik olarak niteledikleri yaşamlarının önlerine çıkan farklı zihinsel ve fiziksel bariyerlerle engellenmesi söz konusudur. Çoğu hikâyede daha çok ailevi korumacı

bakış açısıyla görme engellilerin yaşamlarının kısıtlanması gerektiğine yönelik geri bildirimler verildiği, baskılar yapıldığı anlaşılmıştır. Bu hem bir muğlak kayıp hem de kastrasyon kaygısı ve hatta kastre edilmeye açıklanabilir. Bağımsız ve görenler gibi yaşam sürmeyi amaçlayan sağlamcı engellilerin, görenlerin standardını yakalayamamaları birincil kayıpları olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca doğuştan engelli çocuk sahibi olan ailelerin yaşadıkları trajik kayıp ve bunun yası da görme engelli bireyin görememesine yönelik tuttuğu yasa eklemlenmiştir. Burada hem kaybın hem de telafilerin iç içe geçmişliği söz konusudur. Dolayısıyla, eksik ve kastre edildiğine inanan katılımcılar, öfke, duygularda anlamsızlık ve engellenmişliği deneyimlemektedirler.

4.3. Çalışmanın Sonuçları ve Klinik Alandaki Uygulanabilirliği

Engellilik ve engelin aile tarafından kabulü bir yas sürecidir, bu yas süreci ve yaşantılanan engellilik deneyiminin etkileri hem aile hem de engelli bireyler tarafından farklı deneyimlenmektedir (Cample, 2001; 2009). Öte yandan, bu süreçlerin farklı deneyimlendiği her iki taraf tarafından da anlaşılmamakta ve her iki tarafın yaşantıladığı travma iç içe geçmektedir (Wilton, 2010). Bu çalışmanın amacı hem aile hem de engelli birey açısından engellilik ve kayıp deneyimlerini karşılaştırmak değildir. Bu çalışmada engellilik deneyimini yaşantılayan görme engelli bireylerin derinlemesine analizler aracılığıyla eksiklik algıları ve bu algılar üzerinden formüle ettikleri hayatlarını anlamlandırmaya çalışmaktır. Derinlemesine analizler ve yorumlara dayandırılarak, engelliliğin tanımlanması ve anlamlandırılmasının altında yatan ve engellilik olgusuyla baş etmek amacıyla oluşturulmuş psikolojik mekanizmalar incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmadan çıkan sonuçlara göre, başkası tarafından bilimsel verilerle desteklenerek kişiye aktarılan görme engellilik teşhisinin, kişinin hayat sınırlılıklarını belirlemek amacıyla kullanılan bir tanım olduğu görülmüştür. Yani görme engellilik teşhisine hayat yetilerini tanımlayıcı ve sınır çizici bir işlev kazandırılmıştır öte yandan, engelli birey ve toplum veya aile hep yapabilecek şeyler veya yapılamayacaklar üzerine bir çekişme halindedirler. Dolayısıyla, engel ve engelliliğin anlamı, bu tanının hissettirdikleri veya eksiklik arasında bir iletişimin olmadığı anlaşılmıştır. Görme engelli bireyler hem görmeyen hem görülmeyen ve bütün bunların beraberinde de

görünmez olmaya çalışarak kendilerini sosyal açıdan engelli ilân etmiş görünmektedirler.

İlk olarak, iletişimin işlevi hem iyileştirici hem de koruyucu bir faktör olarak görülmelidir. Psikoterapilerin gücü bol miktarda iletişimden geçer. Ancak çalışmada ortaya çıkan bulgulardan birisi de görme engelli bireylerin kendi engellerine dair hissetmekte oldukları bariyer ve eksikliklerle ilgili kimse ile iletişim kuramadıkları yönündedir. Bu iletişim hem engelli bireyler hem de toplum tarafından baltalanmaktadır. Bu yolla da engelli birey kendi engeline ve kendine uzaklaşma yaşamakta ve engelini konuşulmaması gereken bir olgu olarak değerlendirmektedir. Bu durum da kişiyi sadece sert duygusal tepkiler gösteren ve içinde biriktirdiği duygu ve düşüncelerden dolayı kendisine verilen geri-bildirimlerin tamamını engeli ile ilgili olarak algılamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, alanda çalışan klinik psikologlara en önemli öneri, görme engelli danışanları öncelikle sadece yaşadıkları süreç ve bu sürecin yaşattığı duygu ve düşüncelerle ilgili dinlenmeye, onlarla bu konuda iletişim kurmaya ve verebilecekleri sert duygusal tepkileri anlamlandırmaya çalışmaları olacaktır. Ayrıca, engelli birey ve engellilik alanında çalışan klinisyenlerin, engelli danışanlarla görüşme yapmadan önce klasikleşmiş engelliliğe dair okumalar yapsalar bile bu okumalardan kendilerini kurtarıp kişiyi ve onun yaşantıladığı deneyimlere odaklanmaları, klinisyenlerin yine görme engelli danışanlarla iletişimde kalmalarını ve iletişimin iyileştirici gücünü kazanmalarını sağlayacaktır.

Çalışmanın bir başka bulgusu ise, sağlamcı bakışı ile görme engelli bireylerin kendileri açısından belirlemiş oldukları sınırlılıklar olmuştur. Yani toplumdaki veya aile arasındaki kabullenilmiş ve tanımlanmış engelin ve engelliliğin gereklerini yerine getirmek amacıyla, görme engelli bireylerin de kendilerine sınır koymaya devam ettikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca, bu sınırları sağlamaların, görenlerin standardına gör belirlediklerinden dolayı kendilerini eksik ve hedeflerine ulaşamayan, potansiyelleri görülmeyen, imkân tanınmayan olarak ilân etmişlerdir. Kısacası, görmeyen ve görülmeyen, dolayısıyla da görünmez olarak kendilerini görmektedirler. Ayrıca, görmedikleri görüntünün yasını tuttukları anlaşılan katılımcıların, bu bilgi ve tanımları da aile ve toplumdan aktarılan bir durum olarak

değerlendirmedikleri, bunu içselleştirdikleri görülmüştür. Cample (2009) yapılan çalışmada sağlam ve sağlamcı bakış açısının, engelli bireyler tarafından içselleştirildiği ve içselleştirilmiş sağlamcılığa dayanarak kendi eksikliklerine odaklandıkları, buna mukabil de hayataki günlük rutinlerinde alternatifini aramadıkları anlaşılmıştır. Yani görmeyen birey, görenlerin standardına göre bir şeye ulaşım ulaşamadığı üzerinden kendisini eksik ilân etmekte, sağlamın arzusunu gerçekleştiremeyeceğine inanarak da kendi alternatifini yaratmamaktadır. Dolayısıyla, görme engelli bireylerle çalışacak klinisyenlerin, engelli bireyin istek ve arzularını sorgularken, bu istek ve arzulara kendi engellilik standartları veya yeti farklarıyla nasıl ulaşabileceklerine yönelik de kişiyi sorgulamaları önemlidir. Ayrıca, toplumun sağlamcı bakış açısına yönelik görme engelli bireylerden beklentisinin, görme engelli birey üzerinde nasıl bir travma yarattığına yönelik de konuşulmalı, bu mesele aile dinamikleriyle bağlantılandırılmalıdır.

Çalışmada elde edilen bir başka bulgu, görme engelli bireylerin hayatlarında başlarına gelen her şeyin sorumlusu veya sebebi, ya da kazanımı olarak engellerini görmeleridir. Yani katılımcılar engelleriyle yaşam sürdürebilmek için görme engellerine atıf yapmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyacın da yine toplum katkısıyla olduğu görülmüştür. Örneğin, engeline rağmen veya engelli olmasaydı sözlerinin görme engelli katılımcıların hayatlarının merkezine görme engellerini koymalarına neden olduğu düşünülmektedir. Aynada gördükleri görüntüde kendilerini engelleri ile görmekten hoşlanmayan katılımcıların, bu görüntüyü tam yapabilmek için estetiğe ve makyaja, yani engellerini telafiye ihtiyaçları olduğu anlaşılmıştır. Ayna görüntüsündeki bakışı önemseyen katılımcıların kendilerine bakabilmeleri yönünde klinisyenler tarafından teşvik edilmeleri önemlidir. Bu bakışın da kişilerin sadece engellerine odaklanarak değil aynı zamanda kişilik özelliklerine, farklı yetilerine ve çevrelerine odaklanarak bütüncül olması gerektiğinin vurgulanması gereklidir. Örneğin kişinin hikâyeler yazmasının veya duygusal empati yapabilmesinin zekâ, analitik zekâ, ile mümkün olduğunun gösterilmesidir. Görme engelleriyle görülmek ve tanımlanmak istemeyen engellililerin, eksik olduğuna inandıkları bu yöne odaklanmalarının ele alınması, eksik söyleminin işlevinin anlaşılması ve engelin yas süreci ve kabulü üzerine çalışılması önemlidir.

Çalışmanın dikkat çekici sonuçları arasında, görme engelli bireylerin ailelerinin görme engelli bireylere yönelik korumacı yaklaşımı göze çarpmaktadır. Sağlam bireyler gibi yaşamını sürdüremeyeceğine inanılan görme engelli çocukların, aileler tarafından bir yere gitmek, bir işi kendisinin yapabilemesi, okutulması ve daha birçok durumdan azade edildikleri gözlemlenmiştir. Buna mukabil, korumacılıktan şikâyet eden katılımcıların, arkadaş çevresinde aynı tutuma maruz kaldıkları görülmektedir. Öte yandan, görme engelli bireylerin bu korumacılığın işlevini de yaşamlarında barındırdıkları anlaşılmaktadır. Her uçta hissedilen duygu zıttı ile kaimdir. Dolayısıyla, şikâyet edilen durumlar karşısında o şikâyet edilenin işlevinin de ele alınması önemlidir. Yani klinisyenlerin, kolaylaştırıcı ve zorlaştırıcı faktörleri ele alırken bu faktörlerin görme engelli bireylerin yaşantısındaki işlevleri konusunda da sorgulama yapmaları önemlidir.

Son olarak, görme engelliliğin bir eksik ve kayıp olduğu bulgusu en önemli bulgulardandır. Wilton (2010) Freudian ve Lacanian bakış açısına göre değerlendirdiği engelliliği, kastrasyon ve eksik olarak vurgulamaktadır. Ayrıca, engelin kayıp ve eksik olması, kişilerin aile dinamiklerinde yaşantılanan hayal edilen mükemmel çocuğun doğmamasıyla ilgili bir meseledir (Duravila, 2010). Kayıp ve eksik konularının terapide çalışılması, görme engelli bireyin kendi yasını yaşamaya yönlendirilmesi ve bu yas sürecinde ailenin de yas ve kayıp sürecinin çalışılması şarttır. Zira, görme engelli bir çocuğun doğum, hayal edilen tam ve mükemmelin kaybı, doğanın bu kaybın gölgesinde şok ile karşılanması ve doğan insan yavrusunun da kaybedilenin hayalleri ile yetiştirilmeye çalışılması söz konusudur. Elbette bu yetiştirme süreci hem iç içe geçmiş, uzatılmış bir yasa sebep olmakta hem de görme engelli bireyin kendini bulamaması ve kaybedilene yetişememek veya erişememekten dolayı eksik hissetmesine neden olmaktadır. Bütün bu yaşanan süreçlerin klinisyen tarafından analitik bir şekilde ele alınması önemlidir. Bu süreç esnasında, klinisyen de eğer kendi zihnindeki engel ve yargılarla baş etmeye çalışıyor ve kendisini bu noktada destek almaya ihtiyacı var olarak görüyorsa hem akran ve hoca süpervizyonu hem de kendi terapisinde kendi hayatındaki engel ve bunun yası veya yarattığı eksiklik duygusu üzerine çalışmalıdır.

4.4. Çalışmanın Güçlölükleri, Sınırlılıkları, ve Gelecek Çalışmalar için Öneriler

Çalışmanın yöntemi, çalışmanın en güçlü yanıdır. Bu yöntem derinlemesine anlam ve yorumlayıcı açıdan çalışmayı derinleştirmiştir. Ayrıca, yöntemin bakış açısı da bir diğer güçlü yön olarak ele alınabilir. Çalışmada katılımcılar bireysel tecrübelerini çalışmanın yöntemi sayesinde derinlemesine anlatmaktadır. Çalışmada genç ve görme engelli katılımcılara yer verilmiştir. Diğer yaş gruplarının çalışmada homojen katılımcı bakış açısı vesilesiyle olmamaları bu çalışmanın sınırlılıklarındandır. Ayrıca, başka engel gruplarının da çalışmada yer alamaması yine bu çalışmanın sınırlılıklarından birisidir. Dolayısıyla, gelecek çalışmalarda daha ileri yaş görme engelliler ve farklı engel grupları ile bu çalışmanın tekrarlanması gelecekteki çalışmalar ve bu çalışmanın desteklenmesi için önemlidir.

G. TEZ İZİN FORMU / THESIS PERMISSION FORM

ENSTİTÜ / INSTITUTE

- Fen Bilimleri Enstitüsü** / Graduate School of Natural and Applied Sciences ☐
- Sosyal Bilimler Enstitüsü** / Graduate School of Social Sciences ☒
- Uygulamalı Matematik Enstitüsü** / Graduate School of Applied Mathematics ☐
- Enformatik Enstitüsü** / Graduate School of Informatics ☐
- Deniz Bilimleri Enstitüsü** / Graduate School of Marine Sciences ☐

YAZARIN / AUTHOR

Soyadı / Surname : Okur
Adı / Name : Özlem
Bölümü / Department : Psikoloji / Psychology

TEZİN ADI / TITLE OF THE THESIS (**İngilizce** / English): How Visually Impaired People Perceive Their Disability: Loss Or Lack? An Interpretative Phenomenological Analysis

TEZİN TÜRÜ / DEGREE: **Yüksek Lisans** / Master ☐ **Doktora** / PhD ☒

1. **Tezin tamamı dünya çapında erişime açılacaktır.** / Release the entire work immediately for access worldwide. ☒
2. **Tez iki yıl süreyle erişime kapalı olacaktır.** / Secure the entire work for patent and/or proprietary purposes for a period of **two years**. * ☐
3. **Tez altı ay süreyle erişime kapalı olacaktır.** / Secure the entire work for period of **six months**. * ☐

** Enstitü Yönetim Kurulu kararının basılı kopyası tezle birlikte kütüphaneye teslim edilecektir. / A copy of the decision of the Institute Administrative Committee will be delivered to the library together with the printed thesis.*

Yazarın imzası / Signature **Tarih** / Date